

ספר

דעת לנבונים

הכולל ארבעה מאמרים על מסכת אבות:

מאמר אי אמרים צרופים לשלכ ולצרף את דברי זוגות הרבנים בפרק אי כמשנה ר' עד סוף הפרק: מאמר ב' יוסף לקח על דברי הלל בפרק אי משנה י"ב ויג ייד אשר דבריו שם נאמרו בקיצור וכוללים הרבה דברי חכמה ומוסר ומרות טובות. אשר ישבע החכם את דבריו הקצרים ויוסיף לקח:

מאמר ג' ארחות חיים לשלכ את דברי רבי אלעזר המודעי בפרק ג' משנה טו עם דברי רמי עקיבא שם משנה י"ז אשר ר' עקיבא חשב חמשה סיגים שישמור האדם את נפשו מלעבור על חמשה הדברים שאמר ר' אלעזר המודעי כי העושה אותם אין לו חלק לעולם הבא. והמונע רגלו מנתיבתם ישוג ארחות חיים:

מאמר ד' עמודי העולם על דברי שמעון הצדיק בפרק אי משנה ב' במאמרו על שלשה דברים העולם עומד:

וגלוי אליו מאמר תעודת היהודים בארבע הארצות ממלכת פולין מסאה האחרונה באלף החמישי עד שנת תקכ"ב לאלף השישי, ובסופו מנילת יוחסין הקצר:

מאתי משה יעקב שווערדשארף:

מונהאמש

בדפוס של השותפים קאהן עם קליין

בסכת תרנ"ט לס"ק

A decorative rectangular border with ornate floral and scrollwork patterns in black ink, framing the central text.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 175.

ספר

דעת לנבונים

הכולל ארבעה מאמרים על מסכת אבות:

מאמר א' אמרים צרופים לשלב ולצרף את וברי זוגות הרבנים בפרק א' ממשנה ד' עד סוף הפרק: מאמר ב' יוסיף לקח על דברי הלל בפרק א' משנה י"ב ו"ג. י"ד אשר דבריו שם נאמרים בקיצור וכוללים הרבה דברי הכמה ומוסר ומדות טובות, אשר ישמע החכם את דבריו הקצרים ויוסיף לקח: מאמר ג' ארחות חיים לשלב את דברי רבי אלעזר המודעי בפרק ג' משנה ט"ו עם דברי רבי עקיבא שם משנה י"ז אשר ר' עקיבא חשב חמשה סיגים שישמור האדם את נפשו מלעבור על חמשה הדברים שאמר ר' אלעזר המודעי כי העושה אותם אין לו חלק לעולם הבא. והמונע הנלו מנתיבתם וישוג ארחות חיים:

מאמר ד' עמודי העולם על דברי שמעון הצדיק בפרק א' משנה ב' במאמרו על שלשה דברים העולם עומד:

ונלות אליו מאמר תעודת היהודים בארבעי הארצות ממלכת פולין במאה האחרונה באלף החמיש עד שנת תקכ"ב לאלף הששי, ובסופו מגילת יוחסין הקצר:

מאתי משה יעקב שווערדשארף:

מונחאמש

בדפוס של השוחפים קאהן עם קליין

בסנת תרנ"ז לפ"ק

תכוני המעותים במ' דעת רנבונים

אצקס את הקירא לחקן אלה המעותים צפנים הספר . או לדקדק עליהם
צעת יקרא צפנים הספר כדי טיבין את דברי .

תיקון	מעוה	לולא	לולא	דף
ילמוד צחשק . . . זלמודו	ילמוד צחשק . . . זלמודו	י"ג)	ד
חרצה טנחה לצבו	חרצה טנחה לצבו	י"ג		
חין זיכלתו	זיכלתו	ה	3	ד
כל זאת ננחק	כל שלש הסירות 4. 5. 6 ומעטרתיו נאומד צטורה 7.)		ט
				ח
דרך החנופה שקר	החוספת שקר	כ"ג	3	י"ח
כן צעניכי הנולות וכן גם	כן צעניכי הנולות ואל	כ	3	ט"ו
צטאר כל העניכים . ואל				
ואולי יאמר	ואלי יאמר	כ"ה	ח	ט"ז

(ועוד קצת מעותים קטנים נתקנו בסוף המחברת)

צ"ה יוס' צ' כ"ד הקרי אקרו חג דסיכות טנת חר"טו צודאפעקטו :
 אחרי שאמרנו הלל צטי יוני החג אכתיב תורה צהלל אשר חונט
 לי חצי נורי החורכי הנכבד כריצ לצ נו"ה דוד טעצלי טווערדשאך
 י"י צקס זקבטי הג"מ דוד צעריש זל"ל הנגיד זולובלין : צתהלים קי"ג
 "רס על כל גויס וכי' הנגזיה לשצת" החילוק זין לשון "רס" וזין לשון
 "גזיה" לשון "רס" קאי על הנקיס אשר לנעלה . כנו "הלפור פורח
 צנרוס" וכדומה, ולשון "גזיה קאי על כל הנקיס נונמה עד לני
 כנו "עץ גזיה" וכדומה וזהו שאמר הנקורר "נונורח טונט עד ננולאו
 ננולל קס ה" כי כל האומות נודים זאלתתו יתצרך רק החילוק זין
 דעות הגויס הקדמונים (צונן הנקורר) וזין דעות ישראל "רס על כל
 גויס ה" כי הגויס חונרים עליו זלשון "רס" היינו "על הסננים כצודו"
 חבל על הארץ לפי דע תיהס כהן את הננוטלה להנולות חבל לפי
 דעת אחינו זלי ישראל "ני כה' אלהינו הנגזיה לשצת" כי חנו חונרים
 עליו זלשון "גזיה" כי ננולאו כל הארץ כצודו :

דברי משה יעקב טווערדשאך

ספר

דעת לנבונים

הכולל ארבעה מאמרים על מסכת אבות:

מאמר א' אמרים צרופים לשלב ולצרף את רבוי זוגות הרבנים בפרק א' ממשנה ד' עד סוף הפרק: מאמר ב' יוסיף לקח על דברי הלל בפרק א' משנה י"ב י"ג י"ד אשר דבריו שם נאמרים בקיצור וכוללים הרבה דברי חכמה ומוסר ומדות טובות, אשר ישמע החכם את דבריו הקצרים ויוסיף לקח:

מאמר ג' ארחות חיים לשלב את דברי רבי אלעזר המודעי בפרק ג' משנה ט"ו עם דברי רבי עקיבא שם משנה י"ז אשר ר' עקיבא חשב תמשה סייגים שישמור האדם את נפשו מלעבור על תמשה הדברים שאמר ר' אלעזר המודעי כי העושה אותם אין לו חלק לעולם הבא. והמונע רנלו מנתיבתם ישיג ארחות חיים:

מאמר ד' עמודי העולם על דברי שמעון הצדיק בפרק א' משנה ב' במאמרו על שלשה דברים העולם עומד:

ונלוה אליו מאמר תעודת היהודים בארבע הארצות ממלכת פולין ממאה האחרונה באלף החמישי עד שנת תקכ"ב אלף הששי, ובסימו מגילת יוחסין הקצר:

מאתי משה יעקב שווערדשארף:

מונהאמש

ברפוס של השוחטים קאהן עם קליין

בסנת תרנ"ט לפ"ק

יתצרך ד' יולר ר' ישתחזק ד' צורח אשר העיר את רוחי לכחוצ את חלה
 הדברים על מלאמי זוגות הרבים צפרק א' דנוקבת חצות . אשר אין
 כוחי צזה לעשות פירוש על חצות . כי נה אכי כי ארמה להמחצרים
 וחטה להמפירטים . וכי חאזר חיל ואקבצ כח לבטת חל המלחכה
 הגדולה עצודה הקודש לכחוצ פירוש על ספר . וצפרט על נוקבת
 חצות העמוקה נמי ים ורחצה נמי חרץ . המלחה כאומים נעמיים .
 מלאמי קרואים המלאמיים צרוח הקודש מפי קרואים חכמים העדופים
 מנביאים . מלאמיים היכולים להספרט על כונה פירושים טובים . כי כל
 מלאמי צמוקת חצות הוא ניעוט המחזיק את המרובה . המלאמי צקילור
 וכולל צקרב הרבה עכיים טובים . ואכי לח למדתי חכמה לקמוך על
 דעתי . כי צער חכמי מלאמי לקלוע חל מוערה הפירוש הנכון מדברי
 חכמינו ז"ל . ולא צינת אדם לי לרעה דעת קדושים . וצכן דרכי חמיד
 לעמוד נכבד ומלכתוצ חידושי חורה אשר חרשתי בעלמי (מזלעדי חידושי
 חורה אשר שמועתי צטס רבים מנוקפתחי אשר חכתוצ צטנום צמחצרת
 אחרת חס יהיה הצורח צעוזרי) וגם צזה לח צחתי לחצר פירוש על
 חצות . כי ירח חכי לבטת חל הקודש . אך יען כי רחיתי חיה רבים
 מחצרים הכותצים פירושים על חצות . ולא הסעוררו לסלצ את מלאמי
 זוגות הרבים . לכן צחתי צזה לעורר את הדרת כבוד הרבים המחצרים
 כי צמלאמי הזוגות . יט דמיון צדברי כל זוג וזוג . אשר דברי השכי
 הוא כנו ציחור חו הוספה חו הערה על דברי הרשקון מהזוג . לכן
 חכי ההדיוט כחצתי צקילור . כי כוחי צזה רק לחת דעת ל כ צ ו כ י ס
 לעורר את הרבים המחצרים . ודי לחכמים צנוז . כי הנכי רק להראות
 להמחצרים את פתח ההסדמות צדברי הזוגות . למוען יגבו המחצרים
 צגודל סכלס ורוצ חריפתס ועולס צקיחחס ועווק פלפולס . לפתוח
 את דלת ההסדמות לצוח חל הקודש פנימה להאריך ולהעמיק צפירושיחס
 צעמין הזה . כמלאמי חז"ל (יצמות דף ל"צ ע"צ) ח' לחו דלח לך
 חספח נוי חסכחת מרגיחח מוחסיה" :

ואת סס המחצרת קרחתי דעת לנבונים הכולל חרצעה מלאמיים .
מאמר הרשקון אמרים צרופים לסלצ וללרף את מלאמי

זוגות הרבים צפרק ח' דחצות מן מוסכה ד' עד סוף ספרק :
מאמר השכי יוסף לקח על דברי הלל צפרק ח' דחצות מוסכה
 י"ג י"ג י"ד . אשר דבריו צטלט מוסכיות חלה כמלאמי צקילור

וכוללים

הקדמה

זכוללים בחוכם הרבה דברי חכמה ומוסר ומדות טובות . אשר ישמע
החכם את דבריו הקלרים ויוסף לקח :

מאמר הסליטי ארחות חיים לשלז את דברי רבי אלעזר המודעי
בפרק ג' ראצות מוסכה ט"ו . עם דברי רבי עקיבא טס
מוסכה י"ז . אשר ר' עקיבא חסז חנוסה סייגים למען ישמור האדם
את נפשו ומלעזר על חנוסה הדברים אשר אמר ר' אלעזר המודעי
כי העושה אוהם אין לו חלק לעולם הבא . והמוכע רגלו מנחיצתם .
יסיג ארחות חיים :

מאמר הרביעי עמודי העולם על דברי שמוען הלדיק בפרק א'
ראצות מוסכה ז' במאמרו על שלשה דברים העולם עומד
(אשר זאת אמרת: בחלומי לכשנח שמוען הלדיק על מאמרו טס) :

והנה את המחצרת הזה כחצתי צעיר צודאפעקטו צירת מדינת
אונגארין . כי ציני קדם הייתי עשיר ועשה מאלד ירדתי פלאים

לא אליכם . ובצטות תרכ"ה תרכ"ו תרכ"ז הייתי צודאפעקטו . ועצדתי
טס בצעת אפים . לאכול לחם מייגיע כפים . ובכל הימים הייתי טרוד
כל היום מוצוקר ועד ערב צפרנקתי הדחוקה . וגם צערצ כאשר צאתי
לצית מלוכי וחפלתי לכחוצ היו לי גם טס כונה מניעות . כי לא הית
לי טס חדר מיוחד . רק צין כונה אנשים קוחרים . אשר צצואס לצית
מלוכם צערצ . אז מדצרו איס אל רעהו ממוקחרם . והניחו את קחירותיהם
על השלחן אשר חפלתי לכחוצ עליו . וגם הייתי עייף ויגע מעבודתי
מוכל היום . לכן גם אחרי אשר הלכו כלם ליטן . ולקחתי אז את עניי
צדי והתחלתי לכחוצ כפלו חצלי שינה על עיני והתחלתי גם לכמוס
עד כי כפל קנה הכתיבה מוהיך ידי וגם לא היה לי טס ספרים ופירושים
על מוסכה אצות . לכן לא כמאל צמוחצתי זה חריפות ופלפולים . וגם
לא עולם צקיאות . ואף גם לא ככתצ כלו צכשרון שפת המלילה .
וכחצתי לפענוים צלשון עלגים ובצפתה רפה . וכל זאת היא מופי הרבה
העכיצים והמניעות אשר היו לי טס צעת אשר כחצתי זאת המחצרת
לכן על הקורא לטלוח לי על זה :

ואני הפלה להצורא יתצרך טנו כי צרוצ רחמיו ישלח לי צקרב את
עזרהו מוקדם להטיצ את מעמדו ומלצי . ואת מלכ כל ישראל
ובקרב ישלח לנו את משיח לרקבו . וימחר ויחיש לבאלט . ולרומם את
קין הללחתו . כחפץ האיהצ את הרצנים והחכמים המוחצק צעפר
רגליהם , הכוחצ ציום ד' ז' ניסן שנת תרכ"ח פה קאלאמעא .

משה יעקב שווערדשארף

מאמר ראשון . אמרים צרופים .

הנה אם נחזיקו נמוכה אבות פרק אי' נמארי זוגות הרצבים
כחיה כי נמאריהם הנה אמרים לרופים ומסולצים אשר כל
זוג נמאריהם אמרו שניהם נעין דבר אחד . אשר דברי הסני הוא
על דרך הרעיון של דברי הראשון . אך לאשר כי לא נחיה לפרט את
דצריהם כי אם לעורר את הרצבים הנחזרים הכותבים פירוש על
אבות (כמו שכחתי לעיל בהקדמה) לכן אכתוב בקילור :

הזוג הראשון . יוסי בן יעזר ויוסי בן יוחנן :

(אבות פרק אי' נמכה ד') יוסי בן יעזר איש צרדה ויוסי בן יוחנן
איש ירושלים קבלו מהם . יוסי בן יעזר איש צרדה אומר . יהי
ביתך בית ועד לחכמים . והיו מתאבק בעפר רגליהם . והיו שותה
בצמא את דבריהם :

(סס נמכה ה') יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר יהי ביתך פתוח
לרוחה . ויהיו עניים . בני ביתך . ואל תרבה שיוחה עם האשה .
באשתו אמרו קל וחומר באשת חברו . מבאן אמרו חכמים כל
המרבה שיוחה עם האשה גורם רעה לעצמו . ובוטל מדברי תורה
וסופו ירש גיהנם :

הנה כל זוג זוג נמאריהם הנזכרים בפרק אי' דאבות היה הראשון
מהם נסוי . והסני היה אצ"ציה דין . והנסויים היו כלם
עשירים וקליים . אבל אבות צחי דיכים לא היו עשירים כמוהם לכן
בס זה אמר הנסוי יוסי בן יעזר כנגד האיש אשר הכהו נמאריהם
וגדולה אשר חכנו הצורח צעוק ונחמנה . ויש לו דירה נאה ורחבה
הראויה שיתקצלו צתיכה הנסים חסודים חכמים וידועים . וצטכלו הזך
לפני חכמים יתילצ וידע לדבר עמהם . ויוסי בן יוחנן אמר כנגד האיש
הציוכי אשר איכנו נמאריהם כזה . וסניהם אמרו על דרך רעיון אחד .
אשר נמאריהם נמאריהם נמאריהם נמאריהם נמאריהם נמאריהם נמאריהם
צית ועד לחכמים זה אל זה . יוסי בן יעזר אמר יהי ביתך
צית פתוח לרוחה חף לעניים הקטנים נמאריהם . יוסי בן יעזר
אמר והיו נמאריהם נמאריהם נמאריהם נמאריהם נמאריהם נמאריהם
על זה הוא שכתבתי את עלמך לפני החכמים . ואולי תאמר כמו
סאכי

שאינו נוכח על זה עליו לפני החכמים הגדולים ונערכי. כי יכנונו
 העניים הקטנים ונערכי לפני לכן אומר על זה יוסי בן יוחנן ויהי
 עכ"ל כי ציחך כלומר כמו ציחך. שלא תחגאה כנגדם.
 יוסי בן יעזר אומר והוי שותה צלמא אה דצריהם שהם
 דצרי תורה וחכמה ודצרי קדושים. ויוסי בן יוחנן אומר ואל תרצה
 שיחה עם האשה שהיא שיחה צולה. או אל הצלה זמך
 צטיחח הנשים לנענן שוכל לשחות צלמא אה דצרי החכמים. כמו שמוסיים
 שם רבי הנקדר המטכיות צומטנה היא על דצרי יוסי בן יוחנן ונכאן
 אורו שכל המרצה שיחה עם האשה צוטל מדצרי תורה. אשר לכאורה
 קשה הלשון ונכאן אורו. איך דייק זאת רבי צומטנה היא. הלל
 שם לא דצרי יוסי בן יוחנן מעניכי למוד התורה. רק מעניכי הכנסת
 אורחים. שהיה ציחו פתוח לפני העניים. והיה לו לדייק ונכאן
 אורו שכל המרצה שיחה עם האשה אינו נוכח אורחים. וטעם
 ציחו לפני העניים. אך לאשר כי דצרי כל זוג החכמים צפרק הזה
 מוטלצים זה אל זה. ויוסי בן יעזר אומר צומארו הסלישי. לשחות
 צלמא אה דצרי החכמים. ויוסי בן יוחנן אומר על זה צומארו הסלישי.
 שלא להרצות שיחה עם האשה לכן כיחא הלשון ונכאן אורו. כי
 מזה דייק רבי שהמרצה שיחה עם האשה צוטל מדצרי תורה:

וער דרך נחשצת ההגיון נוכל לפרש. שהם אמרו שלשה דברים
 כנגד שלש מיני חמדות שיש צעולם. א'. חמדת הננוון. ב'.
 חמדת הכבוד. ג'. חמדת החעמוגים והחיות הגופיות. ועל האיש
 הרודף אחרי שלש חמדות אלה יותר מדי. על זה אומר רבי יהושע
 (אבות פרק ז') "עין הרע (חומד ננוון זולתו) וילך הרע (חיות
 הגופיות) ושכח הצריות (אשר הצח על הרוב עפני הגאות וחמדת
 הכבוד) מוליחין את האדם מן העולם". וכן אומר רבי אלעזר הקפר
 (אבות פרק ד') "הקנאה (צנוון) והחיות והכבוד מוליחין את האדם
 מן העולם" וכן נוכל לפרש (אבות פרק ה') שלש מדות הרעות אשר
 צחלמידיו של צלעם הרעע. שהן. עין רעה (חומד ננוון זולתו)
 ורוח גבוה (גאות וחמדת הכבוד) וכפס רחצה (רצ החיות)
 ונחפוך הכה שלש מדות הנפשות אשר צחלמידיו של אצרהם
 אציו. שהן^ז. עין טובה (מקחפק צנה שיש לו) ורוח נמוכה
 (עטה) וכפס שפלה (פריטה מן החיות היחרות). וכן גם צזה.
 כנגד שלש חמדות אלה אומר יוסי בן יעזר שלשה דברים. כנגד חמדת

העמון אשר יהי ציחך ציח ועד לחכמים חס כי על ידי זה
 תרצנה הולאות ציחך. וכנגד חמדה הכבוד אשר. והוי וזה חצק
 צעפר רגליהם שלא תחמוד לישב צין החכמים כאשר מהם.
 רק חכיעי זה עלמוך לפניהם. וכנגד חמדה התענוגים והחלות אשר
 והוי סוטה צלמא חת דצריהם חס כי תורת נחשה
 כמו של האדם. וגם לא יהיה לך פכאי על ידי זה לרדוף אחרי
 התענוגות בני אדם. חף על פי כן העסוק בחורה. כי על ידי החורה
 שוכל להחגזר כנגד כל החלות. ואם תלמוד צלמא וצחשק וצרגש
 קודש חת דצרי החורה. התענג וזה מואד. כי כמו שהעשק צחשק
 צקציאל. או צקארטין. או צשאך. או צשאר מיני שחוק. הוא נחשנג
 וזה כן עוד יחר יתענג התלמוד חכם צכפלים מלמודו צעה אשר
 ילמוד צחשק כי עוד נוסף על עונג הכחתו אשר יש לו מלמודו גם
 צעולם הזה עוד תרצה סנחת לצבו צחקותו לנשכורתו הרוחני אשר
 חתיה סלונה גם צעולם הצא. כי תלמוד חורה עולה על כל הדברים
 שאדם אוכל פירותיהם צעולם הזה והקרן קימת לעולם הצא (פחה
 פרק אי. טעה דף קכ"ז). וגם יוקי צן יוחן אשר סלטה כנגד סלח
 חמדות חלה הכ"ל. כנגד חמדת העמון אשר. יהי ציחך פחות
 לרוחה. חס כי תרצנה על ידי זה הולאות ציחך. וכנגד חמדה
 הכבוד אשר ויהיו עכיים צכיי ציחך. כלומר כמו צכיי ציחך
 שלא תחגאה כנגדם. וכנגד חמדה התענוגים והחלות אשר. ואל
 חרצה סיחה עם האסה והמכוון ידוע. וחולי גם נופני זה.
 לאשר כי כונת יוקי צן יוחן צנאמרו הסליסי היא כנגד חמדה התענוגים
 לכן מוקיים עם רצי על דצרו. מכהן אמרו חכמים כל
 חורצה סיחה עם האסה לנען תתענג כפשו גורם רעה
 לעלמו. אשר תעגם ותלער כפשו. להיפך מעונג:

הזוג הסכי יהושע צן פרחיה וכתאי הארצלי:

(אבות פרק אי' נוסחה וי) יהושע בן פרחיה ונתאי הארצלי קבלו
 מהם. יהושע בן פרחיה אומר. עשה לה רב. וקנה לה חבר.
 והיו דן את כל האדם לבקו זכות:

סס נוסחה ז' נתאי הארצלי אומר. הרחק משכן רע. ואל תתחבר
 לרשע ואל תתיאש מן הפורענות (י"א הפורענות):

יהושע צן פרחיה אער כנגד האיש אשר הזמין לו הצירח את פרכתו
 צנחה. שאינו טרוד כל היום. ויש לו פנאי ללמוד ויכול
 לפזר זמון לקנות לו חצר. ונחאי הארצלי אער כנגד האיש הטורד
 כל היום צפרכתו ואין לו פנאי ליטב לפני רצ ללמוד זמנו. וגם
 ציכלתי להוליא מעות לקנות לו חצר. ושניהם אמרו על דרך רעיון
 אחד. אשר פני מלאניהם מקבילים זה מול זה. יהושע אער עש
 לך רצ למען הלמוד זמנעסיו הטובים. וכנגד זה אער נחאי. אם
 לא תוכל לעשות לך רצ. על כל פנים הרחק משכן רע למען
 לא הלמוד זמנעסיו הרעים. יהושע אער וקכה לך חצר.
 כנגד זה אער נחאי. אם לא תוכל לקנות לך חצר טוב. על כל פנים
 אל תהצר לרשע. ומה שאמר יהושע והוי דן את כל
 האדם לכף זכות. כנגד זה אער נחאי ואל תישש עין
 הפורעות. אשר יוכל להלביג המלאנים האלה את לעינות זה אשר
 יחדיו יהיו תיאנים. ואת אופן התדמות שני המלאנים. לדון לכף
 זכות ואלא להשיש מן הפורעות ויכל לצאר על כמה אופנים ולאשר
 כי לא צחתי לכתיב פירוש כי אם לעורר את הרצנים המחזרים. לכן
 לא אאריך אלא אקלר. ואכתוב לדוגמא רק זענו ונהרצה הדרכים
 אשר ילכו שני המלאנים יחדיו:

(א) . וכן יעלו שני סצלי המלאנים צקה אחד. כי הם זקונים
 צלכתם למעלה (על מלאניהם הקדומים) אשר יהושע אער.
 להיות לכל איש רצ וחצר. ולזה אער לדון תמיד את כל האדם לכף
 זכות למען לא יבא להסתקטע עם רצו וחצריו ולהתרחק מהם. ונחאי
 אער להתרחק משכן רע ומחצר רשע. ועל זה אער כי אולי יתקרב
 להם אל ישיש מן הפורעות אשר הוכל לצוא גם עליו. כי אולי לרשע
 אולי לטכנו ולחצרו:

(ב) . ויבואו שני המלאנים אל מקום חפלים להתחצר. אשר יחדיו
 ימתיקו את מלאניהם הקדומים. יהושע אער שיחקרצ לרצו ולחצרו
 הטובים לך אם השעה דוחקת אותם. כי אף אם יראה כי צא פורעות
 על אכנים כשרים אל יתרחק מהם. רק ידון אותם לכף זכות. כי
 הצירח מדקדק עם הלריקים כחזע השערה. או אולי הם יקורי אהבה
 או יקורי נסיון כדי להטיב להם צאחריתם. ונחאי אער שיחקר
 משכנו וחצרו הרעים אף אם השעה משחקת להם. כי אף אם יראה

כי דרך רשעים ללחם אל יתקרב להם ואל יתיאש מן הפורענות אשר
 תבא עליהם באחריתם. כי אחרית רשעים נכרתה:

ג. ויגיעו שני המאמרים אל מקום אחד. עודנו האחד מדבר וזה
 רעהו אחריו למלאות את דבריו. כי הנה ילך לז האדם רע
 ומעוררו ומשתוקק לחטוא ומצקס תמיד החכללות על חטאיו לזעזע הקל
 את החטאים צעירי החטוא ולא יעשה עליהם תקוזה. והאיש הקר
 למשועבט ילך ומחשבותיו הרעות ימלא תמיד זכות על עלמו. לכן אומר
 נחאי כי מה שאמר יהושע לדון לבק זכות. היא רק את אחרים אבל
 על עלמו אל יצקס זכות. רק אל יתיאש מן הפורענות:

ד. ויראו אפיקי המאמרים ויגלו מוסדות מחשבותיהם. כי אמרו
 שניהם רעיון אחד. ואיש בא לחזק את דברי רעהו. כי זאת ידוע
 מוספרים קדושים כי כמו שהאדם מוטהג בן מוטהגים ענו צבית דין
 של מעלה. הדין לבק זכות דכין אוחו לבק זכות. המרחם על הצריות
 מרחמין עליו ומשמים. המעציר על מדותיו מעצירין לו על כל פסעיו.
 וכן המדקדק על כל דבר קטן אם יחטאו כגדו. בן ידקדק על כל
 עיוותיו. ויהושע אומר לדון את כל האדם לבק זכות. וזה נחאי לחזק
 את דברי יהושע. ואמר כי אל יתיאש מן הפורענות אשר תוכל לבוא
 עליו אם ידקדקו על כל עיוותיו. כי אין לדיק בארץ אשר יעשה הטוב
 ולא יחטא. על כן ידון את כל האדם לבק זכות. לזעזע ידונו צשמים
 גם אוחו לבק זכות ולא תבא עליו פירענות:

ה. וירצו שני המאמרים לטבת יחד החת לל כנפי רעיון אחד.
 ומתחלה נקדים את אשר נוכל לפרש את הגיוני המשורר דוד המלך
 ע"ה בתהלים מזמור י"ע. והנה שם תשוב דלת המזמור על לרי כונת
 המשירר להתפלל להקם שיטמור אוחו מן החטאים. והנה ישנם רשעים
 החיטאים צפרהקיא ואינם רולים להתגבר כלום כנגד ילך לצבם מפני
 קוטן אנוכחם צלטה עקרים הראשיים. שהם. א' מליאת השם. ב' ה
 התורה נחנה מהשם. ג סכר ועונש צעזור מעללי צבי אדם. ולכן
 הקדים דוד המלך לשורר כי הוא נאמין בכל העקרים. ראשית הוא
 נאמין במליאת הצורח המנהיג והמקצב כל. באמרו השם מ'ס
 מוספרים כצוד אל וועשה ידיו וגיד הרקיע וכו'
 עד ואין כסתר מהותו. כי נעשה ידי הולר מעידים ומגידים
 על מליאת יולרם. ועל ידי קצוב לבא השמים ומנהג מוסרם הקוה
 ככיר את מליאת המנהיג והמקצב כל. שכיח הוא נאמין כי התורה

כחכה ומהצורה אשר לה ערך יקר ונאד נעלה על כל המחמדים זולתה
 כמו שהיא כותב וסופר ומוכה את ונעלות החורה והנולות. באנור
 חורה ה' תמינה וכו' ונולות ה' צרה וכו' עד ונחוקים
 נדבצ ונכפת לופים. שליטים הוא מנאמין צסכר ועונש ולכן הוא
 מהר ונאד ננולות החורה ונחגבר צכל יכולתו כנגד ילר לצו הנחשוקק
 לנולות תאותיו. כי הוא מנאמין שהצורה יתצדק שמו ונשלם סכר עוצ
 לנאמרי מנולתיו. באנור גם עצדך כזהר זהם מפני שנאמין כי
 צנורס עקצ רצ. אך גם הלדיק המנאמין צכל העקרים ונולת
 להחגבר צכל כחו כנגד הצורה תאותיו גם לו יקרה לפעמים אשר
 חטא. לכן החפלה הנשורר להצורה שישמור אותו משלטה דברים
 הנציאים גם את הלדיק לדי חטא. א' לפעמים יחטא האדם צנאגה
 או כי ילר נחשצתו הרע יעור את עיניו ונמליח לו היחר על החטא
 והכחו "כשיגג. כי אין "אדם רואה חוצ לעלמו לכן אמר שג' אות
 ניי צין. ב' ולפעמים יחטא האדם מפני הצורה תאותיו אשר
 חנימות נצבו הקיף עליו. לכן אמר נכסרות כקכו. שינקה
 אותו הסס מהילר נחשצות רעות הנכסרות והלפחות צעונק לצו של
 האדם. או שינקה אותו מן העצירות הנכסרות. כי הלדיק חס יקרה
 לו פעם לעתים רחוקות אשר יחטא ח"ו כשילרו הקיף עליו הוא עושה
 את העצירה צסחר לנען לא יחלל את כבוד השם: ג' ולפעמים יחטא
 האדם שלא צרלינו רק מפני שהוא נוכרח על ידי אחרים. כגון שהוא
 נחציים או ירח מפני הזדים והללים המלעיגים על הישרים והחנניים
 ונציים ונאקביים אותם. או חס הוא עושה נולאכתו תחת רשות
 אחרים וצעל הציה דוחק אותו לחטוא כמו לעשות דרכיו ציום נשצת
 לעמוד חלל הפועלים למלוא חפליו ודצר דצר. וכדומה. לכן אמר
 גם נודים חסך עצדך חל ינושלו צי. שלא חירא ולא
 חציים מאכשים זדים. חל חס ונכתי מפסער צ. ועשה
 כחזור לעניינו להחאחד צדצר אחד את שני המנאמרים "לדון לכך
 זכות ושלא להחיש מן הפורענות". כי הנה הרואה כי קרה פעם
 אחת לאיש אחד אשר חטא. חס לא היוחק האיש שהוא לרשע. חל
 ידון אותו הרואה לכך חוצ כי נחדון לצו ונחשצות נפשו עשה זאת
 ויחצו אותו לרשע. אשר העצירה נעשה לו כהיחר. רק ידון אותו
 לכך זכות. כי גם להלדיק יקרה לפעמים אשר יחטא כח"ל. אך חף
 חס דן אותו לכך זכות לנען לא יחזיקו לרשע. חף על פי כן חל
 יחיש

יחיאש מן הפירענות אשר יכול לצוא על האיש ההוא בעצור החטא הזה. כי הוא לריך לעשות חסודת ולצקס ונהסס שיכפר לו. כי היה לו לעיין היטב ולהיות חזק צמאד ומאד שלל לשגה. כי גם השוגב אשר ידע ונעלם ונמנו היה לריך להציא קרצן לכפרה. כי אם לא היה החוטא ההוא קל בעיניו הלא אז ונחנת עול ירחח חטאו לא היה נעלם ונמנו הידועה אשר ידע צחלה. (מולד אם לא היה לו שום ידועה אשר הכהו כאונס ופטור ונקרצן). או היה לו להחגבר יותר מדי כנגד ילר תאות לצו החקיף או היה לו להעיז כנמר פכיו נגד המחלוללים בעצודת הצורח. או לא היה לו לשמוע צקול אדונו הזד והצליל הכופה אותו לחטוא. כי אף אם יעצירו אדונו מהסרת שלו ויקפח פרכסו אם לא יחלל שצח. הלא יש שכר הרצה להצורח ליהן לו :

7. וישמעו משכי המאמרים „לדון לכף זכות ושלא להתיאש מן הפירענות“ את אשר אמרו חכמינו ז"ל (כדה דף ס"ח ע"א) שלא לקבל לשון הרע. ואף על פי כן לחוש מצעיא וישנס עוד כונה אופנים אשר מכל לשלז את שכי המאמרים הכ"ל. אך כאן לקלר צאחי. רק לעורר הרצנים המחצרים. ודי לחכמים צרנו :

וגם את מאמריהם מכל לפרש על דרך ההגיון אשר אמרו שלשה דברים כנגד שלם מיני חונדות הכ"ל (כמאמרי על דברי זוג הראשון). כן דצרי ישעע. כנגד חמדת החעטוגים והתאות אמר עשה לך רצ ללמוד אללו חורה. כמו שכתבתי לעיל על מאמר והי שותה צלמא את דצריהם (עיין שם צוג הראשון) וכנגד חמדת הנמון אמר וקכה לך חצר אם כי הפזר בעצורו נמון. וכנגד חמדת הכבוד אמר והוי דן את כל האדם לכף זכות. אף אם יפגעו בצבודך לא תקפיד רק חדון לכף זכות. וכן דצרי כתאי. כבוד חמדת החעטוגים אמר הרק ונסכן רע. כי יהקוטט עונך חמיד וישציה שלומך ומיחהך. ואם כי לריך האדם להיות צלחי רודף אחרי החעטוגים. אבל לריך גם להיות שומר ומלרות ומעגמות נפשו. וכנגד חמדת הנמון אמר ואל תהצר לרשע אם כי השעה משחקת לו והוא רולה לקבל אותך לשוחף או ליהן לך שרת בעסקיו לא תאצה ללכת צדרך אחר. וכנגד חמדת הכבוד אמר ואל תתיאש מן הפורענות. שלא חרדוף אחרי הכבוד צגאותך לאמר „שלוס יהיה לי כל הימים“. רק חכיע את עלמך צעמה צזכרך כי בגלב חזר צעולס

דעת מאמר א' לנבונים

צעולם ויכול ח"ו גם עליך לעצור כוס הפורענות. הסס ישמרנו מכל רע:

הזוג הסליסי יהודה בן טבאי ושמעון בן טוח:

אזנח פק ח' ונסנה ח') יהודה בן טבאי ושמעון בן שמת קבלו מהם יהודה בן טבאי אומר. אל תעש עצמה פעורכי הדינים. יבשיהו בעלי הדין עומדים לפניך יהיו בעיניך ברשעים, ובשנפטרם מלפניך יהיו בעיניך בזבאים, בשקבלו עליהם את הדין:

(סס ונסנה ט') שמעון בן שמת אומר הווי מרבה לחקור את העדים. והווי זהיר בדבריה. שמא מתוכם ילמדו לשקר:

גם דברי יהודה בן טבאי ודברי שמעון בן טוח זכרון אחד להס כי את אשר אמר יהודה כנגד בעלי הדין אמר שמעון כנגד העדים יהודה אמר שלא יעשה נלמו כעורכי הדיונים. אשר לפי דעת קלח מפורסים פירושו. שלא ילמד טענות ותחזילות לבעלי הדין. רק לסמוע את אשר בעלי הדין יטענו מעלתם למען יחזיקו היטב את חוכן חפץ בעלי הדין. ושמעון אמר סיהיה נרצה לחקור את העדים למען יחזיקו היטב את חוכן הדבר אשר ראו או שמעו העדים. יהודה אמר סיהיו צעיקו בעלי הדין כרשעים. ויחשוד אחס כי רולים הם לטעון טענות שקר. ושמעון אמר סיהיו גם העדים חסודים צעיקו כי רולים הם להעיד עדות שקר.

הזוג הרביעי שנועה ואבטליון:

(סס ונסנה י') שמעיה ואבטליון קבלו מהם. שמעיה אומר אהב את המלאכה ושנא את הרבנות. ועל התודע לרשות

(סס ונסנה י"א) אבטליון אומר. תכמים הזהרו בדבריהם שמא תחזבו חובת גלות, ותגלו למקום מים הרעים. וישתו התלמידים הבאים אחריכם וימותו. ונמצא שם שמים מתחלל:

אבטליון מפרס הטעם למה אמר שנועה לסמוח את הרבנות יען כי הרבנים החבנים לריכים להיות זשירים נאחד דרצריסם כי צנקל יוכל ח"ו סס טמוס להחלל על ידס:

הזוג החמישי הלל ושנאי :

(סס משנה י"ג) הַלֵּל וְשֵׁנַי קָבְלוּ מִהֶם. הַלֵּל אָמַר. הַיּוֹ
מִתְלַמְּדוֹי שֶׁל אֶהְרֵן. אֹהֵב שְׁלוֹם וְרוֹדֵף שְׁלוֹם. אֹהֵב אֶת

הַבְּרִיּוֹת. וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה :

(סס משנה י"ב) הוּא הָיָה אֹמֵר. נָגִיד שְׁמָא אָבֵד שְׁמָה. וְדָלָא
מוֹסִיף יְסוּיָהּ. וְדָלָא יְלִיף קְטָלָא חָיִב וְדָא שְׁתַּמֵּשׁ בְּתַגְמָא חֵלְקָה :

(סס משנה י"ד) הוּא הָיָה אֹמֵר. אִם אֵין אָנִי דִי מִי לִי. וּכְשֶׁאֲנִי
לְעֻצְמֵי מָה אָנִי. וְאִם לֹא עֲבָשׂוּ אֵימַתִּי :

(סס משנה ט"ו) שְׁמַאי אֹמֵר, עֲשֵׂה תוֹרַתְךָ קְבֵעַ. אֲמַר מַעֲמַ
וְעֲשֵׂה הַרְבֵּה וְהָיִי מְקַבֵּל אֶת כָּל הָאָדָם בְּסֶבֶר פָּנִים יְפוֹת :

הרל אמר שלש משניות. ושנאי אמר שלשה דברים אשר פניהם
מקבילות חל שלש המשניות אשר אמר הלל. והנה דבריהם
המה עמוקים מחד. וכוללים הרבה ענינים צמחה אופנים. ואחי ההדיוט
לא צאחי לפרט את דבריהם. כי הנני רק לעורר את הרצנים המחזרים
להרחוכם שיש דמיון בדברי שנאי חל דברי הלל. לכן אכתוב זאת
בקציר :

הלל אמר צמטה הראשונה ונקראין לתורה. ללמוד גם את
אחרים. ועל זה אמר שנאי בדבור הראשון עשה תורהך
קצו. למען תוכל ללמוד גם את אחרים. כי כאשר ילמוד דרך ארעי
לא יוכל ללמוד גם את אחרים. או אולי ראה שנאי לכלול בדבור
הראשון את כל דברי הלל צמטתו הראשונה. כי אם ילמוד
צקציעות אזי ישחוק להרצוה לו חלמידים למען יחדו אוחו
צפלו עמם. לכן יחאמן להיות אזה צאתה הצריות למען
יאהבו הנה גם אוחו. וינשוך אוחם צחצחי אהבה כי יצאו אליו
ללמוד ויהיה נקראין לתורה. ואזי יהיה גם אזה צלוס ולא
יחקוטו עם הצריות למען לא יסורו מעליו. ואף גם אם ילמד מריצה
צין יחאמן להיות כודף צלוס לנענן יהיה צלוס ציו חלמידיו
ולא יפריעו מלמודם מחמת טרדה המחלוקה :

וכן אשר אמר שנאי בדבורו השני אמר ועשו עשה הרצוה
הוא כנגד דבר אחד מדברי הלל צמטתו השניה. או אולי ראה
שנאי לכלול בדבורו השני את כל דברי הלל צמטה השניה. הלל אמר

כגיד סנא חצד סנאיה. הרולה להגדיל את סנא יחצד סנא.
 ועל זה אמר סנא חצד סנאיה ועט הפארות ועט הרצה ונעטים
 טוויס. כי לא יגדיל את סנא צנאמרו אשר יפאר צעלמו דצרים
 כחזים. רק ירצה לעטות הטוב והישר. ואז יהללוהו זר ולא פיהו.
 וזה יגדל סנא. ועוד אמר הלל צנאמה הסכיה ודלא ווסיק
 יסיק אשר זה כלל גדול בכל הענינים אם לא יסדל להסיק אזי
 יהיה נאסף ונחנעט (כמו שאכתוב הלחה צנאמר יוסיק לקח) וגם על
 זה אמר סנא חצד סנאיה ועט ועט הרצה ועל ידי זה חסיק.
 חבל אם תהיה עלל צנאמטי אזי לא חסיק ולא הפעול צנאמטי.
 ועוד אמר הלל צנאמה הסכיה ודלא יליק (שאינו לומר) קעלח
 חיי. וגם על זה אמר סנא חצד סנאיה ועט ועט הרצה כי
 לא יהיה עיקר למודו למען רעה לצד. רק עיקר למודו יהיה על מנת
 לעשות. ולכן יהיו מעשיו מרוצים ונחנעטו (כנאמר רבי חנינא בן
 דוקא בצוח פרק ג' נאמה י"ג). ועוד אמר הלל צנאמה הסכיה
 ודאס חנעט צנאמה חלף אשר צין הרצה הענינים הנכללים
 דצד זה נכלל גם זאת שלא תהיה כונת האדם צעטותו הנולדת ונעטים
 טוויס צעבור הפארת עלמו רק למען עטות רלון הצורח יחצד סנא.
 ולכן גם על זה אמר סנא חצד סנאיה ועט הפארות ועט הרצה
 מלות ונעטים טוויס :

וכן אשר אמר סנא חצד סנאיה וסוי נקצל את כל האדם
 צקצר פכיס יפות הוא כנגד דצד אחד או אולי לכלול את
 כל הדברים אשר אמר הלל צנאמה הסליטה. הלל אמר אם אין
 חכמי לי ועל זה אמר סנא חצד סנאיה ועט ועט הרצה כל
 האדם צקצר פכיס יפות. ואז גם חכמים אחרים יהיו לך אשר
 אשר יאצבו אותך. ועוד אמר הלל צנאמה הסליטה וכסא חכמי
 לעלמי מה חכמי. כי לריך האדם לעטות גם צעבור אחרים.
 וגם על זה אמר סנא חצד סנאיה ועט ועט הרצה כל האדם צקצר
 פכיס יפות. למען לא יעשה צפכיס רובות את הדבר צעטות
 צעבור אחרים. כעטות דצד שהוא מוכרח כנגד רלוננו רק יעשה צפכיס
 יפות כעטות צלצל סלס. ועוד אמר הלל צנאמה הסליטה ואם לא
 עכסיו חיותי. לכן אם יצא חליו חיס צקס נאמרו צקס ינאלח
 חקף את צקסטו. ואל יאמר לו "לך וטוב ונאמר לעשה". וכן אמר
 סנא

דעת מאמר א' לנבונים ח

סמא' גם על זה והוי מקבל את כל האדם צק צר פנים
 י פות. ותמלא חכף את צקסו כעוטה צעזר אוהבו :

רצן גמליאל. שמעון צנו. רצן שמעון צן גמליאל :

(אזנה פרק א' מטעה ט"ז) רצן גמליאל אומר עשה לך רב והסתלק
 מן הספק. ואל תרבה לעשר אמדות :

(סס מטעה י"ז) שמעון בנו אומר כל ימי גדלתי בין החכמים ולא
 מצאתי לגוף טוב משתיקה. ולא המדרש. עקר אלא המעשה.
 וכל המרבה דברים מביא חמא :

(סס מטעה י"ח) רצן שמעון בן גמליאל אומר. על שלשה דברים
 העודם קים. על האמת. ועל הדין. ועל השלום. שנאמר. אמת
 ומשפט שלום שפטו בשעריכם :

(מטעה ט"ז) רצן גמליאל אומר עשה לך רצוה סת לק ון
 הספק הזה ככלל שני ענינים. לעשות לו רצוה הנלמד לתלמידים למען
 ילמוד אלכו ויסתלק מן הספק. כי כאשר ילמוד ידע איך להתנהג צכל דצר
 וכן ככלל הזה לעשות לו רצוה המורה הוראה צעירו. ויסתלק מן
 הספק. כי כל דצר הקסה יגיש לפני הרצוה. והוא יורה לו את כל
 הספקות אשר ישאל מאתו. ואם חומר למה לי כל זאת. הלח צהרצרים
 אשר אהיה צהם נוספק אעשה לחומר צדי ללח מן הספק. על זה
 חמר רצן גמליאל ואל חרצה לעשר חמרה. כי כאשר ירלה ללחח
 מן הספק ולהחמיר על עלמו. ויעדיף על מה שראוי ליתן הלח הזה
 יהיו מעשרותיו מקילקלים (כמו ספירס הרצוה עוצדיה מצרטורח) כי
 יהיו מעורצ צהם קלח טצל. וכן יקרה כמה פעמים גם צקאר הדצרים
 אשר מחוך החומר צח לדי קלקול. לכן לריך לעשות לו רצוה כדי
 להסתלק מן הספק :

(מטעה י"ז) שמעון צנו כשהיה עוודו לעיר לינים. ועוודו היה חלמיד
 טרס נסמוך לרצוה. אשר מפני זה לח קראו צסס "רצן" ומן הלסון סמ עוין
 צכו חומר קחאי על דצרי חציו. כצקמוע מוציו קחמר לעשות לו
 רצוה. וחמר על זה. שקיים צזה את דצרי חציו ונחגדל כל ימיו צין
 החכמים ללמוד מאתם היצו חורה וחוראה. ועווד חמר אז החלמיד
 הנצון והחכם שמעון צנו סלטה דצרים להורות לחצרו החלמידים את
 דרך הלמוד אשר ילכו צו למען חהיה להם פעולה טובה מלומדם. אי
 לענין

לענין שיחת חול אמר לא מלא חתי לגוף טוֹב מַשְׁתִּיקָה .
 כן צעניני שיחה צטלה. לא מלא דבר שיהיה לגוף יוחר טוֹב מִן הַשְׁתִּיקָה
 צדברי החול ולא יצלה צהצל זמנו למען יהיה לו פנאי ללמוד תורה .
 וצפרטו צעניני התרסה ומחלוקת לא מלא לגוף דבר שיהיה יוחר טוֹב
 מִן הַשְׁתִּיקָה אשר ישחוק מלצלצן כנגד רבו וחצרו . ואף אם יקרה
 לפעמים כי רבו יעשה דבר כנגד רלוו . אף אם יקרה כי רבו יחרף
 אוחו . גם אז ישחוק ולרבי ולחלוק על רבו . רק יש צדד וידום כי
 כגל עליו ללמוד תורה . ב' ולענין למוד התורה . יש למוד הלכה שהוא
 לדון ולהורות למעשה . ויש למוד דרוש ואגדה . שאינו להוראה על זה
 אמר ולא המדרש עיקר אלא המעשה . לכן אם כי לריך
 האדם ללמוד גם מדרש ואגדה . אבל עיקר למודו יהיה הלכה והוראה .
 ג' ולענין למוד הלכה יש שלומדים למוד יסודי להיליא את הדין על
 צוריו . ויש שלומדים . צפולפוליס ארוכים . על זה אמר וכל המורה
 דברים מציא חטא אם ירצה דברים על ידי פלפולו העלום יוכל
 לפעמים לחטא את המורה לאסור את המותר ולהתיר את האסור כי
 גם חז"ל לא רבו לקצוע הלכה כצעלי הפלפול מפני שאמרו דבר שלא
 כהלכתו והראו פנים או פירוש וכל המורה דברים מציא חטא אם לא
 ירלה ליגע לצקס את כל דין לצררו להלכה למעשה . רק יהיה מרצה
 דברים וחומרות להחמיר הוויד . מציא חטא . אשר לפעמים מחדך
 החומרא יצא לדי קלקול (כ"ל צמטסה טו"ז) :

והשלשה דברים שאמר שזעון צנו המה מוטולצים עם שלטה
 הדברים שאמר רבן גמליאל חציו . א' רבן גמליאל
 אמר עשה לך רצ שחלמוד אללו או שיורה לך הקפקות ככ"ל .
 ואמר על זה שזעון צנו לא מלא חתי לגוף טוֹב מַשְׁתִּיקָה
 שישחוק מלצר דברי חול למען לא יחצטל מללמוד תורה אלל רבו .
 ככ"ל . או שישחוק מלצלצן ולרבי עם רבו ככ"ל או שישחוק מלהורות
 אם עדיין לא הגיע ליכולת ההוראה רק ישמע את אשר רבו יורה .
 ב' רבן גמליאל אמר והסתלק מן הספק ואמר על זה שזעון
 צנו ולא המדרש עיקר אלא המעשה שעיקר למודו יהיה
 אוראה למעשה כדי להסתלק מן הספק . ג רבן גמליאל אמר ולא
 תרצה לעשר את מרות ואמר על זה שזעון צנו וכל המורה
 דברים מציא חטא כי כמו המפריש מעשרותיו ומאומד איכ
 כול מן הקלקלה . שאם פוחח ממה בראוי פירותיו מקולקלים ואם

העדיף על מה שהיה ראוי ליתן. מעשרותיו מוקלקים. כן המרצה דברים
 בלמוד הפלפול ורולה להוליח מחוכו פסק דין. כח לנטות מן הדרך
 הישר לאמר דבר שלא כהלכתו. או כמו שהפירש מעשרותיו מאומד
 ורולה להחמיר ויעדיף על מה שראוי ליתן יקלקל זאת מעשרותיו. כן
 כל המרצה דברים בלמוד הפלפול ורולה להוליח מחוכו פסק דין. כח
 לנטות מן הדרך הישר לאמר דבר שלא כהלכתו. או כמו שהפירש
 מעשרותיו מאומד ורולה להחמיר ויעדיף על מה שראוי ליתן יקלקל זאת
 מעשרותיו. כן כל המרצה דברים וחומרות להחמיר יותר מדי מציח
 חטא. כי לפעמים מוחך החומר א יוכל לבוא לידי קלקלה:

(משנה י"ח) ואח"כ כאשר הגיע רצן שמעון להוראה אשר מפני
 זה קראו בשם "רצן". אז אמר על שלשה דברים העולם
 קיים שהם כנגד שלשה הדברים שאמר כשהיה עודנו חלמיד. כ"ל
 משנה י"ז (ויש אומרים כי רצן שמעון האומר משנה זו הוא רצן
 שמעון הנחרג צנת חורבן ציה שכי שהיה צנו של רצן גמליאל השכי
 צן רצן שמעון צן רצן גמליאל הזקן. אמר רצן שמעון צן גמליאל
 השכי על שלשה דברים העולם קיים שהם כנגד שלשה
 הדברים שאמר חצי חציו רצן שמעון צן גמליאל הזקן): א' כנגד לא
 מלאהי לבוף טוב משתיקה. אמר על האמת כי רק
 האמת מותר לדבר (או שלא ישחוק מלדבר האמת היא חורה) ומפני
 זה טוב לבוף שתיקה בדברי החול כי כאשר ידבר הרבה יבוא לדבר גם
 שקר: ב' וכנגד ולא הודרש עיקר אלא הועשה. אמר
 ועל הדין שעיקר למודו יהיה הוראה לדעת כל דין על צוריו ג'.
 וכנגד וכל המרצה דברים מציח חטא. אמר ועל
 השלום כי על הרוב כאשר ידבר הרבה יבוא לידי מריצה. וכן על
 ידי רוב עומק הפלפול שלא להלכה יבוא לידי מחלוקת החלמידים:

מאמר השני יוסף רבא.

ועתה הנני לעורר את כבוד הרבנים המחזרים כי מאמרי הלל בשלש
 משניות אלה (אבות פרק א' משנה י"ג. י"ב. י"ד). אשר
 העתקתי לעיל במאמר ה' בהתחלת זוג החמישי) הנה מעטני המלות
 המחזיקות כוונת רבות. אשר ישמע החכם את דבריו הקלרים ויוסיף

לקח הרצה דברי חכמה ומוסר ומדות טובות הנכללים בדבריו. ולכן יוכלו הרבנים בהדרת כבוד חורתם. להחפצטו ברוח זינתם להרחיב זהו אח גבול פירושם. וכן בכל מוסקה ומסכה מוסלם מוסכיות חלה. כאשר אומר הלל דברים אחדים מכל לפרט אח שיעור המוסקה אשר שייכות אחת לכל הדברים. כי אינם ענינים שונים זה מזה. רק המנה פתנים של כלל אחד:

(פרק א' מוסקה י"ג) וראשית הנבי לבאר בקילור במוסקה הראשונה אשר שם אומר הלל בדרך כלל הוי מנהל מידיו של אהרן ואח"כ פרטו ארבע מדותיו של אהרן. אהם. א' אהב שלום ב' רודף שלום ג' אהב את הצריות ד' ועקר צן לתורה. והנני לבאר זהו בקילור מועט מהרצה הדברים הנכללים בזה. ולפרט את שיעור המוסקה אשר רוח החיה האחת בארבעת אופני מדותיו של אהרן. אשר ארבעתם יסוצבו על קוטב כלל אחד. וזאת מכל לפרט על כונה כללים אשר מדותיו של אהרן כוללים את כלם. וזוהו אכתוב לרובנו רק כללים אחדים ונהם:

א. וכן אמת הכלל הנכלל במוסקה זו שיהיה האדם סבלן לישא עול התורה והמלות ושלח להיות מן הכקילים הרודפים אחרי האמת ואוהבים לצלות את יניהם בשחוק והוללות. ומקילים את ראשם בפירקס ומעל ליארם את עול התורה והמלות לכן אומר בכלל הוי מנהל מידיו של אהרן להתנהג במדותיו ועל זה פרטו ארבע מדותיו של אהרן אשר קבל עליו ארבע מני עול. להיפך מאנשי צלי עיל ומקילי הראש הרולים להיות חפשי בארבע מני חפשי. א' חופש רוח הרלון. להיות חפשי ברלוננו למען יוכל לילך בצרירות לבו ולעשות את כל אשר יחפץ באין שום מפגיע המפריעו ומעשות חפלו. כי דבר זה הוא למרות רוח האיש כאשר יפריעו אותו ומעבדוהו. ב' חופש מנוחת הגוף שלא יעריח לעבור עצירה בכח גופו. אם לא בעצור עלמו ולהנחתו. ג' חופש הסקנות הלצלא למרות את לבו ולעגם את נפשו בדאגה ולרת זולתו. ד' חופש מחשבת המוח. שלא ליגע את מוחו לחשיב חשבונות ארוכות ומחשבות עמוקות. אם לא בעצור עלמו למען ישג האות נפשו. ולהיפך מארבע מני חפשי חלה קבל עליו אהרן ארבע מני עיל. א' הרולה בחופש רוח הרלון אינו רולה לקבול את עול ההכנעה לקיר למשמעת אחרים

אף הגדולים ומוציא למען לא יטורד לפעמים לצבול רצונו מפני רצון אחרים
 ומוציא שאלו רוצה לירד ונדעו לשמוע גם דעת אחרים לכן הוא
 המיד צמחוקה עם האנשים ואין לו שלום. לא כן אהרן אשר ילא
 לקראת משה ושמח צלבו וקבל על עלמו את עול ההכנעה לקור
 למשמעת משה אחיו הלעיר ומוציא צסקים. ועל ידי זה היה לו חומד
 שלום עם כל האדם. כי הוא היה אהב צלום. ב' והרולה
 צחופס מוכות הגוף אינו רוצה לקבול את עול המלות
 זאם כי המלות שהם חיוצ גופו. כמו הנחת תפילין וכדומה. הוא עושה
 צהוכרה צלי רצונו הטוב ולא צלצב שלם אצל את המלות אשר יכול
 להשמיט את עלמו מהן אינו רוצה להטריח את עלמו לקיים אוחם.
 וצפרט צמלות הצחה שלום צין אדם לחצרו אשר לזה לריכים יגיעה
 יתרה לילך כונה פעמים מזה לזה ומזה לזה. ולפעמים גם לצזות את
 עלמו לילך לצחי האנשים הפחוחים מערכו. לכן ישמיע את עלמו
 מהמלות הזאת אשר איננה מוטלת עליו לא כן אהרן אשר קבל עליו
 את עול המלות וועשים עוצים לרדוף גם אחרי אלה
 המלות אשר אינן חיוצ גופו ואינן מוטלות עליו ואף הלריכות יגיעה
 כח ולכן היה רודף שלום צכל כחו. ג' והרולה צחופס
 השקטה הלב אינו רוצה לקבול את עול הרחמנות אשר
 הפריע את שמוחתו ומנוחת צצו. כי צלצב כל איש נטועה מדת הרחמנות
 אם מעט אם הרבה. איש לפי מוגו. אשר על כן אם יראה איש
 צשומח או צלרת זולתו (אם לא רוח הקנאה והשנאה עבר עליו לשךך
 את דרכו צארחות עקלקלות וכלזות מדרך הטצע היטרה) הלא אז
 ישמח צשומחתו ומילר צלרתו מפני דרך טצע הרחמנות הנטועה צלצבו
 לכן הוא מדרך האנשים האוחצים לצלות צשומחה ותענוגים את חייהם
 לגרם מפניהם את האנשים הנדכאים למען לא יראו צלרת זולתם
 וצענים אשר זאת הפריע את שמוחתם ומנוחת צצם. לא כן אהרן
 אשר קבל עליו את עול הרחמנות. כי הוא היה אהב צ

את הצרות. וראה צעני וצלרת הנדכאים והיה מרחם עליהם
 והשחל צכל יכולתו להושיע להם להטיב את מלצם. ד' והרולה
 צחופס מחשבת הנוח אינו רוצה לקבול את עול למוד
 החירה. כי אינו רוצה ללמלם את מחשבתו ורעיוכו ליגע את נוחו אף
 ללמוד לצדו. וצפרט ללמד גם את אחרים אשר לזה לריכים יגיעה
 יתרה. לא כן אהרן אשר קבל עליו את עול למוד התורה

אשר למד צעלמו וגם השתדל להרבות לו חוזהים אשר נשך אוחס
 צדיצורים טוים וצפנים יפוח למען יצואו אליו ללמוד מואחו . והיה
 מקרצן להורה :

ב ויצוב הכלל אשר גם הוא ככלל צמודתיו של אהרן . שיהיה
 האדם שלם צדצרים טצין אדם להצירו ולזה
 לריך האדם להיות מוג עוצ צטצעו . ולגרם מלצצו את הגאווה והקנאה
 ואז גם סנאח הצריות (אשר תצא על הרוב נוחמה גאווה וקנאה) לא
 תמלא קן צלצצו . רק אהבת אדם תשורר צקרצו . ועל זה אמר הלל
 צכלל הוי מוחל מידיו של אהרן אשר היה אהב לכל אדם
 מפני שלא היה צעל גאווה וקנאה . כי לא קנא צנוטה אחיו הלעיר
 מומנו צטנים וגדול מומנו צנוטה . ואחר כך פרט ארצע מדותיו של
 אהרן אשר יעשה אוחס האיש אשר אהבת הצריות נטועה צלצצו .
 ולהיפך יעשה האיש אשר סנאח הצריות צוערת צקרצו . א' האיש
 אשר הנמו מוג רע צטצעו . אין דעתו ישרה עם דעה שאר האנשים
 ועל כל דבר קטן אם כראה לו כי חטאו כנגדו . אף צלי כונה . הוא
 טוקס וטער . ואינו רולה למחול ולהעזיר על מדותיו לכן הוא תמיד
 צמריצה וצקטטה עם כל אדם . ואין לו שלום . לא כן אהרן אשר
 היה צעל מוג עוצ צטצעו . לכן היה אהב צלוס כי העזיר על
 מדותיו אף למי שחטא כנגדו . ב' האיש הרע צטצעו תקלה כפשו
 צכצוד הצריות . כי דרכו להיות מוכצד צקלון רעהו . לכן דרכו תמיד
 להיות הולך רכיל לתרחר ריצ לגרום סנאח צין האנשים . ומזה תתענג
 כפשו צראותו אשר המריצים מוצים זה את זה ומשפילים איש את כבוד
 רעהו . לא כן אהרן הטוב צטצעו ורולה צכצוד הצריות . לכן היה
 רודף צלוס לגרם מדין ולהשצית את הסנאח מן האנשים המריצים
 למען ירום ויגציה את כבוד הצריות . ג' האיש הרע צטצעו הרע
 עינו צטוצס וצנחת רוחם וצהללחתם של האנשים אחרים . לכן דרכו
 תמיד למנוע מוצ מן האנשים . ולהשצית מהם כחת רוחם וטנחת
 לצצס . וצכל פעם אשר תמלא ידו להשחית הוא אהב לגרום לרעהו
 דעה וזק בגופו או צמומו למען הורידו ממלצו ולחקרו עכל עוצ . לא
 כן אהרן הטוב צטצעו . לכן השתדל תמיד להקיצ את מלצ
 האדם ולהעלותו למעלה . כי הוא היה אהב צלוס את
 הצריות להשפיע עליהם כחת רוח וכל עוצ . ד' האיש
 הרע צטצעו הרע עינו גם צמעלות וצחכומה רעהו . לכן דרכו
 להטעות

להטעות את רעהו ולהעבירו מדרך הישר ויחננוג צראותו בעשות רעהו
 אולם. לא כן אהרן העוז צטנעו. והיה אהב להרריך לפני האדם
 בדרך הישר ולהטפיע עליהם חכמה ודעה. ולכן היה מקרין להורה
 הכילת כל חכמות:

ג) ונכון הכלל אשר גם הוא הילך קוצצ הרוח קודם מדותיו של אהרן
 שיתחבר האדם לחצרת קהל עדת לדיקים
 ויתרחק מחצרת קיצוץ הפריילים (צין פריילי יהודים
 וצין פריילי אינס יסו. ס). כי הנה צטנע רוב האנשים אשר יקולו
 נפסם וליטצ צדד. רק אהבים ליטצ צקוד חסיפת חצרת אנשים
 ולזה נוקדו צתי האספקס (קאסינא או קלוצ) אשר המון האנשים
 (והרוב מהם "המה פריילים) יתאספו עס לצלות זמנס הפנוי צין חצרת
 זורעים ולשמוע צקיל זמרת כלי סיר. או צקיל אשה זמננה. ולשחוק
 ולהולל. אשר מזה תחננוג נפסם. אצל עוד יותר יתענגו אנשי קודם
 יולאי ירך יעקצ צהתאספס יחד וועד חכמים וחצרים ומקציצים צכנקה
 לשם שמים. ואז נדצרו יראי השם איש אל רעהו צאהבה וירידות
 דצרי חורה אשר צמחת נקמועים ודצרי אגדה וחקירות המושמחים לצ.
 ודצרי מוקר ייראת השם המקציצים נפס. ודצרי סירות ותשצחות קודם
 הערצים לאוזן סיוענה וכל האספים יסאצו צקסון זמנעיי פי קדוש
 מודר. וישתו צמנה את דצריו הקדושים. וצזה יסמח לצם צמנחת
 רעים אהבים ציתר שאת על שונחת שחוק והוללות הפריילים. ואזנס
 "המקצצת דצרים קדושים תחננוג ציתר עז על עונג הפריילים אשר
 אזניהם ומקציצות לקיל מהחלות וללכות ושירי ענבים. כי שונחת האספים
 צחצרת לדיקים היא כפלים לחושים. אשר מולצד עונג והנאות עולם
 הזה. עוד שונחת התקיה לשכר הרוחני ולחור גדול צעולם הצא (כמו
 סעיכיו החזיקה את גודל עונג ושונחת החקידים ציום מועד צהתאספס
 יחד לחוג אלל רצם הלדיק הקדוש ואם כי תדר עס מנוחחס. חגדל
 שונחתם צמאד מאד. עין שונחת עולי רגלים. וכן שונעתי מפי הרצ
 הלדיק מויה הלל. כטענטעייין אצד"ק קאלאמנעא צאחת מדרשותיו אשר
 הפליח מאד לתאר את גודל העונג והשונחה צרגס קודם. עד אין די
 צאר אשר היה לאצותיו כאשר עלו לרגל לחוג צירוסלים צזמן שיהיה
 "צית המקדש קים. ותשוקתם העזה לרצק צהצורה יתצרך עמו. עד
 כי מאסו אז צכל הצלי העולם הזה צראותם אז את כל הכבוד אשר
 היה לנו צצית הפארתנו צעיר קדשנו) ולזה אמר הלל הנשיא לענין

חזרת חזרים צורך כלל הו' ונלמד ידיו של אהרן אשר
 עונל ויגע להרבות לו חלומידיס חזרים אהוציס אשר החכסו יחד
 אלל רצס אהרן לשמוע דצרי תורה. ולזה לריכיס כל אכטי החצרה
 להתנהג צמודותיו של אהרן. כי מדותיו הטובות הועילו לו
 להרבות לו חזרים. ולהכניס אהצה צין אכטי חצרתו. ולהסלים אותם
 אשר בזה יהיו מוודלים ונחצרת עדת הפרי'לים (ואולי מרומז זאת
 צהסלים קל"ג צורך הרמז. אס כי לא צורך הפסעו "הכה ונה עוצ
 ונה נעים טצה אחיס גם יחד כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן
 זקן אהרן עירד על פי מדותיו" כי אהרן על פי מדותיו. הרצה לו
 חזרים אהוציס היוטציס לפניו כטצה אחיס. והסלים אותם להעלות את
 כה טצע חכומתיחס כשמן הטוב על הראש) ואחר כך פרט את ארצע
 מדותיו של אהרן להיפך ומדות הפרי'לים. א' צצתי אקיפת הפרי'לים
 יתנהגו הכלאספיס צקלות ראש וצגאות רוח. ואס יפגע אים צכצוד
 רעהו כמולח הסערה נעשה מריצה ציניס. עד כי (צמודות אשר לא
 כאקר מלחמה יחיד כנגד יחיד הנקרח דועל) ילכו סניחס למלחמה
 וחרצ אים צרעהו אשר יספוך את דמו כניס ולפעמיס יפלו סניחס
 טודד אלל יראי הסס לריכיס לדקרק על כצוד הצריות. ולהתנהג
 צכוצד ראש וצהכנעה ולנחול על עלצונס למוען היות צסלום וצדידות
 עם כל אים. כאהרן אשר היה אזה צלוס למוען יקנה לו על
 ידי זה הרצה חזרים. ב' צצתי אקיפת הפרי'לים יסנס הרצה מן
 הנאספיס הטונא'יס זה את זה צלצבותם. וצלצוכס יכצו וידצרו צנורונה
 כרעים אהוציס. כי כן הול החוספת סקר (פאליטיק) אלל יראי הסס
 לריכיס לדקרק שי'יה חצורתם שלימה פיהס ולצצס טוה צאהצה ואחות
 ולזה לריכיס להסתדל להטצית מריצה ולגרש מודון ולהכניס אהצה ולעשות
 סלום צין האנסיס המריציס. כאהרן אשר היה רודף צלוס
 למוען לא תתפרד אחוזת חצרתם מפני אש המוחלוקת אשר תצער את
 חצל אגודתם. ג' עדת הפרי'לים אהציס להחאסף יחד רק מפני אהצה
 עלמס למוטוך צין את צטרס ולהתענג צהתנגות צני האדם. אלל לא
 מפני אהצתם האמתית לאכטי חצרתם. כי גם אהצתם לאכטי חצרתם
 היא רק אהצה החלויה צדצר טהיא רק אהצה עלמס כדי לצלות צונס
 הפניו צסחוק והוללות ולשמוע חדטות אים מרעהו וכדומה אלל יראי
 הסס לריכיס לאהוצ את אכטי חצרתם אהצת אמת טאיכה חלויה צרצר
 למוען יהיו נאהציס ונעימיס כטוב להס. וצלרתם לא נפרדו כאהרן

אשר היה אזהרה צריכה לעמוד ליעניכם לתמוך אחס צעה
 לרחם לזעזע לא תתפרד אגודת חזרתם אם תהיה חיי השעה דוחקת
 לאחדים מהם. ד' הפריילים ונחאספיים צנחי אסיפתם יחד אנשים
 ונשים להחולל ולהחלוץ ולהרצות שיהיה עם הנשים צשחוק וקלוח
 ראש ולרקוד עמהן שהם דצרים הגורמים רעה לעושיהם ונרחיקהם
 מחיי הכלמי. (כמו שכתוב בצחות פרק א' משנה ה') אזל יראי השם
 לריכים לרחות שיהיה נחמיהם קדוש. שיטמורו פיהם ולסונם מללמות
 והוללות ומכל דבר רע. וסידצרו צהחאספם יחד דצרי תורה ונוקר.
 כההרן אשר צהחאסקף ראשי העם יחד שצטי ישרון. דבר אליהם דצרים
 המושכים את הלצ. ועל ידי זה היה נוקרצן לתורה ולחיי
 הכלמי. לזעזע תהיה כל עדת חזרתם כלם קדושים וצחוכם דבר השם:
 (ד) וקים הכלל אשר גם הוא נאחז צקצך צקרכי הוד נודותיו של
 אהרן. לשמור הפה והלשון מכל מיני דצורים
 רעים. כי הנה האנשים המנומים יחצצו לעון רק אם יעצרו על
 מלות המעשיות. כמו מאכלות אקורות. או חלול צעה. וכדומה. אזל
 את המדות הרעות ודצורים הרעים אינם חישצים לעון לכן אינם שומרים
 את פיהם ולסונם מדצורים רעים. כי אינם נורגישים את הנאם צזה.
 והדצורים הרעים נחלקים לארצע נויכים. הלח המה. שקר. חופה.
 ללניה. לשון הרע. (וצכללם הם גם שאר כל מיני דצורים רעים.
 כמו כזיל פה היא צכלל ללמות. רכילות ומספר צגמות רעהו הם צכלל
 לשון הרע. מוליח שם רע היא צכלל לשון הרע ושקר וכדומה).
 וחכמינו ז"ל הפליגו נואוד צעונסם. צאמרים כי ארצע כחות אלה.
 השקרכים והחנפים והללים וצעלי לשון הרע. אינם נוקצלים פני השכינה
 (קוטה מ"צ ע"א) ומלצד עונסם צעולם הצא גורמים רעה לעלום גם
 צעולם הזה. כי השקרכים הנה ללעג ולקלק צעיני האנשים. ולא
 יחמינו להם אם יאמרו לפעמים גם את האמת. החנפים הנה ננצזים
 צעיני האנשים ואין הדעה קוצלחן. הללים הנה שמואים צעיני האנשים
 מפני שמחלוללים מצני אדם. צעלי לשון הרע הנה שמואים צעיני
 האנשים מפני שמוטילים שחאה צין האוהצים זה את זה. וכן כתוב
 (משלי כ"א) שומרו פיו ולשונו שומר מלרת נפשו. לכן אמר הלל לענין
 שמירת הלשון צדרך כלל הוי מחל מי די של אהרן אשר שומר
 פיו ולשונו להיות נהפוך מארצע כחות אלה. וצפרטיו המה ארצעה
 דצרים אשר יעשה אחס האדם וחי צהם לזעזע יתיה מחלמידיו של

אהרן. א' שלא להיות מן כח הללכים אשר אין להם שלום עם הצריות. כי הם נוקמינים לכל אדם בלכותיהם. רק להיות כאהרן אשר היה אזהר על כל אדם ולא התלוך ולא הקניע לשום צריה. ב' שלא להיות מן כח המדברים לשון הרע ורכילות המליחים את המחלוקת ומשציתים שלום מן האנשים האוהבים זה את זה רק להיות כאהרן אשר היה רודף על כל אדם. ג' שלא להיות מן כח החכמים אשר אינם אוהבים את האדם כי הם צפיהם. אצל כלם זל עומם נראים כאוהבים צנת הכאחם ואין עומדים לו לאדם צנת דוחקו רק להיות כאהרן אשר היה אזהר את הצריות בלב תמים להיות אח ללרה להושיע להאיונלים. ד' שלא להיות מן כח הסקרנים אשר אין אמת צפיהם וכוחם תמיד להשתות את האדם מדרך האמת ולהוליכו בדרך הסקר רק להיות כאהרן אשר היה איש אמת והשתדל להוליך את האנשים בדרך האמת והיה מקרבן לתורה שהיא אמת:

ה) וישר הכלל אשר גם הוא מחאצק צעפר רגלי מדותיו של אהרן שיחא מן האדם לחיות חיים טובים ונחת רוח ולא חיי עמל ורעות רוח. כן צמלאכתו ועבודתו אל יעבוד עבודת הפרך יותר מכפי כחו. וכן צמאחרו וצעסקיו וצכל עכיו עם הצריות ישא ויתן צנחת. ולא יחנה צעקשות וצמריצה אשר יהיה סמוח ומצוה צעיני חלקים ואדם. כי כן אמר החכם מכל אדם (קהלת ד' פסוק ו') טוב מלא כף נחת ומלא חפנים עמל ורעות רוח. כי רק הכפלים. הרקים ופוחזים. הזוללים וקיצאים. המה ימענגו יותר באשר יאכלו וישתו למעדנים ולא יתנו אל לבם אשר המה ספלי הערך צעיני האנשים. אצל כל איש ישר ונכבד הם סמנה לחמו או הם רזה חלקו. הוא ימענג יותר צראותו כי הוא אהוב ונכבד צעיני האנשים. ואם כי לא טוב להיות רודף אחרי הכבוד אצל גם אקיר לצוות את עלמו ואח כבוד תורתו. רק לריך לתקן את עלמו להיות ראוי להכבד ואז אף הם יהיה צורח מן הכבוד. ירדוף הכבוד אחריו ולכן אמר הלל לענין חיים טובים ונחת רוח צדק כלל הוי מתלמידיו של אהרן להשתנה צמדותו. ואחר כך פרט את ארבע מדותיו. א' להיות אזהר על כל אדם שלא ילא לריב משה רק לך צמים ולא צעקשות עם אנשים כי "טוב רש הולך צמומו מעקס דרכים והוא כפיל" (משלי כ"ח פסוק ו') ב' ואם אולי יסבב המריצה על ידי אחרים. לריך להיות רודף על כל אדם למען יהיה לו שלום

מקצב כי "טוב פת חרצה וסלוח זה מנחה ואלא זנחי ריבי" (משלי י"ז פסוק א'). ג' וגם יהיה אזהרה אחרת ה"ז ככל לבצרו ואז יהיה גם הוא אזהרה וכבוד צעירי הצרות. כי "טוב ארחת ירק ואהבה עם משור חזק וסכנה זו" (משלי ט"ו פסוק י"ז). ד' וגם יהיה שלם צחורה השם ובעצודתו למען ילמדו אחרים מנמו את דרך הישר להיות מקרבן לתורה כי "טוב מעט צירח חלקים מאולר רב ומהומה זו" (משלי ט"ו פסוק י"ז).

ו) ונאמן הכלל אשר גם עליו הסבירה אלמות מרוחיו של אהרן. להיות האדם זריז דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו בעולם הבא שם ארבעה דברים בכלל וצפריהם הם יוחר. כי כן אנו אומרים בכל יום צוקר צרכת השחר "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לו בעולם הבא ואלו הן כבוד אב ואם וגמילות חסדים והשכמת בית המדרש שחריה וערביה והכנסת אורחים וצקור חולים והכנסת כלה והלויית הנח ועיון חפלה והבאת שלום בין אדם לחברו ותלמוד תורה כנגד כולם" ועוד אחריו חז"ל בגמרא (סנהדרין קכ"ז) ששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו בעולם הבא ואלו הן הכנסת אורחין וצקור חולים ועיון חפלה והשכמת בית המדרש והמגדל צביו לתלמוד תורה והדן את חצרו לכף זכות. וכל אלה הדברים כוללים בארבעה דברים אשר חסד צומחה צומחה פאה (פרק א') "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו בעולם הבא כבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום בין אדם לחברו ותלמוד תורה כנגד כולם" כי בגמילות חסדים ככלל. הכנסת אורחים. וצקור חולים והכנסת כלה והלויית הנח. וכן בהבאת שלום ככלל הדן את חצרו לכף זכות. וכן בתלמוד תורה ככלל. השכמת בית המדרש ועיון חפלה. והמגדל צביו לתלמוד תורה. ועל זה אמר הלל בדרך כלל הוי נות לו ידיו של אהרן וצפריהו המה ארבעה כנגד ארבעה הדברים שחשצ צומחה צומחה פאה ככ"ל א'. להיות אזהרה צלוס. זאת אומר כנגד "כבוד אב ואם" אשר מענפי המלכה הזאת. שלא להכות את צבו הגדול. ולכבוד את הגדולים מנמו צקרוציו. כמו אחיו הגדול. ואסת אציו ובעל אמו. ודורו ודודתו. ועל ידי זה כאשר יכניע את עלמו הקטן להגדול מנמו. יהיה חניד שלום צביתו. ב' להיות רודף שלום. זאת אומר כנגד "הבאת שלום בין אדם לחברו"

לחצרו". ג' להיות אזהרה הצריכה זהה אמר כנגד "גמילות
 הקדים" לגמול חסד עם הצריכה בלצד שלם ובאזהרה וזרעון הטוב.
 ד' להיות מקרצן לתורה. זהה אמר כנגד "תלמוד תורה":
 ז) ואהוב הכלל אשר גם הוא מתלבש הוד והדר מדותיו של אהרן.
 לקיים את הדברים אשר האיש העושה אותם
 יטיב את החיים ואת הטוב כי כן אמר דוד המלך עליו
 השלום (תהלים ל"ד). "וי האיש החפץ חיים (חיים הנלחמים בעולם הזה
 שהוא עולם החיים שאין בו נחתה) אזהר ימים (גם בעולם הזה אשר
 בו יעבור האדם במקרה ימים ונתיים) לראות טוב. כלל לשונך מרע
 וספתיך מדבר מרעה. קור מרע ועשה טוב צקק שלום ורדפהו ועל
 זה אמר הלל הוי מלמדיו של אהרן להסתהג במדותיו
 בכלל ואח"כ פרט את מדותיו. א' אזהרה שלום ב' ורודף
 שלום. זהה אמר כנגד "צקק שלום ורדפהו" ג'. אזהרה את
 הצריכה. זהה אמר כנגד "קור מרע ועשה טוב" לגמול טוב וחסד
 עם הצריכה ממהצתו אותם. ד' ומקרצן לתורה. זהה אמר
 כנגד "כלל לשונך מרע וספתיך מדבר מרעה" שיטמור לשוני וספתי
 מלדבר דברים רעים ומרעה לרמות לזכי אדם. להוליכם צתהו לא דרך
 רק לשוני מדבר ומוקר השכל וספתי לך מושפט ומשירים להדריך לזכי
 אדם בדרך הישר. או אולי כנגד כלל לשונך מרע וספתיך
 מדבר מרעה על זה אמר הלל אזהרה את הצריכה
 שלא ידבר עמהם דברי ריבות ומרעה ורכילות וכדומה וכנגד קור
 מרע ועשה טוב אמר הלל ומקרצן לתורה. שיסתהג
 על פי התורה. כמאמר ח"ל (אבות פרק ו') אין טוב אלא תורה:
ודברי הלל גם במושגה הספיה (אבות פרק א' מושגה י"ג) מכלל
לפרש לכונה ענינים בכלל ובפרט אשר כלם ככללים בדבריו:
א) מכלל לפרש את דבריו כי המה דברים כוללים בכל מניי הענינים
א' במאמרו כגיד שמה אצד סמיה ככלל שלא יעשה
 האדם צדום ענין יוחר מכפי יכולתו לעלות למעלה להגדיל את שמו
 להיות נחשב צין אכפי השם. כי לא די אשר לא יעלה למעלה אל
 מקום חפלו אם ידחוק את השעה אלא עוד ירד עשר מעלות
 אחריכה. כן צעניני המסחור וקנין אל יהיה אץ להתעשר. וכן צעניני
 המדינות אל יפזר יוחר מכפי יכולתו צרמו שיחזיקו אותו לאיש טוב
 ונדיב. וכן גם בכל הענינים. ואף גם צעניני החכמה וההלמדוקים

כי הנה כללים גם על כמה ענינים פרטים. ולדוגמא אכתוב צזה
אחדים מהנה:

ב כן מכל לפרט את דבריו סי' ה' ה' א' ד' ס' ל' ס' ז' ד' ז' ר' י' ס'
ס' צ' י' א' ד' ס' ל' ע' ל' מ' ו' ע' ל' ז' א' ח' א' ר' ז' א' ר' ז' א' ר' ז' א' ר' ז' א'
כנגד הדברים אשר כל אדם רואה להרצות לו. א' כל אדם רואה להרצות
לו כבוד למען יהיה שמו נודע ונפורסם לשם ולתהלה אצל כל
הרודף אחרי הכבוד הלא אז הכבוד צורח ונונו. לכן עובד להיות שפל
רוח וסיף הכבוד לצוא. לכן אומר הלל לעמין הכבוד כגיד ס' ע' א'
ס' רואה להרצות לו כבוד יותר מכפי ערכו. על ידי זה אצד ס' ע' ה'
שלא יכזיבו אף כפי ערכו. ב' כל אדם רואה להרצות לו עושר
וקנינים אך צזה אס כי לא עובד לעבוד ולקחור יותר מכפי יכולתו
להיות דוחק את השעה ואף להחעשר כי כל הדוחק את השעה.
השעה דוחקת איתו וצפרטו כי הכל חלוי צנול. וכן אס כי גם זאת
לא עובד להיות קמולן יותר מדי לחיות חיי לער אס חכנו השם צרכוס
רצ. למען הרצות לו על ידי התקמולותו את עשרו. אצל גם לא עובד
להיות פזון יותר מדי להיליא צהולאות ציתו את כל הכנסתו אשר
ירווח אס חכנו השם צרווח הרבה. כי לריך להיות רואה את הכולד
ולחשוב אולי יקרה לפעמים אשר צנזון אחד ירוויח מעט וילטרך להולאה
נורבה. ואס לא יהיה לו אז מולא לכסף לעת הנחון. הלא אז
ילטרך חיו לדי נחכה צטר ורס אז לדי הליחתם. לכן לריך האדם
לעבוד ולקחור כפי יכולתו. ולמעט צהולאותיו כנגד הכנסתו כמו
מעטף טמכניס הנחלים צנזקיס הרחצ ומוליא צנזקיס הר. למען יעלה
צעל פעם יותר מעלה צעמי ככסיו ורכוסו. לכן לעמין רכוס וקנינים
אמר הלל וד' לא מוסיק י' ס' י' א' ס' לא יסתדל להוסיק הלא
אז יהיה כאסף ונחסר. ג' כל אדם רואה להרצות לו תורה וחכמה
למען יהיה לו ידועה צכל הדברים כדי שאס יצצ צין האנשים אשר
ידברו צדברי השכלה וחקירה וחכמה. אז צדברי תורה הכולל כל החכמות
ידע גם הוא לענות אחריהם ולא יצצ דומם. אך לזה לריך האדם
ליגע את עצמו צלמודים. כי כאשר לא ילמוד הלא יהיה עם הארץ
אשר איכנו כדאי אשר הוא חי. לכן לעמין התורה והחכמה אשר
הלל וד' לא י' ל' י' ק' ע' ל' א' ח' י' צ' ד' ג' גם רואה כל האדם הנחמון
צעקרי האמונה (לולא יכר נחשצתו הרע אשר יחגצר עליו כנגד רלונו
העובד) להרצות לו מלות ומעשים טובים. למען יהיה לו

שכר הרוחניי צעולם הצא . ויהיה זאת תכונותו צזכרו כי לא צמותר יקח הכל . אך צזה לריך לעשות המלכה לכבוד השם . כי כאשר יהיה כונתו צעשותו המלכה רק לזענן כבוד עלמו ולהתפארות וכדומה הלל אז לא יתקן רק יפגים צמלכה ההיא . לכן לענין עשות המלכה שלא לשם הצורה אומר הלל ודאשה ועצ צהגא חלף כמו שזפירש רבי לרוק את דברי הלל (אצות פרק ד' משנה ז') צזה הלשון „ואל תעשה עטרה להחגבל צה ולא קרדוס לחפר צה וכך היה הלל אומר” אדאשתמש צהגא חלף . הא למדה כל הנהנה מדברי תורה טעל חייו מן העולם”:

ג) וכן נוכל לפרש את דברי הלל צזשנה ההיא לענין חודת הכבוד . כי הנה הרודף אחרי הכבוד רולה להיות נחשצ צין האנשים החשובים המפורסמים הנכבדים . והנה ישנם ארצעה מיני מפורסמים נכבדים . א' עשירים מפורסמים ב' נדיצי לצ מפורסמים צעלי לרקות וגמילות חסדים . ג' חכמים מפורסמים . ד' חסידים מפורסמים יראי השם . ואולי כנגד ארצעה מיני מפורסמים אלה אומר צן זומא (אצות פרק ד') איזהו חכם הלומד מכל אדם הוא כנגד חכמים מפורסמים איזהו גבור הכוצס את ילרו הוא כנגד חסידים מפורסמים איזהו עשיר השונה צחלקו כנגד עשירים מפורסמים . איזהו מכווד המכבד את הצריות הוא כנגד נדיצים מפורסמים . וכנגד ארצעה מיני מפורסמים אלה אומר הלל ארצעה דברים . א' הרודף אחרי הכבוד הרולה להיות נחשצ צין העשירים המפורסמים הוא אן להחשער ועושה מסחר וקנין יותר נכפי יכולת הונו וגם צהוללות ציהו הוא מרצה יותר נכפי יכולתו לזענן יתחשצ צעיני האנשים כעשיר . ועל ידי כן חייו יורש . ועל זה אומר הלל כגיר עמא אצד שניה . ב' והרודף אחרי הכבוד הרולה להיות נחשצ צין נדיצי לצ המפורסמים . כשהוא צצית הכנסה צין הרצה אנשים וכן על לדקה מפורסמה אז הוא נודר צקול רס כרצה הגוכה . ואם כי ישלם את מה שגדר (כי מליש אשר לא ישמור את מוליא שפתיו מליש כזה לא נדצר) אך אם יצוא לציתו צעצור לדקה שאינה מפורסמה אינו רולה ליהן . ולכן יציו האנשים כי גם זאת אשר הוא נוהן אינו נפסי כרצה רוחו רק נפסי גאות רוחו כדי להתפאר . וכן גם זאת הוא מדרך האיש הרולה לקטת לו שם עוצ צין הנדיצים צעלי הלרקות הוא צתחלה יציו כאשר יחיל להיות

להיות אים לצוא צין האכסים לעשות ונקחר וקנין. או כאשר יעצור
 דירתו ונעיר מושצו לעיר אחרת אז הוא נותן ונתחלה הרצה לרקות.
 אך אחרי אשר כבר קנה לו עס עוצ להיות מוחזק לצעל לרקות אז
 לא יתן יותר ולכן ידעו האכסים כי גם אשר נתן צתחלה היה מפני
 גאות רוחו. ועל אלה אמר הלל וד לא נוסיק יסיק אס אינו
 מוסיק ליתן גם על לרקות שאינן מפורסמות ואינו מוסיק ליתן לרקות
 גם אחרי קנייתו את העס העוצ. אז גם מה שנתן על לרקות מפורסמות
 ומה שנתן צתחלת יניו גם זאת כאסף ואינו נחשב צעיני האכסים.
 ג' והרודף אחרי הכבוד הרולה להיות נחשב צין החכמים המפורסמים.
 הוא אינו רולה ללמוד מוסים אדם לומען לא ידעו עד היכן עיווק
 שכלו מגיע וכדי שלא להראות שיש חכמים גדולים מומנו אשר הוא
 לריך ללמוד מהם. וכן אס ידע המנהגה איזה דבר חכמה אינו
 רולה ללמד אותה לאחרים. ועל זה אמר הלל (וד לא יליק) שאינו
 לומד הכולל שני הפירושים. שאינו לומד מנאחרים ואינו לומד לאחרים
 קע לא חייב. ד והרודף אחרי הכבוד הרולה להיות נחשב צין
 החקידים המפורסמים הוא יעקוק תמיד צמולה שלא לשנוה רק מפני
 גאותו הקרוחה והנבאשה ועל ידי זה הוא פוגם צמולה הסיח ועל
 זה אמר הלל וד אסתנוס צתגא חלף. כלומר שחול להיפוך.
 חוצ חלף הזכות. ופגם חלף התיקון. ועצירה חלף המולה:
ודברי הלל גם צמשנה השלישית (אצות פרק א' ונסנה י"ד) כיכל
 לפרש לכמה ענינים צכלל וצפרטו. אשר כלם ככללים צדצריו:
א כן טובל לפרש את דצריו כי המה כללים לכל מני הענינים.
א' כי לריך האדם להשתדל צעלמו צעצור עלמו. כן צעיני המולה.
 ואל יסמוך את עלמו על אחרים כי הם יעשו צעצורו. כי אס אין
 אכי לי מני לי. וכן לריך האדם להשתדל גם צעצור אחרים
 כן להטיב להם צעיני הגוף. וכן לקרצן לתורה ולמולה. ואל יאמר
 כמו שאני איני סמוך על אחרים כן לא אשתדל צעצור אחרים. כי
 כס אכי לעלנוי (ולא לאחרים) ונה אכי ג'. וגם אל יהיה
 האדם עלל סכל הדצרים אשר לריך לעשות צין צעצור עלמו וצין
 צעצור אחרים לאמר "מחר אעשה דבר זה" אשר יכול לעשותו היום.
 כי אס לא עכסיו אינתי. כן הוא הפירוש צדצריו כי המה
 כללים לכל מני ענינים הכוללים. וגם טובל לפרש את דצריו כי המה
 כללים גם לכמה ענינים פרטים. ולדוגמא אכתוב צזה אחרים מהמה:

ב כן נוכח לפרט את דבריו לענין חזרת העמון. שלא
 יהיה האדם כילי וכצל רק טוע ועדז (כילי הוא הקמלן
 צלרכיו צעזור עלמו. וכצל הוא הקמלן צעיני לרקות וחקדים צעזור
 אחרים. טוע הוא הפזון צלרכי עלמו. וכדז הוא הפזון צעזור אחרים). כי
 האיש אשר חננו השם צעזור וקיינים. טווצ לו להיות טוע ולא כילי.
 כמאמר קהלת (ה' פסוק י"ז י"ח) "הנה אשר ראיתי אחי טווצ אשר יפה
 לאכול ולסתות ולראות טווצה צכל עמלו טיעמול חחת השמש. גם כל
 האדם אשר נהן לו האלקים עשר וככסים והסליטו לאכל מומנו ולקחת
 את חלקיו ולטמח צעמלו זה מוחה אלקים הוא. וכמאמר קהלת
 (ו' פסוק צ') "איש אשר יתן לו האלקים עשר וככסים וכבוד ואינו
 חקר לנפשו מכל אשר יחזוה ולא יסליטו האלקים לאכל מומנו כי
 איש נכרי יאכלנו זה הצל וחלי רע הוא". וגם אל יהיה האדם צכל
 הקיפן ידו ונן האצוינים. רק לריך להיות כריצ לעשות לרקת וחקד
 גם צעזור אחרים מוחנו אשר חננו השם. כרוצ מלית תורתנו
 הקדושה. ועל זה אמר הלל שלטת דברים. א כנגד הקמלן הכילי
 אשר יאכל לחם לחץ וח"י לער יחיה אף אם הוא עסיר. על זה אמר
 הלל אם אין אי לי מי לי. כלומר אם אין אי שלי. לראות טווצ
 צעמלי מי שלי. כי מי יאכל ומי יחש חוץ מומני" (קהלת צ' פסוק
 כ"ה). או אם אין אי אדאג צעזורי להטיצ לי מעמלי מי ידאג צעדי
 להטיצ לי מעמלו. ב'. וכנגד הקמלן הצל אשר רק לצדו יאכל
 ויטחה ויטענג מנוצו, הצל לא יתן לרקת וגמילות חסדים לאחרים.
 על זה אמר הלל וכס אי ליעלמי מה אי. כלומר וכס אי
 אחסו רק ליעלמי ולא לאחרים מה אי נחש צעיני האנשים.
 הלל עשירים נצלים איננס נאחזים וככדים רק סנאים ונקלים צעיני
 הצריות. ג'. וחלי יאמר הכילי או הצל החללות על התקמלתו.
 צאמרו "כי עדיין לא הרוחתי הרצה ואיני עסיר גדול לכן הכני מוכרח
 לקמץ עתה. אך אחרי אשר חרויח כל לרכי ואהיה עסיר הלל אז
 אפתח ידי לראות טווצ צעמלי ולעשות גם לרקת וחקד". על זה אמר
 הלל ואם לא עכסיו אי מתי. כי כטיס לו מוחה הוא רולה
 מוחים. וכטיהיה לו חלק ירלה אלפים. ויאמר תמיד כי עדיין אין
 חלי תאומו צידו:

ג וכן נוכח לפרט את דבריו לענין טיעמול אדם צתורה
 ומלות וגם צדרך ארץ. ועל זה אמר הלל שלטת דברים.

א'. לריך האדם לעסוק במסחר וקנין או במלאכה כדי להפרינס
 ולא יהיה עלול להטמין ידו בצלחה. כי אם אין אכי לי מי לי
 כלומר אם אין אכי לי לעשות צעלמי את כל לרכי מי לי
 לעשות צעזרי. ב'. וכן לריך האדם לעסוק גם בחורה וצולות
 ומועסיס טוויס. ולא רק בצרכי גופי לצד. כי כשאכי לעלמי
 מה אכי. כלומר כשאכי עושה רק לעלמי צעזור לרכי גופי
 מה אכי צעלמי. הלא גופי הוא כלה וכפסד. כי לא לעולם יחיה
 האדם. וכל ימי חיטט על הארץ הוא כלל עוזר. או מה אכי
 עמל ומה יהיה שכר עמלי. כי אף אם ירצה עשרו וכבוד ציתו לא
 ציותו יקח הכל. לכן יעסוק גם בחורה וצולות וזה יהיה חלקו מכל
 עמלו אשר יעמול תחת השמש. ג'. לכן לריך האדם עתים צכל יוס
 ויוס מומן העסק ולקבוע את העתים לחורה ולצולות. ואל ימתין עד
 אשר יהיה לו זמן פנוי מן עסקיו. כי אם לא עכשיו אימתו.
 כמו שאמר הוא צעלמו (דברי הלל באצות פרק צ') "ואל האמר
 לכשאפנה אפנה שמוא לא תפנה" וכן אמר רבי מאיר (אצות פרק ד')
 ה' מועט צעסק (שחוקיר זמן מומני העסק) ועסוק בחורה. ואם
 צעלה מן החורה (מפני שלא רלית לצעל הזמן מן העסק) יש לך
 צעלים הרצה כנגדך (אשר יפריעו אותך מן עסק) ואם למדס חורה
 (אם כי נראה לך שהפקדה על ידי זה) יש לו (להצורח יחצרך שמו)
 שכר הרצה ליתן לך":

ד) וכן מכל לפרט את דצרי. סיחצר האדם ככגד
 הרחות (גייסעען) אשר יעצרון לפעמיס על
 לצ האדם למכוע אותו ומלוה. והן שלט רוחות.
 א'. רוח העמה. ב'. רוח הגאוס. ג'. רוח הציוכי. לדוגמא כאשר
 רוליס אנטי העיר לחקן דצר טווצ צעירס. כמו לצמות צית הכנסת
 או צית המדרס או צית החוליס או צתי מוחסה לעכייס ולזקכיס או חיזה ערין
 אחר כדומה לזה. או כאשר רוליס ליסד צעירס חיזה חצרה טווצה. כמו
 חצרה עושה לדקה וחמד. או חצרה קיבוע עתים לחורה. או חצרה מוסכייניס
 לצית הכנסת לאמר תהליס תפלות ותחמוכיס. וכדומה לזה. וצעזור
 זה לריכיס חיזה אנטיס מנאנטי העיר להשחדל לעסוק צדצר הטווצ הזה
 להוליאו לפעולה ולהציאו לגמר. ולפענויס ישעורר לצ האיט להחצצר
 עם העוסקיס בצרכי הצבור באמונה שיטחדל גם הוא עומס דצר
 הטווצ הזה. אך חיזה רוח אחרת תהיה אתו אשר תמונעוהו מטווצ.

והן. א'. כי הנה האדם לריך להיות עמו וספול רוח מואד. ולפעמים
 כאשר יבא האיש לעקוק צמל'ה ככ"ל אולי יעבור עליו רוח עכוס
 ויחשוב אל לבו "הלל הדבר הטוב והטוב הזה ונגיע לתלמידי חכמים
 וליראי השם ולכבדי העיר שיעקקו הם צזה. אזל חכמי איש הדיוט
 מה חכי כי אעלה צמולה להערעז עם הגדולים מערכי?". על זה
 אמר הלל חס אין חכי לי מי לי כוונר "חס אין חכי
 אחשוב לי מי יחשוב לי. כי גם חכמי חכמי צעל צעמי. ולמה לא
 חקק גם חכמי חבל צמולה הסיח צין ככדי חכמי עירי?". כי צמקוס
 אשר העטוה מונעוהו ונלצוה צמולה אז מותר להחגאות מעט מוצר
 לכבוד הצורח יחצרך שמו. ב'. אך חס ילל האיש מוגדר העטוה
 להחגאות מעט מוצר לכבוד הצורח חולי יחגאה קלת יותר ויעצור
 עליו רוח הגאות אשר מונעוהו ונלעקוק צמולה ככ"ל. צחשצו
 אל לבו "כי דבר כזה ונגיע לתלמידי חכמים הצטלכים חצוסי צית
 המדרש שיעקקו הם צדצר הזה. אזל חכמי איש יקר הערך הצח צין
 האנשים ארוכים ככדים לא יאטה לכצודי להסיחד צקהל הצטלכים".
 על זה אמר הלל וכסא חכי לעל מי מה חכי. "כלומר" וכסא חכי
 צעלמי חכבר לעלמי מה חכי חסוב יותר משר האנשים. ולמה לא
 אחצצר גם חכמי עם האנשים הטובים העוקקים צדצר טוב?". כי
 לריך האדם למחול על כבודו ולהחצצר גם עם חכמים הקטנים צעיכו
 ומכערכו לכבוד הצורח יחצרך שמו. ג'. אך לפעמים גם חס יעבור
 עליו רוח ציכוכי יוכל למנוע אותו ונלעקוק צמולה ככ"ל.
 צחשצו אל לבו "איככי גדול על אחרים וגם לא ספל מאחרים. לכן
 לא אוכל חכמי להיות הממחיל צדצר הזה. למען לא אחראה צעימי
 האנשים כמחגאה או כמחאה את עלמו לעט. אך חס אחרים יחילו
 צדצר אז אעשה גם חכמי עמהם". על זה אמר הלל וחס לא
 עכסו אינותי. הלל חס כל אחד ירלה להמחין עד שיחילו
 האחרים. החצטל המלכה ויאצד העכין הטוב. לכן לריך כל אחד
 מהממחילים להיות זרי צדצר. חס כראה לו שהאחרים המה מנעללים.
 שיהיה הוא הממחיל צדצר הטוב לכבוד הצורח יחצרך שמו (כמאמר
 הלל צאצות פרק צ', וצמקוס שאין חכמים השחדל להיות איש") למען
 עלה הדבר הטוב מן הכח אל הפעולה. ויצא חכי טוב לדי ראש
 יוחלה. ויגיע צעזרת האל הטוב לדי גמר ותכלה. והעוקקים צחורת
 וצמולת יחצרכו צכל טוב כי הגדיל הצורח לעשות עם חלה:

מאמו השלישי ארחות חיים.

(אצות פרק ג' נוסחה ט"ו) רבי אלעזר המודעי אומר, המחיל את הקדשים והמבזה את המועדות, והמלבין פני חברו ברבים, והמפר בריתו של אברהם אבינו, והמגלה פנים בתורה שלא בהלכה, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים אין לו חלק לעולם הבא:

(סס נוסחה י"ז) רבי עקיבא אומר, שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה, מסורת סיג לתורה, מעשרות סיג לעשר נדרים סיג לפרישות, סיג להבמה שתוקה:

דנה כונו טעלצנו את דברי זוגות הרצנים צפרק א' דאצות (ככ"ל צמאמר "אמרים לרופים") כן כוכל לשלצ גם צפרק ג' את דברי רבי עקיבא עם דברי רבי אלעזר המודעי. כי ר' אלעזר חשב חנוסה דברים אשר העושה אותם אין לו חלק לעולם הבא. מפני שאינו מרגיש בחטאו ואינו יודע סליך לעשות עליהם חסוזה. וכנגד זה חשב ר' עקיבא חנוסה דברים שהם סיגים לשמור את דרך מצוה להחנוסה דברים ההם. למען לא יבא האדם לעצור עליהם. כי אם יונע רגלו מנתיבתם יסיג ארחות חיים. כי אשר כתב "והנזזה את המועדות" אין פירושו שעושה ונלחכה צנועד. כי על איש כזה לא יאמר "אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים". וגם אינו מודבר צנוסכת אצות מן הדברים האסורים על פי התורה רק מן הדברים האסורים על פי חקירות. ומן המדות הטובות אשר יתהג זהם האדם. ומן המדות הרעות אשר ירחק מהם האדם. ומן העצרות אשר אין האדם מרגיש את חטאו. וכן גם כזה פירוש "הנזזה את המועדות" אף שאינו עושה ונלחכה צנועד. הוא נזזה את המועד אשר אינו מחזיקו בקדושה, ואינו מקבלו צנוסחה. רק המועד עליו לעול ולמשל, ואת חטאו אינו מרגיש כזה, בחטאו כי כזה שאינו עושה צו ונלחכה יולא ידי חוצתו כן הוא הפירוש גם צפאר הדברים אשר חשב כאן ר' אלעזר המודעי (כמו שאכתוב הלחה) כמו שכתוב (הוסע י"ד) "כי יסרים דרכי הי ולדיקים ילכו צם ופושעים יכסלו צם" ולא כתוב "ופושעים לא ילכו צם" כי הפושעים אפילו אם עושים את המצוות כשלים זה. כי אינם

עושים צטלמות ופוגמים צהמורה. ואינם נורביטים את חטאם. ואינם מחערורים לעשות עליו חסוזה. לכן חסז ר' עקיבא חמשה סייגים למען לא יצא האדם לחטוא צהחמשה דצרים הכ"ל. ואככי ההדיוט לא צאתי לפרט את דצריהם. כי אם לעיור את החכמים להראותם טיט דמיון צצריהם (כמו טכחצתי צההקדמה). לכן אכחוצ צזה צקי"ור. כי ישמע חכם ויוסיף לקח ודעה לכזון נקל:

(א) רצי אלעזר המודעי אמר המחלל את הקדשים. כי הקדשים שהיו מחויב ליתן. אינו נוהן אותם צטמחה וצלב טויז כאיט הקינה דצר כחמד הסוה מלה פעמים ככה מהמחיר אשר כהן צעדו. רק נוהן את הקדשים צעלב וצלב רע כאדם המטלם כסף ענטים אשר העניטו השופט. או טאינו מחזיק את הקדשים צקדושה לצמורם היטב מטימחה ומחק כדצר חסוי וכחמד. כי הנה צעיכיו קלי הערך ולא יקרי הערך. על זה אמר ר' עקיבא מעטרום סיג לעוטר. וכאשר יאמין כי צכחינתי המעשרות על ידי זה יתעטר. הלא אז צודאי יהיו המעשרות חסויים וכצדים צעיכיו. ויתן איחם צטמחה וצלב טויז. והנה הדצרים קל וחומר מן המעשרות לשאר כל הקדשים. ומה המעשרות אשר הנה הרוז טככל הקדשים. כי מי טיט לו עשרת אלפים כור חטים. הוא לריך ליתן לשני המעשרות צערך טני אלפים כור חטים. והמה הקלים מטאר כל הקדשים. כי המעשרות כאכלים גם לצרים. לכן אם יהיה רגיל ליתן את המעשרות צטמחה וצלב טויז. ולהוקיר אותם צעיכיו. אף כי צטאר כל הקדשים כי יהיה וזהיר ליתן אותם צטמחה וצלב טויז ולהוקיר אותם צעיכיו. ולהחזיקם צקדושה וצטהרה טלא לחלל אותם:

(ב) ר' אלעזר אמר הוצזה את הנועדות. כי צכל ימי המעשה טרוד האדם צפרכסו וצעסקיו. ואין לו פכאי לעבוד את הצורח יחצרך טמו. כי גם החפלות אשר יתפלל צכל יום ויום. הלא יתפלל אותן צחפזון וצלי כונת פירוש המלות. לכן כהן לכו הצורח את המועדים לטוח צהם גם צחטוב אכול וטתו. אצל העיקר לעבוד צהם את הצורח צתפלה צכונת הלצ. וצטירי זמרה צכעימה קדושה. וצלימוד החירה. אשר צזה מוקדישים ומכצדים את המועדים. והנה האנטים הרקים והפוחים יחקצלו צכל המועדים צכחי המטקאות ויאכלו וישתו ויקימו ללחק צטחיק וקלות ראט. והרצה מהם ידצרו גם צכול פה וללכות. וגם ילכו לשוח צחוך הגן כדי להצזוק על הצחולות והנטים

והנשים השולכות עם לשון. ונרצים עם שיחה עם הנשים צשוק
 וקלות ראש. והלא זזה המה ונזים את המועדים. ועוד לריכים אכחו
 לקבל את המועדים באהבה וצרכון וצטמחה. כמו צעל מלאכה העושה
 צמלאכתו וצא אהבו ואומר לו שזה להרגיע ולהנפש. ולמען לא תשבות
 מלאכתך הנכי לעשות צעזורך צמטך הזמן אשר תמוח. וכאשר צעל
 המלאכה יושב ורואה כי אהבו עושה צמלאכתו צכשרון כפלא עוב מאל.
 עד כי יקוה להרוויח באשר עשה אהבו. יותר מכאשר הוא צעלמו
 היה עושה. הלא אז יטוה צעל המלאכה מאל. צידעו כי צזה אשר
 ימוח הוא מרוויח יותר מכלו היה עובד. וכן לריך האדם להצזון כי
 צזה אשר יצזות יעצודתו צימי המועד הוא מרוויח. כי תהיה משכורתו
 טלמה מאל הצורח יצרך טמו צעולם הצא. אשר יפה טעה אחת
 טל קורת רוח צעולם הצא מכל חיי העולם הזה" (אצות פרק ד' משנה
 כ"ג). ואולי יוה הצורח את צרכתו גם צעולם הזה ועשה את הרווח
 צימי המעשה גם צעד ימי השציתה. לכן לריכים אכחו לקבל את
 המועדים באהבה וצרכון וצטמחה. וצזה ככד וקדט את המועדים.
 הצל אס חיו יקבל האדם את המועדים צעלצ. אשר יהיו עליו לעול
 ולטורח. כי יסים אל לצו את הנזק אשר יט לו על ידי שציתתו
 מנלאכתו. וכמו איט אשר אקרו את ידיו צעצותות וטעוהו צציה
 הקוהר להפריעו מעצודתו. אשר ילפה מתי יתירו את ידיו ויפתחו לו
 את טערי צית הקוהר. למען ילא חפטי לעצודתו. כן אס יעמוד האדם
 וילפה מתי יעצור המועד למען ילא לפעלו ולעצודתו. הלא צזה הוא
 מצזה את המועדים. לכן אמר על זה ר' עקיבא כד ריט סי
 ל פ ר י ט ו ה. אשר ימר צכל הדצרים אשר יאזה לפרוט את עלמו
 מוהס. ולאו דוקא טירגיל את צעלמו צנדריס. כי יטנס אנטים
 השומרים את עלמוס מנדריס. צחצטס כי צדצר האקור מן החורה אס
 יכדור טלא יעצור עליו. הלא אס לא יוכל להחזוק לקיים את דצרי
 החורה. לא יוכל גם להחזוק לטמור את מויליא טפתיו. ואף גם
 צדצר טאיו על פי החורה. רק מפני גדר או חקידות הוא רולה לקיים
 את הדצר ההוא. יטנס אנטים טחוטצים כי עוב טלא יכניס את עלמו
 גם צזה צחיוצ הנדר. רק להטמות טיעשה הדצר ההוא צלי נדר. אך
 אף אס לא יכדור. לריך האדם להיות מושל צרותו. כי צמוחצזות לצ
 האדם נעוע טני ילריס. להטיצ. ולהרע. לכן לריך האדם להיות חקיף
 צדעהו. וכל דצר עוב או מנהג עוב אשר חחוק כפטו העוב לעטוהו.

לריך הוא להסעורר צרוח ילרו הטוב לקיימו. ולהסגזר כנגד רוח ילרו הרע הרולה לצטלו ולמנוע ממנו את הטוב. לכן כל דצר טוב אשר הסכים צדעתו לקיימו. אם כי אינו נחיצו צו על פי הדין. ואם כי התנה "צלי כדר". לריך הוא להסגזר לקיימו ס'יה צעיכו כאלו כדר עליו. וזאת הי "סיג לפרישות" לקדש את עלמו צהמוחרות. לפרוש את עלמו מן העכיים הנותרים אשר אין צהם לריך לבופו ולא תועלת מוסרי. וזאת היא "הפרישות" אשר הוא מושל צרוחו ונחגזר כנגד רוח ילרו הרע ומהחזק לפרוש את עלמו מן הדצרים אשר לא עוצים צעיני רוח ילרו הטוב. ומרגיל את עלמו צמדה הסצלנות. להיות טעה טכס לקצול לישא עול התירה והמולות. לכן כאשר יהיה רגיל צמדה הסצלנות לא יהיו עליו עוד המועדים לעורח ולמשא. רק יקבל אחס צאהצה וצרטון וצטמחה. וכן כאשר יהיה רגיל צמדה הפרישות מן המוחרות. לא יצה עוד את המועדים צעינים הנותרים ככ"ל. רק יקדש אחס צחורה וטעידה. וצהפלה וצטירי זמרה ככ"ל:

רצי אלעזר אמר והנולצין פכי חצרו צרצים. אשר גם צזה אין החיעול מרגיש את חטאו. כי כאשר יכה את רעו. הוא מרגיש צחטאו. כי גם האחרים חף האכסים המעומים נעמיי הארץ העומדים ורואים כי יכה איש את רעו. המה מקליפים על האיש המכה חף חס לא הכהו צחנס. כגון חס רעו הרגיו צדצרים או חס הוא עמוד ודצר עם המוכר לקניה מנחו איזה חפץ. וקפץ רעו וקנה את החפץ ההוא. אשר לכן הכהו. חף על פי כן מקליפים על המכה. לכן הוא יודע כי חטא צהכיתו את רעו צאגרוף רשע. חצל חס עומד החכס להרע ומצייט את רעו צין הרצה חכסים צללמחיו וצדצרים חדודים היודים חדרי צטן. וצדצרי מהחלות הצעינים כמדקרות חרצ. אשר רעה זאת צעיני המהצייט וכשפך דמו צקרצו. יוחר ומחלו היה מכה אוחו עשר פעמים. אזי עומדים האכסים המעומים ושוחקים על דצרי הרשע המצייט את רעו. וגם מצעיטים צטחוק צפני המהצייט להגדיל את צושחו. חף חס צחנס שפך את דמו צקרצו. אשר גצה לצ הרשע הלץ הצליעל ויחגאה צעיכו כאלו היה דורט דצרי חכמה. ואינו מרגיש צחטאו הגדולה. ודצרים כאלה יקרה הרצה פעמים צין האכסים המעומים עמי הארץ (מצלעדי האכסים היסרים והמעומים. המה לא יוכלו כלכל זאת וסוגרים את פי הלץ ומשתיקים אוחו. יזכור להם זאת השם לעוזה) לכן אמר רי עקינא על זה סיג לחכמה

טתיקה . כי צרוב דברים לא יחדל פסע . אשר יצא לדבר דברי
 שנות וקבלות . קטטה ומריבה . רכילות וללכות . ולדבר צננות חזרו
 ולהלצין פניו צרבים . והשתיקה היא סג' שלא יצא לחטוא צכל אלה :
 ד') רבי אלעזר אומר והעופר צריתו של אצרהם
 אצרכו . אשר אין פירושו שלא ואל את צקר ערלתו . כי על
 המצטל מלכה שלמה מן התירה לא יאמר עליו "אף על פי שיש צידו
 חורה ומעשים טובים" . רק פירושו שאינו צא בצרית האנשים המצויקים
 צמודותיו הטובות של אצרהם אצרכו . כי תצת "צרית" הונחה על קצר
 או הצטחה צין איש לאיש . ומלכה ומעלכה . גוי ואלוהיו . אשר התקשרו
 להתחזק ציחד צאהבה אחוה ורעות . וכן חצרת האנשים אשר התקשרו
 ציחד להתכה צמודותיו של איש אחד . הנה נקראים צעלי צריתו של
 האיש ההוא . כי הנה תלמידיו המצויקים צצריתו . והנה אצרהם אצרכו
 עליו השלום היה צעל כל מדות הטובות . כי היה צו שלטה דברים
 אלה . צין טובה . רוח נמוכה . וכפש שפלה . אשר צאלה ככללים
 כל המדות הטובות . כמו שכתבתי לעיל (צמאמר "אמרים לרופים"
 דצרי מהזוג הראשון) והצורח כרת צרית את אצרהם אצרכו להיות
 צניו הולכים צעקבותיו להתכה צדרך התורה והמוסר וכל מדות הטובות .
 אשר צזה הנה נקראים תלמידיו וצעלי צריתו . אצל האנשים המצויקים
 צמודות הרעות שלא כדרך צניו של אצרהם אצרכו הלא הנה מפירים
 את צריתו של אצרהם אצרכו . לכן אמר על זה ר' עקיבא שחוק
 וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה . לילך
 צדרך מנוכה לשחוק ולהלל עם הנשים . וישחית את מדותיו הטובות .
 וירגיל לעשות דברים מוכועים אשר לא יחתה לאנשים כצדים גוי
 קרום צני אצרהם . זרע ישראל הנקראים צנים לה' חלקיהם . וצזה
 הוא מפר צריתו של אצרהם אצרכו , אצל אם ישמור את עלמו ומשחוק
 וקלות ראש . אזי ישמור את עלמו וכל הדברים המוכועים ומדות
 הנשחתות . ואז תהיה נפשו קטורה צקצר אפיץ לקצר לאוס ישרון כיאיה
 להולכים צדרכי המוסר . ויחזיק צצריתו של אצרהם אצרכו להתכה
 צמודותיו . כן נראה לי הדרך הנכון לשלצ צזה את דברי ר' אלעזר עם
 דברי ר' עקיבא . — אך גם לדברי המפורשים "והעופר צריתו" לענין
 צרית מילה . אין פירושו שלא ואל כלל . רק פירושו שהפר צרית לצונו
 דצרכו כצול פה . אשר על ידי זה יתחנם טבעו ויתחזק ילך ומשצבתו .
 ויצא לענא צרית קרטו . כי צקפריס הקדושים כחוצ כי הטעם של

צריח וצילה היח כרי להחליט ולהכניע את ילד תאוה המצב. וחס יחטא האדם באשר יתגעל בהשחתת זרעו לצטלה ר"ל. ונה הועילה לו ואלות הועילה. הלח צזה היח מפר צריחו של אברהם אבינו. לכן אמר על זה ר' עקיבא שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה לשחיק ולהולל עם הנשים ולטנוא את שפתי צבול פה. ועל ידי זה יבא לידי מקרה לילה צחלומו הצח מהרהורי היום. ולפעמים יבא להשחית ולחטוא צעריות גם ציום בהחזומו צמחצתו בהרהורים וכווערים וכצלי הפה. אזל חס ירחק מנחוק וקלות ראש וישמור את פיו ולשונו מכל רע, אזי ישמור מלרת תאוה כפשו:

אן פירוש והמפר צריחו של אברהם אבינו. כנגד האנשים הרולים לנחק את עצותו אגודת ישראל. ולהסיר את קשר לאוס ישרון. צני יעקב צן ילחק אשר צו יקרא זרע לאברהם. כי הצורח יחצרך שמו כרת צריח את אברהם להיות זרעו צני ישראל נחטצים לעס וציוחד שלל להתחנן צעונים אחרים אשר לח צאו צצריח ישראל. ועסה ישכס חיה רצבים מוקלות המחרטים (פארע-שריטען). נעאלוגען) הרולים להסיר את חיקר נשואי הערובות. להצולל ישראל צעונים. להתחנן יהודי אבינו יהודי. וצזה הנה מפירים צריחו של אברהם אבינו. לכן אמר על זה רבי עקיבא שחוק וקלות ראש מרגילין את האדם לערוה לחטוק לחצק חק נכריה. ולחמווד נסים זרות להיות ישראל צעונים יחצולל. ולהפר "צריחו של אברהם אבינו. אזל חס ישמור את עלמו מנחיק וקלות ראש. לח יתאוה לשחות מים גטוצים מצאר כרוה זרים. רק יחזיק צצריחו של אברהם אבינו עליו השלום לשחות מים וצורו. לשמות צרעיסו היח אשתי אשר יקח מורע ישראל. והצורח יחצרך שמו יחונכס ויצרך אותס כי תהיה לו לעזר. ויראה אתה חיים טוצים באהבה וצנחת וצחרחה וצטלוס לאורך ימים. אמן:

די) ר' אלעזר אמר והמגלה פכים צתורה שלל כהלכה. כי רק צצרי אגדה נחונה הרשות להכמנים יראי השס לדרוש את הכתיב צחירה. לפרשו צכונה פכים כפי רלוכס למען יוליאו מוחוכו דבר חירה צכונה וצמוקר וצאחצת ויראת השס. להטיף על לצ העס צצרי אגדה המושכת את לצו של האדם. אזל צפירוש הכתיב צצרי הלכה למעסה. צזה חקור לקור ימין או שגאל

מן הפירוש הככון המוקבל לחכמינו ז"ל מרצותיהם מפי גוסה המוקרה
 ליהושע ולזקנים ולנביאים ולאכסי כנסת הגדולה. והאיש הרולה לעקס
 את הישר ללא אונח. ולפרט את הכחצ דרצרי הלכה צפירוש אחר
 מכפי המוקבל לחכמינו ז"ל. ובכל המוקומות אשר דרשו חז"ל להוליח
 דין מנולה או אות מיותרת צתורה, הוא אומר כי אין צה שום כונה
 אשר כחצ צתורה מלה מיותרת. כי דצרה התורה כלסון צבי אדם.
 אשר נסמנו לפענוים מלה מיותרת מנחת ענו הכיחצ צלי כינה, הלא
 האומר זאת הוא מבלה פנים צתורה שלא כהלכה. ואת חטאו אינו
 מרגיש צזה. יען כי הוא קוונך דעתו על דצרי המוקרח. לכן אומר
 על זה רי עקיבא מ קו ר ת ס י ג ל ת ו ר ה. כי לריכיס אכחמו
 להאמין כי אין צתורה אף אות אחת מיותרת צלי כונה. וכל אות ואות
 צתורה יש צו קידות עמוקות וכינית כפי הפירוש המוקירה לחז"ל. ואז
 לא כפנה לנו דרך חדש לגלות פנים צתורה שלא כהלכה. — והצורה
 יחצרך שמו יגל את עיכינו. למען נציעה נפלחית מנורתו. ומכה
 ללמוד וללמוד. לשמור ולעשות כל טוב. מנחך נחת והרחצה ואריכת
 ימים, אמן :

מאמר רביעי עמודי העולם

(אציה פרק אי מנסה צי) שְׁמַעוֹן הַצְּדִיק הָיָה מְשִׁירֵי פְּנֵת
 הַגְּדוֹלָה. הוּא הָיָה אֹמֵר. עַל
 שְׁלֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עֹמֵד. עַל הַתּוֹרָה. וְעַל הָעֲבוֹדָה. וְעַל
 גְּמִילוֹת חֲסָדִים:

הנה שמעון הצדיק ונשירי כנסת הגדולה היה צמון צית שכי צעת
 חרל חזון וכלתה הנצוזה מנישראל אחרי מות הנביאים חגי
 זכריה ומלכי. ושמעון ההוא היה הכהן הגדול צצית מוקדשו צתחלת
 זמן מלכות יון. וכאשר צא אלכסנדר מוקדון המלך הראשון למלכי יון
 לירושלים צצנת גי אלפים חמי"ח. (שהוא התחלת ענין השטרות.
 אלף שנים אחרי עת לאת ישראל מנוולרים) הלך הכהן הגדול ההוא
 לקראתו. והמלך השתחוה לו וכצדו מחד, והשרים התפלחו על זה, ואמר
 להם

להם המולך. כי הוא ראה אנוש צחלום הלילה מלאך צדמות הכהן
 הזה. — ולאכזי צעת אשר כחצתי זאת המהצרת צעיר צודאפעקטו מוחך
 הלחץ זה הדחק, אשר בכל הימים מוצקר ועד ערצ הייתי ערוד צפרקסתי
 הדחוקה, וצערצ כאשר צחתי לצית מלוכי הייתי עיף ויגע, וכאשר
 המחלתי לכחוצ המחלתי גם לכונסה, עד כי כפל קנה הכתיצה מוחך
 ידי, והנה רוצ החלומות צאים ומהרורי היום. לכן גם אכזי פעם
 אחת כאשר כפלו חצלי סיכה על עיני צאמלע הכתיצה ושכחתי ואיטנה.
 וארח צחלומי, כי הכני יושב וכוחצ את "אצרים לרופים" לשלצ את
 דברי זוגות הרצבים צפרק אי דאצות. ואשא עיני ואראה, כי איש
 זקן צהדרת פכים עומד לימיני ורוחה אל הכחצ אשר הכני כוחצ.
 ועומדתי ונשאתי עיני להציט צפכיו להכירו מי הוא, וראיתי כי גם הוא
 הציט אלי צעייכים מופיקות רוח חן ורלון. וצפכים יפות צאהצה וחצה.
 והצצונכתי צפכיו וראיתי כי גופו זך ומזוכך כעין הצדולה, ושקופי
 (דורך זיכטיג) כמו אויר. וחשצתי צחלומי כי אין זה גיף גשמי, רק
 כפצ רוחתי נשמה שועון הלדיק אשר נהראה פכיו צדמות מלאך
 לאלכסנדר מוקדון, לכן כאשר הכני כוחצ דברי תורה על מאמרי זוגות
 הרצבים אשר הנה תלמידתי תלמידיו נהראה דמות חכמתו גם אלי,
 לכן אמרתי אז אליו צחלומי, שלום לך רבי ומורי כהן הגדול, הכני
 כוחצ עתה דברי תורה על מאמרי תלמידתי, ועתה כאשר זכיתי
 לראות פניך המאירים הכני לומר לך דבר תורה גם על מאמרך (אצות
 פרק אי משנה ז') אהה הוא שועון הלדיק אשר היית כהן גדול צצית
 מוקדשטי צסיף זמן כנסת הגדולה צעת חדל חזון מישראל. אכן אם
 כי הנצוהה פסקה מישראל אצל רוח הקידש נשאר צישראל. לכן
 למדת את הדרך איך יוכל כל אדם להגיע למדרגת השגת רוח הקידש
 כי חז"ל אמרו (כדריס ל"ח ע"ה) כי אין הקדוש צרוך הוא משרה
 שכינתו אלא על חכם בצור עשיר וענו. אך גם אמרו חז"ל (כדס
 ע"ז ע"ב כי טרם טולד גוזרים עליו אם יתי חכם או כפס,
 בצור או חלש. עשיר או עני. אצל אם יתי לדיק או רשע אין גוזרים
 עליו. כי צזה נחנה הצחירה ציד האדם אם להטיצ או להרע. לכן
 יכול כל אדם להיות ענו כי הצחירה צידו שלא להגאוח. אצל חכמת
 גבורה ועשירות אין הצחירה ציד האדם. ואך יוכל האדם, אשר נגזר
 עליו שלא להיות חכם או בצור או עשיר. להגיע למדרגת רוח הקידש,
 לכן אמרתי כי על שלשה דברים העולם עומד על

ה תורה ועל העצורה ועל גמילות חסדים שהם
 כנגד שלשה הדברים חכמה גבורה ועשירות. **א'** כנגד "חכמה"
 אמרת על התורה, כי אין זאת עיקר החכמה צהלי העולם
 הזה להיות חכם להרע. כמו להערים צרמאות וחטופה, ולהשכיל
 צרכיות וללכות, ולדבר לחית צדירים צעלים וכזול פה, כי כל זאת
 הוא הצל ורעות רוח. רק עיקר החכמה היא התורה הקדושה הכוללת
 כל החכמות. **ב'** וכנגד "גבורה" אמרת על העצורה כי אין
 זאת עיקר הגבורה להתחזק בכח גופו. אשר יכול לשאת נטא כזדה.
 או להתחזק עם איש חיל ויוכל לי. או להתקומם על סונאו ולהכותו
 באגרוף רטע. רק זאת הוא עיקר הגבורה להיות מוסל צרוח. לכבוש
 את יצר מהשצות לצו הרע. ולהתגבר בעצודת הצורח יחצרך שמו צמלית
 ומועסים טובים. **ג'** וכנגד "עשירות" אמרת ועל גמילות חסדים
 כי אין זאת עיקר עשירות צרכישו וקניניו אשר הוא מואסף צעולם
 הזה. כי לא צמיותו יקח הכל. וגם צמטך כל ימי חיי הצלי עלי חלד
 אינו צמוח אם לא יאצד הונו צענין רע. כי אולי הוא עושר השמור
 לצעליו לרעתו. רק עיקר העשירות היא אשר הוא מופזר כסף לזרקות
 וגמילות חסדים. ולחמו זה אם ישלח על פני המים צעולם הזה.
 צרוב הימים ימלאנו צעולם הצא. כי העני העושה לזקה צפרועתו
 הוא עושה חיל צאולר הזרקות כמו העשיר העושה לזקות צזהצו. כי
 הצורח יחצרך שמו ידון הכל לפי המעשה והעושה. ואת רכשו זה
 אשר רכס לו צאולר הזרקות. הוא מוענין צמוים. אשר שם לא יכלה
 צאורך הזמן. כי לא ישליטו צו הרקצון והאצרון. וגם לא ידי גנבים
 וסוקים. ולא טרפה אש וטטף מים. וזאת היא העשירות הכלחיות
 השמור לצעליו לטובתו. לכן יכול כל אדם להגיע לשלשה דברים הכ"ל
 כי על ידי למודו צתורה יגיע לידי חכמה כפי מדרגתו צנפטו השכליית
 הנעלה מואד על כפטו הצהמניית. וצתהגצרו בעצודת הצורח יגיע לידי
 גבורה כפי "הכמות רוחו" הנעלה מואד על "כח גופו". וצעסיותו לזקות
 וגמילות חסדים יעשה הין ועושר "צעולם הכלחי" אשר מואד נעלה
 על "עולם העוצר כחלוס יעוף". ולזה אם יהיה גם ענו יוכל להגיע
 למדרגת רוח הקידט. חלה הם הוכן הדצרים אשר אמרתי אז צחלוני
 לכשמה שמועון הזריק צקילור. וצרוך השס כי חלמח טצח חזאי. ויהא
 רעוא ען קדם הצורח יחצרך שמו ויצרך את עמו ישראל צכל טוב.

למען נחה גם זהקין צכל מוסצוהיכו חכמה וגצורה ועסירות. ונחה לקיים תורה ועצורה וגמילות חסדים לאורך ימים ושנים. אמן.

צ"ה יום צ' ח"י חלול תרכ"ח לפ"ק צודאפעקט.

הנה עתה צחודק חלול חקר מנהגנו לומר פעמים צכל יום המזמור לדוד ה' אורי וישעי (תהלים כ"ז) לכן אכתוב דצר תורה צמזמור ההוא חקר חמר לי גיסי הרה"ג החריף המופלג וכי מו"ה לצי יחזקאל מייכלזאהן כ"י האצד"ק פלוכקק שטמע צסס זקנו הג"מ דוצ צעריט שווערדשאך זל"ל המגיד צלוצלין :

בפסוק לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש ומחמר זה קסה ההצנה. וחמר ח"ז הג"מ צעריט הכ"ל לפרט על פי מה דחיתח צט"ע וצקפרי מוקר כי האדם יכול ללמוד יראה הטס חס יל"יר צמוחצחו טהוא עומד לפני מלך צטר ודס ח"ך הוא צירחה ופחד צחימה ורתת קל וחומר צעמדו לפני מלך מלכי המלכים הקצ"ה. והנה זאת העלה היעולה להדיוט. חצל מלך חקר מורח לח יעלה על רחשו מוקוס חדם חין לו העלה הכ"ל. לכן הטכיל דוד המלך ע"ה. כאשר רלה להחפלה. גזר אומר. כי כל האכסים חקר יש להם צקסה להמלך. יצוהו לפכיו טרס יחפלה. למען יראה ח"ך חס עומדים לפכיו צמורח וצהכנעה. וחז ידע גם הוא לעמוד כן לפני הקצ"ה צעת חקר יחפלה. וחחה כוונת דוד המלך ע"ה. לך היינו חס חרלה להחפלה לך. והנכי רולה לעמוד לפכ"ך צמורח וצהכנעה לכן אמר לבי בקשו פני. היינו כל מי ט"ס לו צקסה מומי יצח לצקט פכי טרס חחפלה. וצרחתי מורחם צעומדס לפני. חז אחרי זה את פניך ה' אבקש. כי חז חוכל גם חככי לעמוד לפכ"ך צמורח וצהכנעה :

דצרי הכוח צמשה יעקב שווערדשאך.

צ"ה יום הי"ג חסרי טנת תרכ"ט צודאפעקט.

הנה עתה לפני הג הקוכות חנו לומדים צהלכות החג. לכן הנכי לכחוצ דצר תורה צמוקת סוכה צסס חצי זקני הג"מ לצי הירטל זל"ל חצד"ק צערלין. חקר כחצ חלי גיסי הרצ הגחון החקיד המפורקים מו"ה לצי יחזקאל מייכל זאהן כ"י חצד"ק פלוכקק צזה הלטון : **שמעתי** ופי חדמור"ר מו"ה חחצ נחוס זל"ל חצד"ק ציחלח דליעח צעת לומדי חללו ציטיצתי הגדולה. סיפר לי כי פעס

חחה היה צקודק פכימה חלל מוחותו הגחון הקדוש מו"ה מנחם מענדל

ז"ע וקאלק. ואמר לו הרה"ק וקאלק, אגיד לך קושיא מהגאון החסיד
 ר' הירשל צערלינער שהקשה על החוספות צניכה דף ל' ע"א. שהקשו
 למה לי קרא דאין יולאין צמחה של עצל תיפוק לי משום מילה הצחה
 בעצרה. ועל זה הקשה הרב מצערלין דלמא לריך קרא צכפאו לאכול
 מלה של עצל. דצמחה צכפאו לאכול מלה ילא. ומילה הצחה בעצרה
 לא הוי דהא הוי צמונס ולכך לריך קרא דאין יולא. ע"כ קושיא
 מהרב מצערלין, ועל זה תירץ הרב וקאלק דיש לומר דלא קשה.
 דהנה הא דצמחה ילא צכפאו לאכול מלה. הוא משום סדרת הרמזים
 ז"ל בהלכות גרוסין דהא דכופין להוליא חף דהוי ע"י כפוי על כל
 זה מנהי דהא הנפש רולה צמחה לקיים כד"ת רק החומר מעבב.
 הלכך כופין עד שגם החומר יאמר רולה חכי. וחזר לרלון הצורה
 אשר צנפס ע"י"ש. ולכך דוקא צכפאו לאכול מלה כשרה ילא. דאז
 אמרינן דנהני כפוי דהא הנפש רולה צמחה צלי הכפוי. אבל צמחה
 של עצל צזה גם הנפש אינו רולה ולכך לא מנהני כפוי ואינו יולא צמחה
 ע"י כפוי, כן תירץ הרה"ק וקאלק. כן סיפר לי גורי האצד"ק ציאלא:
ודגני להעתיק צזה אשר מלחתי כחוצ צכחצ יד קדשו של זקנו
 ר' הירשל צערלינער הכ"ל על סער ספר אחד מוספריו צזה
 הלשון "עסיר יש לו כח יותר מן חלמיד חכם צנוקסר" האונס לא צכח
 יגבר איש" עכ"ל. (עס"ר בגימטריא תק"פ. שהוא כ"ח יותר מן חלמי"ד
 חכ"ס שהוא בגימטריא תק"צ):

גם מלחתי כחוצ צכחצ יד קדשו של זקנו הכ"ל על סער ספר אחד
 מוספריו צזה הלשון. "אמר הכיחצ הולך את חכמים יחכס ע"כ
 ללריק תחצרה, ובי אדוכי חליו חצרה. ואם ראש שמו לשמו הקדוש
 כחאני לצי"ה תחצרה. תראה לריק צי"ה שמו ואחריתו ירס אויציו ועליהם
 יחצרה. ואם חציט לאחריך חולא י"ה צטמו ואחרית רס שר כעשה.
 ומחלעית עול יצרה. ירוץ כלצי וכעילתו כארי יחצרה" עכ"ל. רמז
 לשמו לצי הירס. ע"כ דברי גיסי האצד"ק פלונסק הכ"ל:

ואשר כחצ א"ז ר' הירשל צערלינער צסיף החידה "וכעילתו כארי
 יחצרה" אולי רמז לשם כינויו. כי צערבאות המושלמה חחס
 "הירשל לעצל" או "הירשל לעווין". או אולי רמז לשם אציו, הוא הג"ע
 אריה לצי"ס אצד"ק אמטרדס. — זכותם יעמוד לי נכדס משה עקב
 שווערד שארף:

תעודת היהודים

מאמר
תעודת היהודים
בארבע הארצות ממלכת פולין ממאה
האחרונה באלף החמישי עד שנת
תקכ"ב באלף הששי
מאתי משה יעקב שווערדשארף

הנה צפרי הדורות וצמגילות היחוסים מכרים כונה פעמים
אנשים צהיאר "פרנקים דר"א" הנה פרנקים דר' ארלות ונולכת
פולין, וצעבור האנשים שאין להם ידיעה צזה. הנכי לכתוצ צזה
צקלרה :

א) הנה היהודים אשר בצירופא היו ציונים הקדמונים רק צמדיות
קפרד (טפניא) ואשכנז (דייטשלאנד) לצד. ונאס נאפזרו גם
לשאר המדינות בצירופא. ונזה אשר היהודים צמדיות פולין, רוקיא
ואונגארן וודצרים צשפת אשכנז (צקלח טניים) נחצוקן כי נארץ אשכנז
צאו היהודים לגור בצארלות האלה. ועוד צטנית המאה האחרונה לאלף
החמישי צבר נאלאו היהודים קן להם צארץ פולין כנ"ט צקפר כלילת
יפי אשר אעתיק דצרו האלה. ואחרי זה ציוני הגזרות והרדיפות צארלות
אשכנז אשר נאגרשו היהודים פעם אחר פעם נמקימות טונים צונאים
טונים נאטנת ד' אלפים התקפ"צ עד טנת ה' אלפים ק"ט. כיחוספו
עוד הרבה יהודים צפולין אשר צאו נארץ אשכנז להחיות צל: כנפי
מלכות פולין, ומלכי פולין הטו חקד על היהודים ונחטו להם כחצי
זכיות (פריווילעגיע) והיהודים הרינוו את ארץ פולין צהרצ'ס צה את
כנפי הנאחור צכל גצולותיה טצ"צ :

ב) ואודות הכחצי זכיות. כחצי צקפר עיר תהלה (חולדות רצני
צר טק לר 40 צזה הלשון "המלך הראשון אשר פרט סיכת טלנו
ואקרו על היהודים צפילין היה צאלעטלאוו החמישי טנקרא
צאלעטלאוו האקד טכתצ להם אגרת זכיות (פריווילעגיע) צטנת
ה' אלפים כ"ד 1264 למאפרס) צקאליט. וצו נתן להם חוקים
טובים ונאפטיים לריקים. לתת להם נחיה צקרב העמים... וקאזינער
הגדול מלך פולין אשר וקיס כל דצרי הפריווילעגיע היה צטנת ה'
אלפים ל"ד (1331 למאפרס) ליהודים יוטצי פולין גדול ופולין קטן.
וצטנת ה' אלפים ל"ז, גם ליהודי גאליציה. וואלין. וגם המלכים
טאחריהם

תעודת היהודים

שאחריהם סגרו זאת לעולם וצננת ה' אלפים ר"ז (1447 למוספרם)
 כצנת קאזימיר היאגעלאכי על כסא מלכותו צקראקא קמו וישעוררו
 היהודים בצפולין לצא לפני המלך להתחנן לו לקיים את כל חוקי
 הזכויות שלהם כפי העתק הפריווילעגיע של צאלעסקלאוו שהיה צידם
 אשר מלאו צצית עקד הארעון צפונא צין כחצים עתיקים שכללו מאס
 ציום השרפה שהיתה צעת ההוא. והמלך עשה צקשחס. ונחן להם
 אגרת שכיח צהוספות עוד זכויות לפי לירך העת. גוף הכחצ של המלך
 הזה מנאל צאחרית הימים צאולר צית הכנסה הגדול צפונא. ועליו
 היו חתומים וקיומים של המלכים. קאזימיר היאגעלאכי. זיגמונד איגוסט.
 סטעפאן צאטורי. זיגמונד הסליטי. וולאדיסלאוו הרציעי ויאחן קאזימיר.
 כל אחד צזמנו. וצמודינה ליעא. אחרי עלות וולאדיסלאוו היאגעלא על
 כסא מלכות פולין ונסיכות ליעא שחוצרה לה יחדיו צננת הי אלפים
 קמו"ו (1386 למוספרם) גרם עצרו שנחיס ימים ניום צנת היאגעלא
 על כסא מלכותו. צאו שלוחי קהלות צריסק וטראק צסס כל יהודי
 ליעא לפני הכסיך ויעאלד מנאל מוקוס המלך צליעא. וספכו שיחס
 לפכיו לחוק עמודי החופס והזכויות שיש להם ניימי קרם מנח צאלעסקלאוו
 וקאזימיר הגדול ולכחוצ חוקי זכויותיהם על ספר ונחחוס צנוצעת המלך
 למען יהיה עליהם סחרה ציום לרה. המלך נעחר לצקשחס. ועל פי
 פחטגן כחצ הדת שנתן צאלעסקלאוו ליהודי פולין צקאליס. נחן ויעאלד
 צננת קמו"ח (1386 למוספרם) צלולק. הורונא (פריווילעגיע) ליהודי
 צריסק וטראק. ואחריה ליהודי שאר קהלות ליעא וואלין. עס הוספות
 קעטות וסמיים על דצרי האגרת של צאלעסקלאוו עכ"ל צעיר חלה:
 (ג) והנה מנחלה. כאשר היהודים צפולין היו נועטים. וגם הזונן היה
 דחוק להם. לכן אס כי היו יראי השס. אך צחורה לא יכלו לעסוק
 מופני כוצד פרנסתם. ורק מוקרי דרדקי החזיקו לחכוקות. לכן לא היו
 אז ציניהם אכסים מלוייכים צחורה. אך כאשר ארכו להם הימים
 צפולין. ופרו ורצו סס. והצורא יחצך סמו ריחס עליהם והגיב את
 מלכס. והמלכים נחמו להם רעות ליסד קהלות ויסוצים צכל עיר ועיר
 אז התחילו לננות עליהם רצכים. והיתה זאת צערך אחרי סנת רי
 והרצ הראשון צעיר צריסק היה הגאון מו"ה יחיאל לוריא אשר צא
 לשס מומדינה עלזאס. והיה סס לאצ"ד צערך סנת ר"ל. והגאון מו"ה
 משה נייכץ הלי צא מנמגלאל ונחקצל לאצ"ד צפונא. וצננת רל"ד כצ
 היה סס לאצ"ד. ואחרי זה צערך סנת ר"כ. היה הראש יסיצה צקראקא

הגאון מו"ה יעקב פולאק הראשון והרים את קרן החורה והעמיד
 תלמידים הרבה. ואם כי הגי' יעקב פולאק נסע אח"כ לפראג.
 וכפטר גם צערך שנת ר"ל אך תלמידיו אשר השאיר אחריו בפולין
 גם הנה העמידו תלמידים הרבה בכל מקומות מושבותיהם. עד כי
 מלאה הארץ פולין דעה את החורה. והם היו קצוץ לשנת ט' וצ"מיהם
 נתיסרו צהי הוועד צארץ פולין. כמו שאכתוב הלחה :

ד) ואלה הם דברי הגי' חיים נחן דעמוצילער בצפרו כלילת יופי
 חלק א' בהוצוא שם בזה הלשון. ולפנים צומך חיזה מאות שנים
 קודם לכן (טרם נלמח וכתרום קרן החורה בפולין) היתה הארץ
 ההיא (פולין) חשו וצאו. ונצלי ידע חורה. ונצלי כהן מורה. צלי
 קנחת קופרים. ונצלי מוצרי קפרים. ורק מקרי דרדקי היו להם
 לחמוקות... כי רוצם ככלם היו יראי השם ושימרי מצוה וגם מנהגי
 מצוהיהם החזיקו צדיהם. אך בחורה לא היו עמלים. והנכסה לזה
 כבר גילה לנו אחד מרצותינו בעלי החוספות האשכנזים אשר בהמשך
 דבריו סיפר גם כן לנו ממשמר מצוהינו מאז ומקדם אשר כבר נאלא
 קן להם צמדינות פולין ורוסיא עוד צנאה האחרונה של האלף החמישי
 והוא רבינו אליעזר מוציהם תלמיד רבינו חם ז"ל אשר הציצ תסוצתו
 לרבינו יהודה חסיד ז"ל. ואלה דבריו בקוף התסוצה שם "הנה צרו
 המקומות צמדינות פולין ורוסיא ואוכגריא. שאין שם לומדי חורה ומחוק
 דחקס. והם טוברים להם אדם נצין מאשר ינאלאו. והי' להם לשליח
 לצור. ולמורה לדק וגם למלמד לצניהם. ומפני כי אין סיפוק ציד
 כל לצור ולצור ליהן להם שכר ומכיסם למחיהם. תקנו להם חזקות
 שיהיה שייך להם מגצה פורים. וכדצה שומחת חורה. וגם כדצה
 החתכים. והיינו לגצה מאוכלי טלחן חתכים טלח ירע לצצם צתחם
 להם מפני הנחת שומחה ואכילה ושתיה. ונמלאת מצוה גוררת מצוה"
 עכ"ל התסוצה (והיא כדפסה צשו"ת מהר"ם צר' צרוך ח"ג דפוס לצור
 סימן קי"ג. וצקי אור זרוע הגדול צחלק שו"ת אחר הלי חפלה צסימן
 קי"ג) וכחודע לנו אפוא מזה כי רק גודל ענים וכיוד פרכחם גרם
 לזה טלח היה סיפוק צידם להחזיק ג"כ צמעו החורה להגדילה ולהאדירה
 והקפיקו א"ע צמיעונו חורה כפי כחם. וכה נמשכו להם ימי חשך
 ואפילה זמן רב גם אחרי זה. וגם צהחללת שנות מאות מאלף הששי.
 מאשר כתיספו עליהם עוד הרבה ממוגורטי אשכנז ולרפת אשר חמו
 מצבי צניהם. והם נהגרשו מארץ מולדתם פעם אחר פעם ממוקומות
 טובים

תעודת היהודים

שוכים וזמנים שוכים. והיו נעים ומנוולטלים מאד הם וכשיהם וטפס
 עד אשר צאו לגור בארץ פולין ורוסיא. וצדלי כסף אשר הפרמו
 אז ראשי וקליני בני הגולה למלכי ודוכסי ושרי פולין. מלאו מקום
 מפלט לנו והשיגו הרשיון להאחז בארץ. ולמלאו ממנו לכף רגלם וכל
 אשר היו להם נחמו אז צעד נפסס וטפס. וידל ישראל מאד. ורוצ
 ההמון נשאר צערום ונחוסר כל. ונפססו הציאו לחמום לפי הטף.
 וצמלצ נורא כזה היו שנים רבות ויוצלות הרצה דור אחר דור. ומוצן
 הדבר כי וקולר רוח ומעצודה קשה לא היה לאל ידם לחזק צרכים
 כושלות ולהרצין תורה צ'שראל. וכה ארכו להם הימים צמלצ אחד
 לצד עד חמלע המאה השלישית, אשר אז ריחם די עליהם. ונחנס
 לחן ולחסד צעיני ז'גמיונד הראשון מלך פולין. והוא הצינו עליהם צעין
 חמלה וחכינה להטיצ מלצם המדיני מעטע"י כחצי חריות וקיומים שנחן
 להם. והרשות נחנה להם לקחור בארץ לארכה ולרחצה ולכסוע למוקומות
 הירידים. גם ליסד להם קהלות ויטוים צכל עיר ועיר. ולמנוח עליהם
 צרכים ומורי לך וראשים וטוים. כפי הטוב צעיניהם. וצפוחן די
 הטוב. ההעוררו וראו ונחמו עין ולצ כי צא מועד ושעה מוכשרת לרומם
 גם כן קרן התורה. ומאה די היתה זאת כי צעת ההוא סלח לפניהם
 איט אשכולות האדם הגדול צענקים הגאון מאור עיני הגולה רצינו
 יעקב פולחק ז"ל... וכקרא צקפרי הפוסקים צסם "מהרי"ק". והוא
 ז"ל צא לטכון כצוד צעירנו פה קראחא עיר מומלכת פולין. והיה ראשית
 מלאכתו לקצוע פה צית מדרשו להרצין תורה לחלמידים. וקצן ורצן
 ועשה אזנים לתורה ומיטיצתו הגדולה והרחצה ילאו גדולי הדור ואדירי
 התורה אשר הארץ האירה הכבוד הורחם וחכמתם... ודצרו עשו פרי
 כי גדלו והלליחו עד למעלה צתורה וצגדולה עד שגם אחרי שנסע
 מוקראחא עאיזה סצה וכצחר לכהוג יטיצתו בארץ כנען היא ארץ צעהמטן
 צעיר פראג המעטייה. כצר נחרצו יטיצות צכל קהלות הקדש שצארצב
 ארנות פולין ורוסיא ליטא וואהלין על ידי גדולי חלמידיו אשר השאיר
 אחריו צרכה בארץ ההיא צכל מדינה ומדינה. שהחלמידים בארץ פולין
 (חלמידי חלמידיו של ר' יעקב פולחק) גדלו וחלליחו כל כך עד שצמון
 קלר נעשו לגדולים חקרי לצ וללחום מלחמות ה' צגצורים. צדצרים
 צרורים. הטוגעים להלכה ולמעשה עוד צחיי רצותיהם. ואחרי פנירתם
 קמו החלמידים למלאות מקומום. וירשו את כסאם ואת גדולתם. וגם
 הם עמדו לכס והעמידו חלמידים הרצה צלל מוקומות מושצותיהם...

והם הופיעו באור תורחם עוד בהחלטה המאה הרביעית מאתלף השטי
 (היינו אחרי שנת ט') והלאה ואז החילו גם כן צתי הועד בארץ
 פולין מאסיפת רוחי ומנהיגי ראשי המדינות כלירוף הרצנים הגאונים
 אצ"ד ור"מ ומו"ץ של כל הארלות מכל המונלכה. והם מדינות פולין
 קטן. פולין גדול. רוסיא. ליעל. וואהלין. אשר כולם נקצלו וצאו
 יחדיו מדי שנה בשנה צוקוס קביעות שלהם. לפקה צעקקי המדינות
 צעכיני הערכת המסים אשר היה מועל עליהם לתח לאולר המולך בכל
 המדינות מדי שנה בשנה. כי כן יקר להם המולך. מלצד הערכת
 המחנה אשר התדצו צטווצ לצס לתח להגצירה אשר המולך פכינס
 יקרים בכל שנה ושנה וצעצור זה הנה המולך חקרו עליהם. ונתן להם
 חקים ומשפטים ישרים. ויטצו שלוים וסקטים בכל מקומות מונלחו.
 ואין מחריד. ומדי היוחס צצית הועד השתמשו גם כן בכל העה הוא
 לעשות גם כן סדרים ותקנות וסייגים צונה שמוגע להחזקה הנה לתקן
 הקנות עוצות. ולחזק צרכים כושלות. והיו עיניהם פקוחות להשגיח
 גם כן על החזקה הסיציות. ועל מינוי ראשי הסיציות בכל עיר ועיר
 ועל הדפסת ספרים חדשים גם ישרים ולא נעשה דצר גדול בכל הארץ
 מבלעדי רשותם והקמתם. וגם כל הספקית וכל השו"ת המוגעים
 להלכה ולמעשה צעכינים שונים. וכל דצר ריבות אשר צטעריהם הכל
 הוצא לפני כס משפטים שם הרצנים הגאונים של ראשי הארלות: עכ"ל
 צס' כלילת יופי:

ד) והנה האסיפות מהרצנים והמנהיגים הכיל מחר לפעמים צס
 וועד רחמש ארצות. ולפעמים צס וועד דשלוש ארצות
 ולפעמים צס וועד דארבע ארצות. ואין חילוק ציניהם רק בקריאת
 השם לצד. כי צמלכות פולין היו חונט ארלות אשר צחוכן היו מונצות
 בני ישראל מאז צאו לגור ולהתישב שם. וצכלס היו חוכים גם כן
 הופטי יצינות ומרצילי תורה צישראל. והם מדינת פולין קטן ועיר
 הצירה קראקא צראשה. מדינת פולין גדול ועיר הצירה פוונן
 צראשה. גליל רוסיא היא מדינת פאדאליא והעיר לבוב צראשה.
 ליל וואהלין היא מדינת אונקריינא והעיר לאדמיר צראשה.
 ארצע הארלות האלה כלטרפה עומה צקלת עכינים גם מדינת ליטא
 אשר היה מעולם נסיכות גדולה צפני עלמה גם לאחר שנספחה
 מונלכת פולין משנת קמ"ו והלאה) והעיר בריסק צראשה וצימי המולך
 ימועד הראשון מולך פולין אשר מולך משנת רס"ז (1507 למספרם)

תעודת היהודים

עד סנה ש"ז 1547 (למקפרס) צימיו כתיקדו וועדי הארלות. וכחצטלו
צטנה חקכ"צ (כמו שאכתוב הלחה) והוועדים נעשו וקדם קדמחה
מאסיפות הרצנים הגאונים והפרנקים המנהיגים של כל החומס הארלות
המכרות אשר כל קהלות ישראל צטמלכות פולין וליטא היו קרים למשמעתם
וחסים לפקודתם. אך אח"כ נטנה שפ"ג והלחה התפרדה מדינת ליטא
מודינת פולין ועשו להם וועדים מיוחדים ולאשר כי וקדם קדמחה היה
הוועד מכל החומס הארלות ציחד. על כן צלדק קראו את הוועד
צטס "וועד רחומס ארלות" וכן צקפר "כתבות עולם" מהמור"ל מפראג
כתב הלסון פרק ט"י צמכתו של הגאון ר' אלעזר מישא מוירומס אשר
כתב ציום ה' ז' טבת סנה שצ"ח לי"רה. הוא מונה סס חומסה ארלות
פולין גדול. פולין קטן. רוקיא. ליטא. וואהלין. ואולם צלדס גם
אלה אשר קראו את הוועד צטס "וועד דשלט ארלות" גם הם כוונו
על חומס ארלות הכ"ל. אלא שהם חטבו מדינת פולין קטן ופולין גדול
למדינת אחת. וקראו לשתיהן צטס ארץ פולין וכן כללו גליל וואהלין
(הוא אוקריינא) צחוד מדינת רוקיא (הוא פאדאליא) וקראו לשתיהן צטס
ארץ רוקיא. וצהלעריך עמיהן גם כן מדינת ליטא. הרי כאן שלט ארלות
וכן גם המהרים מלוצלין צמטבותיהו ק"י פ"ח הזכיר מדינות פולין
רוקיא וליטא. ואלה אשר קראו אותה גם צזמן ההוא צטס "וועד
דארצע ארלות" מפני שהטבו מדינת פולין קטן ומדינת פולין גדול לשתים.
והנה נטנה ט"י עד סנה ט' צערך. נקראו הוועדים על הרוב צטס
"של שלט ארלות" ולפעמים צטס "של חומס ארלות". וצפי קלה צטס
"של ארצע ארלות". אצל אחרי סנה ט' חכר הוועד תמיד צטס "של
ארצע ארלות". והכוונה על מדינת פולין קטן. פולין גדול. רוקיא.
וואהלין. כי מדינת ליטא לא ככלל עוד עומה אחרי אשר כפרדו מהנה

עוד צטנה שפ"ג מלסתחסק עומה ציחד :

¶ צדדון מקומות הוועדים כראין הדברים כי מראש וקדם לא היה
להם וקיס מוגבל אחד להמועד שס תמיד צקציעות. רק החוועד
יחדיו צאיזה וקיס אשר צחרו למו לפי טעה. פעס כה ופעס כה.
כפי הטוב צעייחס. וטוב נמו וגמרו סיהיה הוועד צקציעות צירידי
לוצלין ויערקלוב. ואס כי עשו לפעמים גם אח"כ את הוועד גם צמקומות
אחרים זולתם. אך כל זה אירע רק לעתים רחוקות ועל פי איזה סיבה
ועיקר קציעות מנתי וועד שלהם היה רק צלוצלין וציערקלוב. והנה
צחחלה קצלו להם וקיס הוועד צעיר לוצלין וקיס נטכן הגאון מ"ה

תעודת היהודים

ד

שכנח ז"ל שפטר זלוצלין ציום ר"ח כסלו שנת ט"י לפ"ק. והתחונות
 היה עם תמיד ציריד גראמנין שהוא צסוף ימי החורף. שהיה אז עם
 רוב הסוחרים ורצוי עם מכל קלוי ארץ. וכן היה עד ערך שנת ט"כ.
 ואחרי זה הוסיפו גם כן לעשות עוד מקום קצוע להתחונת יחדיו גם
 צעיר יערקלוב זמון הירידים עם. שהוא צסוף ימי הקיץ. ומני אז
 והלאה היה להם שני צתי וועד. וכה התמידו יחדיו קרוב למאה שנים
 מן ערך שנת ט"כ. עד ערך שנת ת"כ. ואז כהצטל הוועד זלוצלין
 והספיקו את עלומם צוועד יערקלוב לצד אשר עומד על כני עד זמן
 האחרון. ועוד צשנת הקי"ד צחודש צרחשון היה להם וועד גדול עם
 ואחרי הוועד ההוא לא נאלצו שיהיה עוד איזה וועד גדול ציערקלוב.
 וצשנת הקכ"צ ציום כ"ח מנחם היה עוד וועד גדול מנאוכי הקהלה של
 ארצע ארלות צעיר פילץ. ואחרי וועד זה לא נאלצו עוד לנאוכי ארצע
 ארלות איזה וועד כללי צסום מקום:

ז) והנה צתחלה היה וועד אחד לראשי קהלות היהודים מנארץ ליטא
 ציחד עם ראשי קהלות היהודים מנארצע ארלות פולין. אך מנשנת
 טפ"ג והלאה התפרדה ליטא מפולין. ואצי זקני הגאון מו"ה מאיר
 וואהל האצ"ק צריסק דליטא יקר צליטא וועדים מיוחדים ושלש ראשי
 קהלות. שהם צריסק. הוראדנא. פינסק. ואחרי זה צשנת ת"ל נעשה
 גם ווילנא לקהלה ראשי צפני עלונו. והיה אז צליטא ארצע קהלות
 ראשיות. ואחרי זה צשנת תכ"ח נעשה גם קלולק לקהלה ראשי צפני
 עלונו. ומני אז והלאה כהצצו צליטא חמש קהלות ראשיות. והוועד
 הראשון מנארץ ליטא אחרי הפרדה מפולין היה צשנת טפ"ג. והוועד
 האחרון מליטא היה צשנת הקכ"ח לפ"ק:

ח) והנה הוועדים אשר נעשו הגאוכים של ארצע ארלות פולין היה
 מדי שנה ושנה. וצנאקומות הקצועים צירידי לוצלין ויערקלוב אצל
 הוועדים של מדינת ליטא לא היו חופים כל כך. רק צכל שהים אז
 שלש שנים. וצאחרונה גם עשר וגם עשרים שנה צין וועד לוועד. וגם
 לא תמיד צקציעות צמקום אחד. רק צנאקומות סוכים ועל הרוב צעיר
 סעלץ צגליל צריסק. ולפעמים גם צעיר צריסק. וצעיר זאצלודאוו.
 וצעיר חאנסק. ועוד צאיזה מנאקומות. כנוי צעיר קלולק. פרוזין. מיר.
 אמדור. הוראדנא. מיטעעלקי. וויסאקי. קריכין. אלקנין:

ט) וכנו שהיו צנדינת ליטא קהלות ראשיות כן היה גם צארצע
 מדינות פולין צכל מדינת ומדינת קהלות ראשיות. כי צכל מדינת
 ומדינת

תעודת היהודים

ומדינה נומדינית פולין היו הרצה קהלות ישראל. וכחלקו לקהלות
ראשיות. כי צמדינה פולין גדול אשר לגליל פוזנא חחשצ. היה לה
ארבע קהלות ראשיות. והגאונים והמנהיגים של קהלות הראשיות משם
המה פוזנא. ליסא. קאליש. קראטשין. וגם גליל וואהלין שהוא מדינת
אוקריינא גם לה היה ארבע קהלות ראשיות. והם לארעיר. אוסקרא.
קרעמניץ. לויסק. וכן גם מדינת פולין קטן ומדינת פאדאליע כחלק
כל אחד מהם לקהלות ראשיות:

9) ומצד הוועד הכללי של רצבי ומנהיגי ארבע ארלות דומדינות פולין
אשר היה קצוע להם חמיד צלוצלין וציערקלוצ. עוד היה גם כן
לכל מדינה ומדינה נומדינית פולין וועד פרטי צפני עלמו. אשר החוועדו
שם יחדיו הרצבים והמנהיגים וכל ראשי הקהלות של אותה מדינה
לצד. לפקח על עסקי הגליל שלהם צעניכים הפנימיים המוגעים רק
להם בצד. ועל דבר גדול הליעו אח"כ לפני וועד הכללי של ארבע
ארלות לקיים הדבר על פי רוצ' דעות והוועדים הפרטים האלה היו
נקראים צסם "וועד הגלילות" והוועדים הכללים היו נקראים צסם
"וי. של ארבע ארלות". או צסם "וועד דר"ח" (היינו דר' ארלות)
והראשים הקלינים המנהיגים אשר עליהם. אשר היהודים צחרו להם
ברכונם היו נקראים צסם "פרנקים של ארבע ארלות" או צסם "פרנקים
דר"ח":

והצורה יתצרך שמו יחון וירחס עלינו. וירוס וינשא את קרן
עמו ישראל צנהרה צימינו חונן:

והצורה יתצרך שמו ירומם את קרן כל נשפחתו . ויאיר צקרב
 את שמש הללחתו ויחדש ימיו כקדם . ויזכנו צחוק שאר כל ישראל
 ללמוד את הסורה ולקיימה נחיד עושר אושר והללחה לאורך ימים אמן .
 כחפץ צנכס הדורס סלונכס וטובצחכס הנוקירכס ומוכצדכס מרחוק .

משה יעקב שווערדשארף :

אלה הן ראשי התיבות המובאין בזה

דר"א . דדי חלכות . המה ארבע הארצות בממלכת
 פולין אשר בהם היו פרנסים ראשיים הממונים על שאר
 הפרנסים ראשי הגלילות וראשי הקהלות אשר בארצותיהם
 כמוצא צקפרי כיצני קורות סיהידים :

ה"ד . השם ינקוס דמו . את התואר "קדוש ה"ד"
 כיתבים על מי שנהרג על קדושת השם :

אבד"ק או אב"ד דק"ק, אז צית דין דקסלח קדישא . א"ז
 או אא"ז . אזני זקני . או אדוכי אזני זקני . ב"ד, צית דין . בזה"ל
 צזה הלסון . בעהמח"ס, צעל סנחצר ספר . בע"ס צעל ספר . דו"ן
 דודי זקני . הג"מ הגאון נהר"ר . המו"ל המולח לאור . המאוה"ג
 סנחור הגדול . הרה"ג הרצ הגאון . או הרצ הגדול . ז"ל זכרנו
 לצרכה . זצ"ל זכר לריק לצרכה . ז"ע זכיתו יגן עלינו . ח"ז חנני
 זקני . יע"א יצנה עירנו אמן . כ"ץ כהן לרק . מו"ץ או מ"ץ מורה
 לרק . מ"מ מוגד מייסרים . נ"י נרו יאיר . סג"ל סגן לוי . ע"ה .
 עליו הסלום . או עליה הסלום . פ"מ פרנס ומוכסיג . ק"ק קהלח
 קדישא . ראב"ד ראש צית דין . ר"י ראש ישיבה . ר"מ ריש מתיבתא .
 שליט"א ס"חיה לאורך ימים טובים אמן .

א . אחי הכותב משה יעקב שווערדשארף צן לאדוכי אזני
 נורי הסורתי הנגיד כדי צ לז מו"ה דוד טעבל שווערדשארף כ"י צן
 החריף הגביר הטפסר הנדיב מו"ה שמואל אליהו שווערדשארף זל"ל
 (המוצא לקמן אות י"צ) הוא היה ראש קהל עדת ישראל צעיר צילגוראי
 (צפלך לוצלין צארץ פולין הרוסקיה) ונפטר ציום צ' תמוז סנת חרל"ח
 הוא היה צן הנגיד החריף הנדיב מו"ה אליעזר שווערדשארף זל"ל
 מולוצלין נפטר צימני החורף סנת חרמ"א . וכשאר ננונו חצור צכת צד
 ונדפס ולחוכי הפירוט על הגדה סל פסח צסס דמסק אליעזר . צן

הגאון

הגאון מו"ה דוב בעריש היילפרין שווערדשארף ראזיד ומגיד
 מיטרים זלוצלין (המוצא לקמן אות ז') סס מנחה לזית אבותיו היה
 היילפרין ובעת אשר ילדה הפקודה מנעם "המונחה לסמות הכימיים
 קרא את עלמו שווערדשארף וכפטר ציוס ז' טבת שנת תקפ"ד.
 בן הגאון מו"ה מרדכי היילפרין (המוצא לקמן אות ז') נבזע הג"מ
 יחיאל האלפרין אזד"ק מינסק צעהמ"ח "סדר הדורות" שהיה ככד
 למהרש"ל נבזע רש"י נבזע הסכא רבי יוחנן הסנדלר נבזע
 דוד המלך ע"ה כמוצא צקדר הדורות אות ר"י הסנדלר ועיין יחוסו
 של המהרש"ל הלכה אות ג' עד סוף אות ו' — ועוד התיחס
 עלמו הג"מ בעריש המגיד זלוצלין הכ"ל לכד של הגאון מהר"ל
 מפראג ז"ע. ועיין יחוסו של המהר"ל מפראג הלכה אות ז' עד
 סוף אות י"ח:

ב. חמי זקנתי אשה אדוכי אזי זקני הג"מ מרדכי היילפרין
 הכ"ל אות א' היתה אחות אשתו של הגאון רבי אליהו מווילנא
 זכותו של הגביר מו"ה יהודה מקידאן. ואזי זקני הג"מ בעריש
 המגיד זלוצלין הכ"ל היה חלמידו של דודו הגר"ח מווילנא ז"ע:
ג. אדוכי אזי זקני המהרש"ל הכ"ל אות א' הוא הג"מ שלמה
 לוריא אזד"ק אוסטרא. צריסק. לוצלין. (המוצא לקמן אות ו')
 וכפטר זלוצלין צטתה שלי"ד. בן הג"מ יחאל לוריא אזד"ק קלולק
 (המוצא לקמן אות ה') בן הג"מ אברהם לוריא בן הג"מ יחיאל
 לוריא אשר צא ממדינת עלזאס לצריסק ויהיה אזד"ד צריסק צענד
 סנת ר"ל לפ"ק. בן כבוד הסורה הג"מ אהרן לוריא אזד"ק היילצרון
 (המוצא לקמן אות ד') בן הג"מ נתנאל לוריא בן הג"מ יהאל
 לוריא אזד"ק ערינפורט. בן הג"מ שמשון לוריא מווירמייזא ראש
 ישיבה צערינפורט:

ד. חמי זקנתי אשה אדוכי אזי זקני הג"מ אהרן לוריא אזד"ק
 היילצרון הכ"ל בזה ג' היא הצנחית הלדקת מרח מרים ע"ה שהחזיקה
 ישיבה כמה סנים ויטבה צאהל וילון ואמרה הלכה לפני החלמידים
 צחורים לומדים מופלגים. אחות הג"מ פריץ נקאסטיץ. וזה הג"מ
 שלמה שפירא אזד"ק לאנדאו וסיילצרון ומאבותיו של הג"מ שלמה
 שפירא לא פסקה תורה עד רבינו שלמה יצחקי הסודע צסס
 רש"י שהיה נבזע הסכא רבי יוחנן הסנדלר שהיה דור רביעי לרבן
 במליאל הזקן. בן רבן שמעון בן הלל הזקן. אשר היה נולד האב
 נקטב

נעצנו בנימין. ונלך האם נזרע שפטיה זן דוד דמלך ע"ה :
ה. אדוכי אזי זקני הג"מ יחיאל ליריא אזד"ק סלולק אזיר
 על המהרש"ל הכ"ל אוח ג' היה חתן הג"מ יצחק קלייבר מפוזנא.
 נשאר נזנו שו"ת זכחז יד. וזן זחו המהרש"ל כהגדל על זרכיו .
ו. א"ז המהרש"ל הכ"ל אוח ג' היה חתן הג"מ קלינימוס
 המוצא זשו"ת מהרש"ל ס"י ל"ח. הוא מהר"ק ירושלמי המוצא
 זקי ים על שלמה לגיטין פ"ד ס"י ל"ז. כי הוא עלה לירושלים והיה
 סם הרב לעדת האשכנזים. וכפטר זקן ושצע ימים ונזוחו כזיד זכר
 הזתים. זן מו"ה יעקב ז"ל.

א"ז הגאון מהר"ל מפראג הכ"ל אוח ג' הוא הגאון מו"ה
 יהודה ליוואי. והוא כהג נשיאחו זכל מדינת מעהרין וזפוזנא וזפראג
 יותר נחנניסים סנה וכפטר זפראג זקן ושצע ימים (זן ל"ז או פ"ז סנים)
 זיום הי ח"י אלול סנת זס"ט. זנהג"מ זללאל זן הגאון הודיק מו"ה חיים
 מווירנויזא. זן זכו על הג"מ יהודה ליוואי הזקן מפראג. נפטר זס
 י"ג חשוון סנת ר' לפ"ק ומקובל יחוסי ח"ס נפי ח"ס עד רזינו הא"י
 גאון ראש ישיבה זפוזנדיחא. נפטר זן ס"ט סנים זיום כי זסן סנת
 ר' אלפים זסל"ז. זן רב שרירא גאון ר"י זפוזנדיחא. זן רב
 חנינא גאון ר"י זפוזנדיחא. נפטר זסנת ר' אלפים זס"ז. זן זנר
 יהודאי גאון ר"י זפוזנדיחא (המוצא לקמן אוח ח') נפטר זסנת ר'
 אלפים זרע"ו. זן זנר זמואל ר"ש כלה. נגזע הנסיחים וראשי
 גליות ונללחי זרובבל פחה זיהודים זעת"י אשר עלו נזצל לירושלים
 לזמת חת זית נקדטו"י הס"י. זן פדיה (עיין נולדה דוד זדזרי
 זימים א' ס"י ג' פסוק י"ט) זן שאלתיאל, זן אסיר. זן יכניה
 הוא זחויבין זנ"ך יהודה. נזרע שר המלכים מנלכות זית דוד
 המלך ע"ה.

ה. א"ז זנר יהודאי גאון הכ"ל אוח ז' היה חתן זנר רב זמת
 גאון ראש ישיבה זפוזנדיחא נזנת זרל"ח עד זרמ"ח לאלף זחנניסי.
 זן זנר זלנוי גאון.

ו. א"ז רב שרירא גאון הכ"ל אוח ז' התיחק עלמו לזכר על
 חלה הגאונים. אשר זתסוזת רב זרירא גאון הנדפס זספר יוחסין
 כזוז זזה זלסון "דאזכחא נקיטנא זקבלה דמן זית נשיאה זכזכא
 וזזרעיה דרבה בר אבוה" עכ"ל. רבה בר אבוה היה זתחלת אלף
 זחנניסי). עוד זתסוזת רס"ג זזה"ל "זנר רב מארי זקנכו זריה רב

ד"מי סורגא" עכ"ל (רז מארי היה ראש ישיבה צפונזדיחא זכנת
 ד' אלפים טע"ג עד סניז זכנת ט"ל לאלף החמישי). — עוד טס
 זזה הלסון "מר רז רבא זריה דרז דודאי זקנתי עכ"ל (רז רבא
 היה ר"י צפונזדיחא זכנת ד' אלפים תקל"ז עד תקמ"ח לאלף החמישי) —
 עוד טס זזה"ל "מר רז יוסף זר רז מרדכי וזהו זר זריה דרז
 אבא גאון זקנתי עכ"ל (רז יוסף היה ר"י צפונזדיחא זכנת ד' אלפים
 תקל"ז עד ד' אלפים ת"ר).

ד. ח"ז רז האי גאון הכ"ל אוח ז' היה חסן רז שמואל
 הבהן גאון ז"ר חפני. ורי שמואל גאון הוא היה ראש ישיבה צמחסיא.
 והיה מחזר כמה ספרים. וחזר טערים. גם היה מחזר פירושים
 וחשובות זלסון ערבי הנקראים "אל זאס אל אחכאס" וכפטר זכנת ד'
 אלפים תשל"ג.

יא. חזני זקנתי חסת ח"ז הגאון מהר"ל מפרגא הכ"ל אוח ז'
 הרבנית הלדקת מרת פעריל כפטרה יוס ד' י"ז ח"יר זכנת ט"ז. זת
 הקלין גדול זעוסר וקרוז למלכות מו"ה שמעלקא מפרגא הנקרא
 זכס רי"ך שמעלקא זן מו"ה יעקב.

י"ב. חזני זקנתי חסת ח"ז החריף הגביר הנדיב מו"ה שמואל
 אליהו שיוערדשארף הכ"ל אוח ח'. הלכועה הלדקת מרת אסתר
 ע"ה נפטרה זיום י"ז זכנת טכ"ט. זת הגביר החריף הנדיב מו"ה
 יחזקאל מאיר וויינבערג נזילגיראי (המוזח לקמן אוח מ"ז) טס
 מוטו היה תאי"ם פרענקיל. וזעה אשר ילאה הפקידה מוטעס
 המוטלה לטות הכיכויים קרח חת עלמו וויינבערג. וכפטר זיום
 י"ז ח"יר זכנת תר"ט זעיר אוקטילא. זן הגביר החריף החכם המפירסס
 זלדקת פזרונו מו"ה אהרן יהודה הנקרא ר' ליבוש פרענקיל
 מזחווירחאקט (המוזח לקמן אוח מ"ו) הוא אחיו של הג"מ ברוך
 פרענקיל הזד"ק לייפניק זעהמ"ח כמה ספרים. זכי הג"מ יהושע
 יחזקאל הנקרא ר' פייבל תאומים (הסני) הזד"ק אוקטראוולא
 (המוזח לקמן אוח מ"י) זן הג"מ יוסף תאומים הזד"ק אוקטראוולא
 וראש ישיבה ודרסן זפחנא ודיין זלוצלין (המוזח לקמן אוח כ"ג) זן
 הג"מ אר"ה ליבוש תאומים (הראסון) הזד"ק קרעסוז זן הג"מ
 יהושע יחזקאל הנקרא ר' פייבל תאומים הזד"ק פרעמיסלל זעהמח"ס
 פכים מסזירות (המוזח לקמן אוח י"ט) זן הג"מ יונה תאומים
 הזד"ק הורארכא. זיקעלסזורה. מ"ץ. זעהמח"ס קיקיון דיוכה (המוזח
 לקמן

קראו אותו ר' זלמן ר' ישעיהם (על שם אביו המוצא הלכה ור' זלמן הסוף נפטר צפראג ציוס הי' אלול שנת ט"י. הוא אחיו של הג"ע שעפ"טל הלוי איש הורוויץ (אביו של הג"ע אברהם הלוי שהיה אביו של הג"ע ישעיה הלוי בעל הסג"ה) המה בני הקל"ן מו"ה ישעיה הלוי מעיד הורוויץ במדינת צעהמען. ובפי' המוספר היה הוא הארון של העיר הורוויץ. ואח"כ בא צא לפראג וקראו אותו איש הורוויץ על שם עירו. ולאח"כ המה השושלתא דיחוסא נוספת הורוויץ והוא היה חער מגזע רבינו יצחק הלוי. בן רבינו פנחס הלוי אחיו של רבינו אהרן נשיא הלוי מצרללובי המודע צעס הרא"ה צעהמח"ס דק הדות וספר החינוך. בני רבינו זרחיה בן רבינו יצחק בן רבינו זרחיה הלוי בעל המאור יקר ספרו המאור בלובל צענת חתק"י. ונפטר צענת חתקמו"ו לח"ף החמ"ט:

ט"ז. אחי זקנתי חשתי ח"י הקל"ן מו"ה זלמן הלוי איש הורוויץ הכ"ל אוח ט"ו, הדרקא מרה נחבדה צה מו"ה מנחם. וצענת רכ"ה צכה ר' זלמן הסוף אה ציה הכנסה צפראג הנקראת "פנחס שול" לזכר נשמת אשתו הדיא.

י"ז. אחי זקנתי חשתי ח"י הקל"ן מו"ה פנחס הלוי איש הורוויץ נקראת הכ"ל אוח ט"ו. הדרקא מרה מרים בילא. נקנה סגוד לאציה צקראקא ציוס ח"י אלול שנת טע"ז. וחוקק על מלצחה "מרים אחות נשה ואהרן" אחות הג"ע משה המודע צעס הרמ"א וצה החקיד הקל"ן מו"ה ישראל איסרל פרכס ומנהיג צקראקא (המוצא לקמן אוח י"ח) נפטר ציוס י"ג אדר ראשון שנת טכ"ח בן מו"ה יוסף ואחי זקנתי חשתי ח"י ר' יוסף הסוף מרה נישל צה מו"ה משה ז"ל.

י"ח. אחי זקנתי חשתי ח"י ר' איסרל הפו"ע נקראת הכ"ל אוח י"ז מרה מלכה צה מו"ה אליעזר. ועל שמו קראו אה החמו הסוף צעס ר' איסר לאזרפ. וכחוצ צקי טס ושארית. כי ר' אליעזר הסוף הוא ר' אליעזר שרענצילש הפרכס ומנהיג בלצוב שהיה חתן הג"ע יחיאל לוריא מומדינת עלזאס האצד"ק צריסק המוצא ציחוקו לעיל אוח ג' ד' מגזע רש"י ז"ע.

י"ט. ח"י הג"ע יהושע יחזקאל פי"בל תאומים (הראשון) האצד"ק פרענוסקא הכ"ל אוח י"ב היה חתן הג"ע אריה ליב האצד"ק קראקא (המוצא לקמן אוח כ"ב) המודע צעס היכער רבי רב ליב צעהמח"ס

בעהמח"ס חקוני הסיצה . כפטר בקראקא ציוס סבת קודש ט"ו ח"י
 וכקר ציוס ח' ט"ז ח"י סבת ח"א . בן המאה"ג מו"ה זכריה
 מענדל (השני) מקראקא הנקרא ר' מענדל קלויזנער בן הקלין
 מו"ה בנימין בינוש פרכס ומנהיג מפחל (המוצא לקמן אות כ"ח)
 וקראו אותו צסס ר' בינוש ר' מענדלם על סס חציו . כי ר' ציוס
 הוא היה צו של ר' זכריה מענדל (הראשון) פו"מ מפחל המוצא
 לקמן אות כ' :

כ' . חנוי זכתי חסח ח"ז ר' זכריה מענדל (הראשון) הפרכס
 מפחל הכ"ל אות י"ט היה חסח הגאון מהר"ל מפראג וצח הג"מ
 בעלאל המוצא בגודל הפארת יחוקו לעיל אות ז' עד סוף אות י" .
 עיי"ס שהיו נגזע הגאונים ונלחלי מלכות צית דוד המלך ע"ה .

כ"א . ח"ז הקלין הפרכס מו"ה בנימין בינוש מפחל הכ"ל
 אות י"ט היה חסן מו"ה נפתלי צבי הירש בן הרה"ג הדרסן מו"ה
 יצחק נלצוב . בן מו"ה אברהם הפרכס ומנהיג בלצוב שהיה נקרא
 ר' אברהם ר' הירצקים בן הג"מ נפתלי הירצקי ראש ישיבה
 בלצוב . בעהמ"ס פירוש על מדרש רב והסורה וחננס מגילות כפטר
 סס ציוס י"ז כסן סבת סמ"צ בן מו"ה מנחם מענדל שעלה לארץ
 הקדושה .

כ"ב . ח"ז הגאון ההויכער ר"ר לייב האצ"ק קראקא הכ"ל
 אות י"ט . היה חסן הגאון הגביר מו"ה אפרים פישל אצ"ק לוקאווי .
 ואח"כ היה בלצוב ומנהיג הקהלה והמדינה . וכפטר בלצוב צסכת סמ"ג
 בן מו"ה צבי בן הג"מ אפרים פישל ומציקק שעסקה הגהות על
 הטורים . הוא ר' ווישל הסכר צסמ"ע ס' ס"ט ס"ק כ' . ווישל
 הוא היה חסן רבינו המהרש"ל המוצא בגודל הפארת יחוקו לעיל
 אות ג' עד סוף אות ו' . עיי"ס שהיו נגזע רש"י נגזע התנאים
 נגזע מלכות צית דוד המלך ע"ה :

כ"ג . ח"ז הג"מ יוסף תאימים האצ"ק אוקטראוולא הכ"ל
 אות י"צ היה חסן הג"מ נתן נטע אצ"ק טורבין (המוצא לקמן אות
 כ"ד) ור' נתן נטע היה ככר להג"מ נתן נטע שפירא אצ"ק קראקא
 בעהמח"ס מגלה עמוקות . כפטר בקראקא יוס' ד' י"ג אז סבת סל"ג .
 בן מו"ה שלמה שפירא בן הג"מ נתן נטע שפירא אצ"ק הוראדנא
 בעהמח"ס מוצא סערים . כפטר צסכת סל"ז . בן הג"מ שמשון שפירא
 המוצא בלמח דוד ח"א סבת סל"ז . שהיה דודו של הג"מ דוד גאנו
 בעל

צעל למח דוד.

כ"ד. איז הגי' נתן נטע אזד"ק טורצין הכ"ל אוח כ"ג היה חסן הגי' אברהם ברוך כהנא ראפפורט אזד"ק פיורדא (המוצא לקמן אוח ל"ב) נפטר צפיורדא ציוס חסרו חג דפסקא סנת תק"ו. בן הגי' משה מאיר כ"ץ ראפפאורט פונקס ומוסגי' בלצוב (המוצא לקמן אוח כ"ח) הוא אחיו של הגאון ר"ר שמחה כ"ץ ראפפורט אזד"ק לוצלין (המוצא לקמן אוח ס"ד) ונתקבל לאזד"ק בלצוב אך לא הגיע לסס וכפטר על הדרך צכסעו ונלוצלין ללצוב צעיר טעצרטין ציוס ז' אז סנת תע"ז. הס צני הגי' נחמן הכהן ראפפורט אז"ק דובנא הנקרא ר' נחמן ליפשים (או ליפסיץ) (המוצא לקמן אוח כ"ה) בן מו"ה מאיר הכהן ראפפירט.

כ"ה. איז הגי' נחמן הכהן ליפשים ראפפורט האזד"ק דובנא הכ"ל אוח כ"ד היה חסן הגי' יוסף אזד"ק בלצוב (המוצא לקמן אוח כ"ו) נפטר בלצוב צחודט חטרי סנת תי"ב. בן מו"ה אליקום געץ.

כ"ו. איז הגי' יוסף האזד"ק בלצוב הכ"ל אוח כ"ה היה חסן הגי' מאיר אזד"ק קרחא. בלצוב. לוצלין. הנודע צסס מהר"ם מלובלין (המוצא לקמן אוח כ"ז) נפטר צסנת טע"ו. והמסר"ס היה צבו של מו"ה גדליה וכדו של הגאון הנקובל מו"ה אשר אז"ר וראט יס"ב צקרחא סנשאר נומנו ונחצרת צכת צ יד על פי קבלה.

כ"ז. איז המהר"ם מלובלין הכ"ל אוח כ"ו היה חסן הגי' יצחק כ"ץ שפירא ראט יס"ב צקרעמיץ ואח"כ ר"י צקרחא. נפטר צקרחא ציוס ט"ז חלול סנת טע"ב. בן מו"ה דוד כ"ץ שפירא.

כ"ח. איז מו"ה משה מאיר כ"ץ ראפפורט הפונקס ונלצוב הכ"ל אוח כ"ד. היה חסן הגי' שמעלקא ז"ק אזד"ק אוטטרא (המוצא לקמן אוח כ"ט ל"י) בן הגי' מאיר ז"ק אזד"ק בלצוב נפטר בלצוב כ"י כסלו סנת תי"ד בן מו"ה אברהם ז"ק וכיטצי הדורות נחסיס אוח הגי' נאיר ז"ק לככד להרא"ט ז"ע.

כ"ט. איז הגי' שמעלקא ז"ק אזד"ק אוטטרא הכ"ל אוח כ"ח התיחס עלמו לככד של הקלין מו"ה שמעלקא נפראג חוטמ של נהר"ל נפראג הכ"ל אוח י"ח.

ל. איז הגי' שמעלקא ז"ק אזד"ח אוטטרא הכ"ל אוח כ"ח היה חסן הגי' חיים איש צבי אזד"ק קרעמיץ. בן מו"ה סמואל

שמואל איש צבי זן הג"מ צבי העלמאן מוירמייזא (המוצא לקמן
 אות ל"ח) הוא אזי הנוטפחה החיהמים את עלמס מגזע צבי או
 איש צבי. זן הג"מ חיים מוירמייזא הניצח בגודל הפארת יחוסו
 לעיל אות ז' עד סוף אות י' עיי"ש שהיו מגזע הגאונים מלאלאי מלכות
 זיה דוד המלך ע"ה.

ר"א. ח"ז הג"מ צבי העלמאן הכ"ל אות ל' היה חתן הג"מ
 : לעזר טרויש אזד"ק פראנקפורט דמיין. כפטר זן ע"ז טכיס
 זטחה טכ"ג. זן הגאון הנוקובל מו"ה נפתלי הירץ טרויש ש"ץ
 זעל הפירוש על קדר החפלה על פי קצלה :

ר"ב. ח"ז הג"מ אברהם ברוך כ"ץ ראפורט אזד"ק
 פיורדא הכ"ל אות כ"ד היה חתן הג"מ משה מגזע צבי אזד"ק
 הוראדנא זעהמח"ס הפארת לנושה (המוצא לקמן אות ל"ז) זן הגאון
 הקדוש מו"ה אברהם ה"ד מגזע צבי (המוצא לקמן אות ל"ג) זן
 מו"ה יעקב קאפל אשכנז. זן מו"ה שמואל איש צבי הנוצח
 זיחוסו לעיל אות ל' :

ל"ג. ח"ז הגאון הקדוש מו"ה אברהם ה"ד הכ"ל אות ל"ז
 היה חתן הגאון הנופירסס הרבי ר' העשל האזד"ק קראקא (המוצא
 לקמן אות ל"ו) כפטר זקראקא זיוס ח' כ' חשרי טנה חכ"ד. זן
 הג"מ יעקב אזד"ק זריסק לוזלין (המוצא לקמן אות ל"ה) כפטר
 זלוזלין זיוס ו' ט"ז כקלו טנה ח"ד. זן הג"מ אפרים נפתלי הנקרא
 ר' הירש (המוצא לקמן אות ל"ד) וסוף היה ראש ז"ד זלוזלין (כמו
 טכחז עליו ככדו הג"מ הירשל זערליכער חעתיק חס דזריו הלחה סוף
 אות ל"ד) וחח"כ היה זללדנויר פרכס דד"ח. ולכן קוראים אותו ר'
 הירש לאדמירער.

ל"ד. ח"ז הג"מ אפרים נפתלי הנקרא ר' הירש
 לאדמירער הכ"ל אות ל"ג היה חתנו (ולא זנו) של הג"מ
 יונה ווייל אזד"ק צומצורגא ושוואזין ומדינה שווייץ. זן הג"מ יעקב
 ווייל אזד"ק דיכאווערט וכל ומדינה זייארין. זן הג"מ מאיר ווייל
 אז"ד זומדינה חולנא. זן הג"מ יעקב ווייל אז"ד וראש ישיבה זכירצורג
 זעהמח"ס טו"ה וטו"ז דמהר"י ווייל.

הנה נוחלה כחז הג"מ יוסף לעווענטשטיין האזד"ק סעראלוק
 לזיזה רזכים נוחזרים שהג"מ אפרים נפתלי הירש לאדמירער היה זנו
 של הג"מ יונה ווייל אזד"ק צומצורגא. ודזריו חלה כחזו ח"זה נוחזרים

צקד יחסייהם אשר זהקדוהם ספריהם (כן דפס צטס האצד"ק סעראלך
זהקדוהם קי זרכה נוטה להג"ו נוטה נחום ירושלמסקי כי' אצד"ק
קאמניקא . וכן דפס זהקדוהם גיסי הג"ו צבי יהוקאל מיכלזאהן
כי' להקי דעסק אליעזר על הגדה של פסה מאצזי זקני הכ"ל אום א'
דפוס קאלאמעא חרומ"ג) ואח"כ כהז להס האצד"ק סעראלך כי הוא
טעה והציח גם אותם לידי טעות . כי הוא העתיק זאת מומגילת יחסין
כהז יד יטן . ואח"כ כאשר הציט עוד הפעם זהכחז יד היטן הוא
ראה שכתוב טס . שהיה רי אפרים נפתלי הירש חתנו של רי יונה
ווייל . ולא צנו . לכן כחצתי גם אחי כן .

והנה לפי דברי האצד"ק סעראלך הכ"ל היה הג"ו יעקב
האצד"ק לוצלין ככד למהר"י ווייל מלך אמו אשה רי הירש לאדמירער
ולא מלך אציו . אצל אלל גיסי המ"ג לצי יחזקאל מיכלזאהן כי' האצד"ק
פלונסק מנאל ספר "גופי הלכות" דפוס יטן שהיה ציד א"ז הגאון רי
הירשלי צערלינער (המוצח לקמן אום מ"ז) וכחז לי גיסי האצד"ק
פלונסק הזכור . כי על שער הספר גופי הלכות כתוב זהכחז ידו של
זקנו רי הירשלי צערלינער זזה הלשון "טיך לה"ה מ' לצי הירש
זהגאון מהור"ר ארי' לי' כי' אצ"ד דק"ק אונטערדס יע"א זן הגאון
מהור"ר שאול אצ"ד דק"ק קראקא זן הגאון מ' העשיל ז"ל אצ"ד דק"ק
קראקא זן הגאון מ' יעקב אצ"ד דק"ק לוצלין זן המאור הגדול מהור"ר
הירש ז"ל שהי' ראש צ"ד צק"ק לוצלין צימני מהר"ם ז"ל ככד הגאון
מהרי"ו ז"ל "ע"כ דברי א"ז רי הירשלי צערלינער ז"ל . ואשר הזכיר את
"מהרי"ו" הוא מהר"י ווייל צעל טו"ת וטו"צ הכ"ל . והתיבות "ככד
הגאון מהרי"ו ז"ל "שכתב טס מנומע שזאת קאי על זקנו רי הירש
אציו של רי יעקב אצד"ק לוצלין ולפי זה היה רי יעקב האצד"ק לוצלין
ככד להנהר"י ווייל מלך אציו ולא מלך אמו והוא סתירה לדברי האצד"ק
סעראלך הכ"ל . אך אולי קאי התיבות "ככד הגאון מהרי"ו" שכתב טס
רי הירשלי צערלינער . על תחלת דבריו שהיא על עלמו . ולא על סוף
דבריו שהוא על זקנו רי הירש אציו של רי יעקב אצד"ק לוצלין . או
אולי מופני סר' הירשלי צערלינער שכתב צטתה תק"ס היה יותר מנחת
וחמשים שנה מאוחר מוקמו רי יעקב אצד"ק לוצלין שכתב ט"ד
לכן יכול להיות אם כי ידע שזקנו רי יעקב אצד"ק לוצלין היה ככד
מהרי"ו . אך טעה שהחליף לך האם צלד האצ . כי הוא כהז צקיטור
"ככד הגאון מהרי"ו" ולא ידע להשוז את כל הדורות . וצמגילת יחסין

היטן סרחה האזד"ק סעראלק . שם הוא נחזיר צטמותם חם כל הדורות
נחשתו של ר' הירש לאדנירער ולמעלה עד נהר"י ווייל .

ל"ה . ח"י הג"מ יעקב האזד"ק צריסק ולובלין הכ"ל חות
ל"ג היה חתן נוי"ה שמואל יוטקיש ז"ל .

ל"ו . ח"י הגאון הרבי ר' העשל האזד"ק קראקא הכ"ל
חות ל"ג היה נקודס חתן הקל"ן נוי"ה משה ליזרם מצריסק . ואני
זקנתי חסתי ר' אברהם הי"ד הכ"ל חות ל"ג , סיחה צתו של ר"ד
העשל נחשתו הסיח צת ר' משה ליזרם :

ל"ז . ואחרי פטירת חשתו הראשונה של הר"ר העשל כשא
לח"כ חם החסה הלכונה החכונה המלומדת נורת דינה ע"ה (חסר
היחה אלמנה מצעלה הראשון הג"מ נפתלי ב"ץ האזד"ק לובלין)
צת הגביר החריף נוי"ה יהודה וואהל המוצא ציחיו לעיל חות י"ג י"ד :

ל"ח . חתי זקנתי חסתי ח"י הג"מ משה מנוע צבי בעל
התפארת לנטיה הכ"ל חות ל"ג . הרצניס הלדקס נורת נחמה ע"ה .
היחה צת נוי"ה בנימין הלוי מירלש פרענקיל מצערטין . הוא אחיו
של ח"י הג"מ זלמן הלוי מירלש אזד"ק האמצורג (המוצא לקמן
ח"ה כ"ג) נפטר צאלטנווא ציוס כ"ג כסלו סנה חס"ז . הנה צני הג"מ
יעקב דוד ניימארק מירלש נחריפי וויטן (המוצא לקמן חות ל"ט)
נפטר צוויטן צסנת ס"כ . צן הג"מ נפתלי הירש הלוי אזד"ק פולדא
צן הג"מ יעקב קאפל הלוי אזד"ק כיינמארק . צן הג"מ אהרן
הלוי העליר אזד"ק וואלירשטיין ססיה צן אחותו וחסתי של הג"מ
משה הלוי העליר אזד"ק וואלירשטיין ססיה חציו של נוי"ה נתן
הלוי חציו של הג"מ יו"ט ליפמאן הלוי העליר צעל : חוספות
יו"ט ז"ל :

ל"ט . ח"י הג"מ יעקב דוד הלוי ניימארק מירלש הכ"ל
חות ל"ח היה חתן החצר נוי"ה יעקב קאפיל סג"ל פרענקיל .
צן הקל"ן וגדול צתורה נוי"ה יצחק סג"ל פרענקיל המוצא לקמן
חות ס"ג .

מ' . ח"י הג"מ יהושע יהוקאל הנקרא ר' פייבל תאומים
(הסני) האזד"ק אוסטרנאווא הכ"ל חות י"ג . היה חתן הג"מ יששכר
בעריש סג"ל אזד"ק טעסערנאווא . צן הג"מ יהושע הלוי אזד"ק
דאצרימיל סיניאטיטס (המוצא לקמן חות נ"ד) צן הג"מ שמואל
הלוי אזד"ק נעזריטס . רישא (המוצא לקמן חות נ"ג) צן הגאון הקל"ן
הפרנס

הפרכס ומנסיג בקרחא מו"ה אברהם הלוי (המוצא לקמן אות מ"ח)
ז"ל : **ז"ל** : **ז"ל** :

מ"א . ח"ז הקלין הפרכס ומקרחא מו"ה אברהם הלוי הכ"ל
אות מ' היה חסן הג"מ יהושע חזק"ק לבזב (בחן לחומת העיר)
ואח"כ ראש ישיבה בקרחא צעהמח"ס מגיני שלמה וטו"ה פני יהושע
(המוצא לקמן אות מ"ג) כפטר בקרחא כ"ז חז סכת ח"ח . **ז"ל** : **ז"ל** :

מ"ב . ח"ז הג"מ יהושע צעל מגיני שלמה הכ"ל אות מ"ח
ה"ס חסן הקלין מו"ה שמואל מצריסק . **ז"ל** : **ז"ל** : **ז"ל** :
ומנסיג צצריסק **ז"ל** .

מ"ג . ח"ז הג"מ שמואל הלוי חזק"ק מעזריטש . רישא . הכ"ל
אות מ' היה חסן הגאון המקובל מו"ה יצחק חזק"ק לוי"ק . ווילנא
פוזנא . שהיה נקרא צומנו ר' יצחק הגדול . כי היה גדול בצנבלת
וצנכתר . **ז"ל** : **ז"ל** : **ז"ל** :

מ"ד . ח"ז הג"מ יהושע הלוי חזק"ק ראצרינויל . סימיאטיטש
הכ"ל אות מ' היה חסן הגאון הקלין מו"ה יששכר בעריש ומקרחא
הפרכס דר"ח (המוצא לקמן אות מ"ה) כפטר בקרחא יוס ח' ערב
ר"ח חסון סכת הכ"ל . **ז"ל** : **ז"ל** : **ז"ל** :
המוצא ציחוסו לעיל אות ל"ג ל"ד ל"ה (ואיזה משתי נסיו של ר"ר
העטל הכ"ל אות ל"ו ל"ז ילדה לו חת צמ ר' צעריש ההוא עדיין לא
כתבר ל"י) .

מ"ה . ח"ז הקלין מו"ה יששכר בעריש ומקרחא הפרכס
דר"ח הכ"ל אות מ"ד היה חסן הגביר החריף מו"ה מרדכי יאלעש
פרכס ומנסיג בקרחא .

מ"ו . ח"ז הגביר החריף מו"ה ליבוש פרענקיל מצאויריחאסט
הכ"ל אות י"ג היה חסן הגביר הלדיק כדיז לב מו"ה משה ז"ל
מצאויריחאסט שהיה מתענה ומצנח לצנח כמה פעמים צנחה .

מ"ז . חזני זקנתי חסח ח"ז . הכגיד הכדיז מו"ה יחזקאל
מאיר וויינבערג מצילגוראי הכ"ל אות י"ג הלכותה הלדקה הכדיצה
מרת גאלדא רחל ע"ה . כפטר צנחה חרנו"ה צח הג"מ יצחק
נתן גשע בערלינער חזק"ק צילגוראי (המוצא לקמן אות כ"ו) כפטר
צצילגוראי יוס ט"י אייר סכת חרכ"ד . **ז"ל** : **ז"ל** : **ז"ל** :
אברהם דוד הנקרא ר' מעבלי בערלינער מופיעטוקיז (המוצא
לקמן

לקמן אות כ"ה) **זן הג"מ צבי הירש** **אזד"ק** **צערלין** **המודע** **זסס ר'**
הירשל בערלינער (המוזח לקמן אות כ"ג. כ"ד.) **נפטר** **צערלין**
זן ע"ט **שכיס** **זיוס** **ז' ד'** **אלול** **ונקצר** **זיוס** **ג' ה'** **אלול** **שנת** **תק"ס**.
זן הג"מ אריה ליבוש **אזד"ק** **וראש** **ישיבה** **זק'** **אונטררדס** (המוזח
אות נ"ט) **נפטר** **זאונטררדס** **זיוס** **ז' רפסח** **שנת** **תקט"ו**. **זן הג"מ**
שאל אזד"ק קראקא (המוזח לקמן אות נ"ח) **נפטר** **זגלוכא** **זיוס**
ה' י"ז **חייר** **שנת** **תק"ז**. **זן הגאון הרבי ר' העשל** **אזד"ק** **קראקא**
המוזח **זיחוקו** **לעיל** **אות** **ל"ג** **ל"ד** **ל"ה** **וה"ז** **הג"מ** **שאל** **אזד"ק** **קראקא**
יולד **לר"ר העשל** **מאסמו** **הסכיה** **נרת** **דינה** **הכ"ל** **אות** **ל"ז**.

מ"ח. **ה"ז** **הג"מ** **שאל** **אזד"ק** **קראקא** **הכ"ל** **אות** **נ"ז** **היה**
חתן **הגאון** **הויכער** **ר"ר** **ליב** **אזד"ק** **קראקא** **המוזח** **זיחוקו** **לזית**
אזותיו **לעיל** **אות** **י"ט** **כ' כ"א**. **עיי"ש** **זאות** **כ' שחול** **ונשפחה**
המהר"ל **מפראג** **המוזח** **זיחוקו** **לעיל** **אות** **ז'** **עד** **סיף** **אות** **י"**.
ויחוקו **של** **ההויכער** **ר"ר** **ליב** **לזית** **חיתיו** **לעיל** **אות** **כ"ז** **עיי"ש** **שחול**
ונשפחה **מהרש"ל** **המוזח** **זיחוקו** **לעיל** **אות** **ג'** **עד** **סיף** **אות** **ו'**.

מ"ט. **חנני** **זקנתי** **חסת** **ה"ז** **הג"מ** **אריה ליבוש** **אזד"ק**
אונטררדס **הכ"ל** **אות** **נ"ו**. **הרצנית** **הלדקה** **נרת** **מרים** **ע"ה** **נפטרה**
זחודש **תמוז** **שנת** **תק"ג** **אחית** **הג"מ** **יעקב** **עמדן** **המכונה** **יעבץ**
זת **הגאון** **הנפורסס** **נר"ה** **צבי הירש** **אשכנזי** **אזד"ק** **אונטררדס**. **לזוז**
המודע **זסס** **חכם** **צבי** (המוזח לקמן אות כ"ז) **נפטר** **זלזוז** **ליל**
יוס **ז' רראש** **חודש** **חייר** **שנת** **תע"ח**. **זן** **הדיין** **המלויין** **הג"מ** **יעקב**
ז"ק (המוזח לקמן אות כ') **נפטר** **זן** **ע"ג** **שכיס** **זירושלים**: **זן** **הג"מ**
בנימין **וואלף** **אשכנזי** **מגוע** **ז"ק** (ר"ת זרע קודש).

נ'. **חנני** **זקנתי** **חסת** **ה"ז** **הדיין** **המלויין** **הג"מ** **יעקב** **ז"ק** **הכ"ל**
אות **נ"ט** **הרצנית** **הלדקה** **נרת** **נחמה** **זת** **הג"מ** **אפרים** **הכהן** **ראש**
ז"ד **זווילנא** **זבסיף** **ינני** **אזד"ק** **אוזין**. **זעל** **שנ"ח** **שער** **אפרים** (המוזח
לקמן **אות** **כ"ח**) **נפטר** **זאוזין** **זן** **ס"ז** **שכיס** **זיוס** **ו'** **עש"ק** **י"ג** **סיו**
שנת **הל"ח** **זן** **נר"ה** **יעקב** **נזית** **חסרן** **נווילנא**. **ורי** **אפרים** **הכהן**
הסוף **הסיחק** **עלמו** **לכוד** **להג"מ** **אפרים** **וויש** **אזד"ק** **וכסיף** **זירושלים**
חצ"ח.

נ"א. **חנני** **זקנתי** **חסת** **ה"ז** **הג"מ** **אפרים** **הכהן** **זעל** **שנ"ח**
שער **אפרים** **הכ"ל** **אות** **כ'** **הרצנית** **הלדקה** **נרת** **רחל** **ע"ה**. **זת** **נר"ה**
אליהו **שהיה** **נכד** **להגאון** **הקדוש** **נר"ה** **אליהו** **בעל** **שם** (הראשון)
האזד"ק

האזד"ק העלמא . זן מו"ה יהודה אהרן ז"ל .
ג"ב . אחי זקנתי אשה א"ז הגאון חכם צבי הכ"ל אוח מייט
הרצנים הלדקת מרת שרה רבקה ע"ה . כפטרם זלזוז יוס זי גי
סצט סכת הע"ט זת הג"מ משולם זלמן הלוי מירלש אזד"ק
האמצורג . המוצא זיחוסו לעיל אוח ל"ח ל"ט .

ג"ג . א"ז הגאון ר' הירשל בערלינער הכ"ל אוח מ"ז התיחס
עלמו לככד טל הג"מ חיים אזד"ק פרידזורג זעהנ"ח ספר החיים
כפטר זסכת טמ"ח . אחיו טל הגאון מהר"ל מפראג זכי הג"מ בעלאל
המוצא זיחוסו לעיל אוח ז' עיי"ש עד סוף אוח " סהס מוגזע הגאונים
מלאלחי מלכות זית דוד המלך ע"ה .

ג"ד . אחי זקנתי אשה א"ז ר' הירש בערלינער הכ"ל היתה
זת יחידה להגזיר מו"ה דוד טעבל גלאג כ"ץ פרכס ומנהיג זבערלין .
ג"ה . א"ז הגזיר החריף הכדיז מו"ה אברהם דוד טעבל
בערלינער מפיטערקויז הכ"ל אוח מ"ו היה חתן הגזיר פרכס ומנהיג
מפיטערקויז מו"ה אליהו זן הגזיר מו"ה הירש טהיה נקרא ר' אליה
ר' הירשם .

ג"ו . אחי זקנתי אשה א"ז הג"מ יצחק נתן נטע בערלינער
אזד"ק זילגוראי הכ"ל אוח מ"ו . הרצנים הלדקת המלומדת מרת
דבורה ע"ה כפטרם זזילגורא זיוס כ"ז כסלו סכת חרט"ו זת הג"מ
אביגדר מייזלש אזד"ק זילגוראי . זן הג"מ משה צבי הירש
מייזלש אזד"ק זאלקווא זעהנ"ח טו"ה חננה גטזה . כפטר אור
ליוס ועט"ק ח"י כסלו סכת חקס"א . זן הג"מ שמשון מייזלש אזד"ק
זאלקווא . כפטר יוס טי סיון סכת חקכ"ט . ורי טונטון ההוא היה זנו
טל הלדיק מו"ה יעקב מייזלש וככדו טל הפרכס דר"ח מו"ה צבי
הירש מייזלש מוצעלו . זן החסיד מו"ה שמשון מייזלש
עד הגה סדר יחומי לבית אבי מורי גי' .

ג"ז . אחי מורתי הלכועה הלדקת הכדיצה רבת טכל וטווצת זז
מרת גישל גיגענדל חחיה . זת הגזיר החריף החכס כדיז זז מו"ה
משה יעקב אשכנזי ז"ל כפטר זעיר מנעמיל זארץ אשכנז כטהיה
זענד זן ל"ה טכיס קציז לטכת חרי"ד (ואחרי מותו כתז הסר המפורקס
הלדיק מו"ה משה מואכטעפיארע ז"ל מלודון מכתז תחומים למוטפחתו)
זזו טל הרצ המואה"ג מו"ה מרדכי זאכ אשכנזי (המוצא לקמן אוח

ק' זן הג"מ משולם זלמן אשכנזי חזר"ק לוצלין זן הג"מ משולם
 זלמן חזר"ק פאמארין [כפטר זככה כ"ה לימי חייו ואסחו מרת רייזל
 היטה מעוברת וילדה את זכו אחרי פטירתו אשר קראה אותו זכס
 האז) הוא אחיו של הג"מ מרדכי זאב חזר"ק לוצו. כפטר זלצוז
 זיום ז' טזטו טנת תקמ"ז. הנה זכי הקלין מו"ה משה מזאלקווא
 פרכס ומנהיג זלצוז (המוזא לקמן אות כ"ח כ"ט). זן מו"ה יוסף אחיו
 של הג"מ נפתלי הירץ המוזא זסי אור יקרות. הנה זכי הגזיר מו"ה
 חנוך הענוך פרכס ומנהיג זזאלקווא זן הגאון הרזי ר' יוסקא ז"ל.
נ"ח. ח"ז הקלין מו"ה משה מזאלקווא הפרכס מזלצוז הכ"ל
 אות כ"ז התיחס עלמז לכנד של הג"מ יצחק הלוי זעל חידושי ושו"ה
 מהר"י הלוי. אחיו ורזו של הג"מ דוד הלוי חזר"ק לוצו זעל הטורי
 זהז כפטר זלצוז זיום כ"ו טזטו טנת חכ"ו. זכי הקלין הכדיז מו"ה
 שמואל הלוי ור' שמואל ההוא היה חתן הגאון המפורסס זספרי
 הפוסקים זסס ר' ר' יצחק בעלאלש. הוא הג"מ יצחק חזר"ד
 וראש ישיבה זללדמיר. זן מו"ה בעלאל ז"ל:

נ"ט. חזני זקנתי חשה ח"ז ר' משה הפרכס מזלצוז הכ"ל אות
 כ"ז. הלמועה החכמה והכדיזה מרת ניימשא היטה אחות ח"ז הגאון
 ר' הירשל בערלינער וזה הג"מ אריה ליבש חזר"ק חנשטרדס
 המוזא זיחוסו לעיל אות נ"ו עד סוף אות כ"א:

ס. חזני זקנתי חשה ח"ז ר' מרדכי זאב אשכנזי הכ"ל
 אות כ"ז הלדקת החכמה מרת חנה ע"ה. זה הג"מ ישראל יוגה
 הלוי לאנדא חזר"ק קעמפנא זעהמח"ס מעון הזרכות (המוזא
 לקמן אות ס"ח) כפטר זיום ח"י טזטו טנת חקפ"ד. זן הג"מ יוסף
 הלוי חזר"ק ראהטין. חמעלניק, (המוזא לקמן אות ס"ה) זן הג"מ
 יהודה ליב הלוי אישונא ראש ישיבה וחזר"ק לוצו (המוזא לקמן
 אות ס"ד) כפטר זיארעטויוס ז' ג' טזטו טנת ח"ק זן הג"מ
 אליעזר הלוי חזר"ק העליטויוא (המוזא לקמן אות ס"א) כפטר זס
 יוס ו' כ"ו חטרי טנת ח"ע. זן הגזיר החריף הקלין מו"ה אברהם
 הלוי ליכטענשטיין ראש ומנהיג זפראג ומדינת זעהמען. ושמו מודע
 זטעריס ע"י לדקת פזרונו אשר עשה זמוחכה העזרים. וגם ע"י שהליז
 כפסות רבות חלפים ורזבות עישראל וזרח אור ליטרים.

ס"א. ח"ז הג"מ אליעזר הלוי חזר"ק העליטויוא הכ"ל אות
 ס' היה חתן הכדיז הקלין החריף מו"ה יוסף סג"ל מאהר (המוזא

לקמן

לקמן אות ס"ג) הוא ר' יוסף אשר זכה לו זית עולמים כלצו החמים
הוא זית המדרש צעיר קרעמוזיער אשר צמדנית מעהרין. זן הקלין
מו"ה זכריה סג"ל מוויען (המוצח לקמן אות ס"ג) זן מו"ה מאיר
סג"ל:

ס"ב. אחי זקנתי אשת ח"ז הקלין מו"ה זכריה סג"ל
מוויען הכ"ל אות ס"א מרה פייגא זה הקלין התורכי מו"ה יצחק
סג"ל פרענקיל הכ"ל אות ל"ח.

ס"ג. אחי זקנתי אשת ח"ז מו"ה יוסף סג"ל מאהר הכ"ל
אות ס"א. הלדקה הנריצה מרה עדיל ע"ה אשר כחכה צטתה ח"ס
הרצה כסף על הכנסה עולמית ללדקה צקרעמוזיער. זה מו"ה יונתן
הכהן ז"ל:

ס"ד. אחי זקנתי אשת ח"ז הג"מ יהודה ליב הלוי איטונגא
אזד"ק לזוז הכ"ל אות ס' היתה אחות הג"מ חיים הכהן ראפפורט
אזד"ק לזוז. וזה הג"מ שמחה הכהן ראפפורט אזד"ק לזולין
המוצח ציחוקו לעיל אות כ"ד עד סוף אות כ"ז:

ס"ה. ח"ז הג"מ יוסף הלוי אזד"ק רהטין. חמעלניק.
הכ"ל אות ס' היה חסן הג"מ יצחק סג"ל לאנדא אזד"ק קרחא
(המוצח לקמן אות ס"ז) כפטר צקרחא ציוס שמחה טורה טנה חקכ"ה
זן הקלין החריף מו"ה צבי הירש סג"ל לאנדא פרנס ומנהיג
צאפטא. הנקרא ר' הירש וויטעלים (על שם אמו הגזירה מרה וויטל)
זן הג"מ יחזקאל סג"ל לאנדא דיין צאפטא (המוצח לקמן אות
ס"ו) זן הקלין מו"ה בנימין וואלף סג"ל לאנדא ז"ל וקצלה צידס
טהמה זון הלויס ממשפחה הקרחי:

ס"ו. אחי זקנתי אשת ח"ז הג"מ יחזקאל סג"ל לאנדא
הדיין צאפטא הכ"ל אות ס"ה היא הגזירה מרה וויטל ע"ה. זה הג"מ
יצחק חריף אזד"ק קרחא כפטר צקרחא ציוס ו' הוטענא רצה
טנה חמ"ג. זן מו"ה זאב וואלף ז"ל:

ס"ז. ח"ז הג"מ יצחק סג"ל לאנדא האזד"ק קרחא הכ"ל
אות ס"ה היה חסן הרב הנופורס צלדקתו מו"ה שמחה מנחם
הנקרא ר' שמחה דאקטור עלזוז. כטיא חרץ הקדושה. וגדול
צחורה ויראה ופזר כסף רב לעניים ולצתי הקד. והוצח צס' מופעלות
חלקים כונה פעמים (היה רופא השולטן החוגרמי. וחח"כ רופא המלך
הפולכי קאציעסקי) וכפטר כלצוז ציוס ר' כ"ח אדר טנת חס"צ. זן

לחוחו לדיק הדאקטור מו"ה יוחנן ברוך מיונה סה"ה מכיר בחכמת
הפרל"ף. ופטר כלבז ציוס י"ד קיון טכת תכ"ט. בן מו"ה שלמה
מגזע מגורסי ספיח:

ס"ח. אחי זקנתי אטת ח"י הג"מ ישראל יונה הלוי
לאנדא אד"ק קעמפנא צעל מעון הצרכות הכ"ל אות ס' הרצנים
הלדקה מרת גיטל ע"ה. כפטרס ציוס כ"ה מנחס אז צין הסמסות
טכת תקפ"ח. ונקצרה ציוס כ"ו צו. זת הרס"ג הלדיק מו"ה שמואל
פערץ מלוצערטוב הוא הקדוש הי"ד טנהרג קמוך לזעליחאוו. בן
הגזיר המפורסס צתורה וגדולה מו"ה משה פערץ פרכס ומנסיג
צלוצערטוב. בן האלוף הגזיר מו"ה פריץ בן מו"ה יונה. בן מו"ה
יהודה ליבוש (המוצא לקמן אות ס"ט) בן מו"ה פריץ תאומים
בן הג"מ יונה תאומים צעל הקיקיון דיוכה המוצא ציחוקו לעיל אות
י"צ עד סוף אות י"ח (כ"כ צהקדמת ספר טירה ישראל, ופלאח צעיני
מדוע לא נזכר ר' פריץ תאומים צהקדמת ספר כתומס אור צין צמו טל
הקיקיון דיוכה):

ס"ט. ח"י מו"ה יהודה ליבוש (צ"ר פריץ תאומים) הכ"ל אות
ס"ח היה חסן הג"מ משה יונה אד"ק טאלאל צעהמח"ס עלה דיוכה:
ע"י. אחי אחי מורי התורני הנגיד הנדיב מו"ה דוד טעבל
שווערדשארף כ"י הכ"ל אות ח' הוא מוקיר רצנים ויס לו טני
חחכים רצנים גאוכים. מאורים גדולים. כריצי לב פארי הדור. חקידים
מפורסמים. ה"ה כבוד גיסי מו"ה צבי יחזקאל מיכלזאהן כ"י סה"ה
אד"ק קראסקיבראד. ועתה אד"ק פלונקס. אמו היא אחות אחי מורי
כ"י (*). וכבוד גיסי מו"ה משה גילערינמער כ"י סה"ה אד"ק רייזוין
עתה אד"ק מארד: ואלה הם לאלאין טל אחי מורי כ"י. א) אחי צכורו
משה יעקב שווערדשארף. אטתי הלמעס מרת שרה תחיה (אכתוב)
יחוסה הלאה אות ע"א עד סוף אות פ"י) ואלה הם אחי ואחיותי
וגיסי וגיסתי. כולם צעלי מדות טובות וישרות. אטני אמת. טובי
המוג עמוי רוח. כריצי הלצ וחוכני דלים. פיעלי לדקות וגומלי
חקדים

(*) א) גיסי הג"מ צבי יחזקאל מיכלזאהן נ"י הנ"ל הוא בן דודתי
הצנועה מרת הנה בילא תחיה אחות אבי מורי התורני הנגיד הנדיב מו"ה דוד
טעבל שווערדשארף נ"י לכן יחוסו של גיסי ההוא מצד אמו הוא כמו יחוסו
מצד אבי כנ"ל מן אות א' עד סוף אות נ"ו. ובזה אכתוב יחוסו של גיסי גם מצד
אביו:

ב). גיסי הג"מ צבי יחזקאל נ"י הנ"ל הוא בן דודי הנגיד התורני הנדיב

חקדים וצקטי טלוס וחוהצים חת הצריות . ומקצלים חת כל האדם
 צקצר פכיס יפות ועל כל חומלל ודכא . חומלים ומרחמים צלצ וכפס
 זכה הלח הנה . ב) אחי הסורני מו"ה דוב בעריש שווערדשארף
 כ"י . אשתו הראשונה הלדקת מרת חנה ע"ה (צח אחיו של אחי זקני
 ר' שמואל אליהו שווערדשארף זל"ל הכ"ל חת אי) כפטרס צקוף
 יוני החורף סנה תרכ"ז . ואשתו השניה אפר נסח ציוס ל"ג צעומר
 סנה תרכ"ח מרת לאה חחיה . נכדת הג"מ משולם איגרא זל"ל
 אצד"ק פרעטצורג . ג) אחותי הרצנית מרת הינדא סעריל חחיה
 אשת גיסי הרה"ג מו"ה לצי יחזקאל מיכלזאסן כ"י הכ"ל . ד) אחי החריף
 וסטון הסקיד מו"ה יצחק נתן נטע שווערדשארף כ"י . אשתו
 מרת דאברי חחיה ממשפחה האלצערשטאלט . ה) אחותי הרצנית מרת
 ליבא ריוויל חחיה . אשת גיסי הרה"ג מו"ה משה גילערינטער
 כ"י הכ"ל (אפר נסח חת אחיתי אחרי פטירת אשתו הראשונה ע"ה) .
 ו) אחותי מרת חיה דבורה חחיה . אפר גיסי הסורני הסקיד מו"ה
 יצחק האניגבוים כ"י (אפר נסח חת אחותי חחיה אחרי פטירת
 אשתו הראשונה ע"ה) . ז) אחותי מרת אסתר חחיה . אשת גיסי
 הסורני הסקיד מו"ה שמואל האניגבוים כ"י (צן גיסי ר' ילחק
 האניגצוים הכ"ל אפר ילדה לו אשתו הראשונה ע"ה) :

ע"א . אשתי הלנועה החכמה אשת חיל מרת שרה חחיה .
 נסחחיה ציוס י"ד אצ סנה תרל"ח . היא אחותה של הרצנית מרת
 יענטא חחיה . אשת גיסי הרצ הגאון הסטון . חריף וצקי . הנאור
 הגדול . מו"ה יעקב שור כ"י . צעהמ"ח של כונה ספרים . היה אצד"ק
 דארכא . לאדמיר . קרלקרוהע . ועסה אצד"ק קיטוב . סנה צנות חוחני
 הננוח

מו"ה אברהם היים מיכלזאהן ז"ל מפיעטרקוב . בן הגביר התורני הנדיב
 מו"ה מיכל מיכלזאהן ז"ל מפיעטרקוב . בן הגביר החריף הנדיב מו"ה מאטיל
 מקאלישין בעהמח"ס מאמר מורכי בכתב יד . בן מו"ה שלמה בן הג"מ יחיאל
 מיכל אבד"ק קאלישין . בן הג"מ צבי הירש אבד"ק משארקב . בן הגה"צ מו"ה
 מרדכי שהיה נקרא רבי ר' מאטיל מפראגא . נכד להג"מ יו"ט ליפמאן
 הלוי העללער ז"ל בעהמח"ס תוספות יו"ט ושאר ספרים . נפטר בקראקא בשנת
 ת"ר . בן מו"ה נתן הלוי . בן הג"מ משה הרוי העללער אבד"ק וואלירשטיין .
 ג) . והגביר מו"ה מיכל מיכלזאהן מפיעטרקוב הג"ל סימן ב) היה חתן
 הגביר מו"ה צבי הירש בערלינער מפיעטרקוב . בן הגביר החריף מו"ה ליבש
 בערלינער מפיעטרקוב . בן הגביר החריף הנדיב מו"ה אברהם דוד טעבלי
 בערלינער מפיעטרקוב המובא ביחוסו לעיל בהפנים אות מיז עד סוף אות ניה .
 ד) . הגביר מו"ה צבי הירש בערלינער מפיעטרקוב הג"ל סימן ג)

המנוח הסורתי הגביר הכריז מו"ה שאלתיאל איזוק הלוי הירש ז"ל מקאלמנעא (המוצא לקמן אות ע"ז) כפטר ציוס כ"ח חסון סנה סרל"ו . בן הסורתי הגביר הכריז מו"ה איציק הלוי הירש ז"ל מקאלמנעא (המוצא לקמן אות ע"ג ע"ג) בן הג"מ אפרים פישל הלוי אהר"ק לעמחויץ . בן הג"מ זכריה מענדל הלוי אהר"ק פאמארין . סהיה מאלאחי הג"מ יצחק סג"ל לאנדא ממשפחת הקרתי המוצא ציחוקו לעיל אות ס"ה ס"ו ס"ז :

ע"ב . ועוד התיחס עלמו חני זקני ר' איציק הלוי הירש סג"ל אות ע"א לככד של הג"מ זכריה מענדל אהר"ק בעלמא צעהמ"ס אחר היטב על יו"ד וחיו"מ . בן הגאון ההויבער ר"ר ליב אהר"ק קראקא המוצא ציחוקו לעיל אות י"ט עד סוף אות כ"ג :

ע"ג . וחמותי אשה חני זקני ר' איציק הלוי הירש סג"ל אות ע"א מרת עטיל ע"ה היתה בת הגביר החריף מו"ה צבי הירש שמערנינהעל מקאלמנעא בן הגביר החריף סרל"ו מו"ה שאלתיאל איזיק שמערנינהעל מקאלמנעא וצוקף ימיו נסע לארץ הקדושה וסם מנוחתו כבוד :

ע"ד . וחמותי אשה חני זקני ר' איזיק שמערנינהעל סג"ל אות ע"ג מרת זיסיל ע"ה . אחיה אשתו של סרליק מו"ה יעקב קאפיל מקאלמנעא וצוקף ימיו צטימניץ וסם מנוחתו כבוד . והוא היה מחלמדיי של הצעט"ט ז"ע . והוא סודע צסס ר' קאפאלי חסיד (אזיו סל הגה"ל מו"ה מנחם מענדל אהר"ק קאסיב צעהמ"ס אהבת שלום) סהה היו צתייו סל מו"ה זלמן (המוצא לקמן אות ע"ה) בן הגביר "החריף סרל"ו מו"ה יעקב קאפל סראסין סצח לקאלמנעא מגירוס סנאטיך . וכסא צקאלמנעא אה בת אחיותו סל הגאון מו"ה יו"ט ליפמאן הלוי העליר צעל סיספות יו"ט . ור' קאפל סראסין היה לו כתב יחסין עד חכמי פרוכיניצא בעלי התוספית מוגזע רש"י ז"ל . סהיה מוגזע דוד המלך ע"ה ככ"ל אות ד' :

ע"ה

היה חתן החריף מו"ה אברהם יואל הלוי איש הורוויץ . בן הג"מ צבי יהושע הלוי איש הורוויץ אשר קראו אותו ר' יהושעלי חריף אהר"ק יעמניץ , פרייבוש . פרוסניץ . טארנא . בעהמ"ס חידושי הריב"ש . בן הג"מ שמואל שמעלקא הלוי איש הורוויץ אהר"ק רוטשעוואל , שינאווא , ניקעלשבורג , הנודע בשם רבי ר' שמעלקא . בעהמ"ס דברי שמואל , נזיר השם , ואשתו של ר' יהושעלי חריף בעל חידושי הריב"ש הג"ל היתה בת הג"מ פנחס הלוי איש הורוויץ אהר"ק וויטקוב , לעכאוויץ , פראנקפורט דמיין , בעהמ"ס

ע"ה. וחמותי אשת חנוי זקני הרי זלמן הכ"ל אוח ע"ד מרת פעריל ע"ה היחה צמו טל איט לדיק הקדוש הי"ד טנהרג בלצוב צטכת חכ"ה, בן הג"מ דוד הלוי האצד"ק לצוב צעל הטורי זהב הוא דודי זקני המוצא ביחוסו לעיל אוח כ"ח (וסני צכיס טל הטורי זהב נהרגו צטכת חכ"ד. ר' מרדכי ורי טלנה. ואיזה נהס היה חותכו טל ר' זלמן עדיין לא נחזרר לי):

ע"ן. וחמותי אשת דודי וחנוי זקני הג"מ דוד הלוי צעל הטורי זהב הכ"ל אוח ע"ה. הרצנית הלדקה מרת רבקה ע"ה. צח הג"מ יואל סירקיש האצ"ד ור"מ צקי צריסקי, קרחאק צעהמח"ס צית חדש הוא הסדע צסס הגאון ב"ח ז"ל. נפטר צקרחאק ציוס ר' כ' אדר טכת תי לפ"ק:

ע"ן. וחמותי אשת חותני המנוח מו"ה שאלתיאל אייזיק הלוי הירש הכ"ל אוח ע"א. הלדקה מרת רבקה ע"ה. נפטרה יוס אחרון טל פסק טכת חרמ"ה. צח הנגיד החריף מו"ה מרדכי הלוי איש הורוויץ מנטאניסלאוו (המוצא לקמן אוח ע"ט) בן הנגיד המופלג צחורה וציראס מו"ה אלכסנדר זיסקינד הלוי איש הורוויץ בן הג"מ אליעזר הלוי איש הורוויץ אצד"ק סקאליט טסה מנגע הקודש דוכ טסי להג"מ ישעיה הלוי איש הורוויץ צעל הסל"ה. בן הג"מ אברהם הלוי איש הורוויץ צעהמח"ס עמק צרכס. יט כחלין. צריס אצרהס. בן דודי זקני החריף מו"ה שבתי שעפטל הלוי איש הורוויץ (המוצא לקמן אוח ע"ח) בן הקל"ן החריף מו"ה ישעיה הלוי מעיר הורוויץ הוא אצי זקני המוצא ביחוסו לעיל אוח ט"ו עד רציו זרתיה צעל המאור:

ע"ה. דודי וחנוי זקני הג"מ שבתי שעפטל הלוי אצי אצי טל הסל"ה הכ"ל אוח ע"ז. היה חסן הגאון המפורסס בצדולה וכבוד מו"ה עקיבא הכהן נטיא צקסל"ח אובין (ויסופר כי נחצ יחוסו היה עד עזרא הכהן הסופר) ומריצ גדולתו טל ר' עקיבא טהיה מוכתר צכיומ"סן. הסקנאו צו הסריס מלונגארין. והעלילו עליו. והוכרח לעקור דירתו

הפלאה ועוד ספרים. הוא אחיו של הרבי ר' שמעלקא האבד"ק ניקעלשבורג הנזכר. המה בני הג"מ צבי הירש הלוי איש הורוויץ אבד"ק טשארטקוב. בן הג"מ מאיר הלוי איש הורוויץ אבד"ק טיקטין. בן הג"מ שמעלקא הלוי איש הורוויץ אבד"ק טארנא. נפטר שם ביום ד' אי אלול שנת תכ"ו. בן הג"מ יהושע ארוך אבד"ק פרעמיסלא. יש מכותבי הדורות שחושבים את ר' יהושע ארוך לבנו של הגביר הקצין החריף מו"ה פנחס הלוי איש הורוויץ מקראקא הפרנס דריא ויש מכותבי הדורות שחושבים את ר' יהושע ארוך לבנו

דירתו ומחזין אסר צנדינח אונגארין . וזח לפרחג אסר צנדינח צעהמנן . והרצין סס תורה צרציס . ויקספר עליו קהיה לו י"צ צכיס וי"ג צכות והמחחן עם י"צ צכותיו לכהונה . ולחח היתה אסח רי שעפמל הלוי הכ"ל . וזכה לעלות לדוכן הוא עם י"צ צכיו וי"צ חכמו . כ"ה נפסוח . והתפחר צעלמו סקייס מלוח "כ"ה הצרכו חח צכי יסרלח" :

ע"ט . וחמוחי אסח חנוי זקכי רי מרדכי הלוי איש הורוויץ ומקטואכסיקלאוו הכ"ל אוח ע"ז . הלדקה מרח טוובע ע"ה . צח מו"ה יעקב כהנא . וככדת הג"מ אריה ליב כהן ראפפורט אצד"ק פרטעווארסק וואחי"כ ראש יסיצה צלצוב . נפטר צלצוב ציוס די כ"ה קיון סכת סקי"ט . צן לדודי זקכי הג"מ חיים כהן ראפפורט אצ"ד וראש יסיצה צקי זיטל . קלולק וואחי"כ אצד"ק לצוב צעהמנ"ס סו"ה ר"ח כהן (המוצח לעיל אוח ק"ד ולקמן אוח פ') נפטר צלצוב ציוס ג' י"ג חנוח סכת סקל"ח . צן הג"מ שמחה הכהן ראפפורט אצ"ק לוצלין המוצח ציחוסו לעיל אוח כ"ד עד סוף אוח כ"ז :

פ' . דודי וחנוי זקכי הג"מ חיים הכהן ראפפורט אצד"ק לצוב הכ"ל אוח ע"ה . היה חסן הג"מ שמואל שמעלקא אצד"ק פרעמיסקל"ח :

פ"ח

של מו"ה יעקב הורוויץ בן רי פנחס הורוויץ מקראקא הנזכר . ויחוסו של רי פנחס מקראקא הוא לעיל כהפנים אוח ט"ו עד סוף אוח י"ח :

ה' . הג"מ שמעלקא הלוי איש הורוויץ האבד"ק טארנא הג"ל סימן ד) היה חתן הג"מ משה פרנס ומנהיג ודיין ראשון בקראקא ויתר מארבעים שנה . בן הג"מ יהושע אבד"ק קראקא בעל מגיני שלמה המובא ביחוסו לעיל בהפנים אוח מ' ט"א :

ו' . הג"מ צבי הירש הלוי איש הורוויץ האבד"ק טשארטקוב הג"ל סימן ד) היה זוחן הג"מ מרדכי אבד"ק לוצקא בן הג"מ צבי הירש אבד"ק לבוב . לובלין . נפטר בלובלין ביום י"ז תשרי שנת תנ"א . אחיו של ההויכער ר"ד ליב אבד"ק קראקא המה בניו של החרוף רי מענדל קלויזנער מקראקא המובא ביחוסו לעיל בפנים אוח י"ט עד סוף אוח כ"א .

ז' . הר"ד שמעלקא הדוי איש הורוויץ אבד"ק ניקעלשבורג הג"ל סימן ד) היה חתן מו"ה יהושע פרנס ומנהיג ברישא . בן הג"מ מרדכי אבד"ק טיסמניץ הנקרא ר' מרדכי ראש מדינה בן הג"מ משה חרוף אבד"ק טורבין . בן הג"מ שמואל אבד"ק פודהויץ . נכד הרבי רי שלום שכנא אב"ד וראש ישיבה בלובלין . נפטר שם ביום ר"ח כסלו שנת שי"ט . בן מו"ה יוסף ז"ל .

ח' . הג"מ משה חרוף אב"ד טורבין הג"ל סימן ז) היה חתן הג"מ משה פרנס ומנהיג ודיין ראשון בקראקא הג"ל בהערה זו סימן ד) :

ט' . הג"מ פנחס הלוי איש הורוויץ בעל ההפלאה הג"ל סימן ד)

פ"א . ויהא רעוא מן קדם הזכר יחזק סמו ויצדק חת
 ילדי ה"ה זכי **שאלתיאל** איזויק יחיה כולד ציוס כ"ז חלול סנת
 תרנ"ח . זכתי חוה רייצא חחיה . כולדה ציוס ג' סמוז סנת תרנ"ג .
 זכתי רבקה חנה חחיה . כולדה ציוס ז' ניסן סנת תרנ"ז . ססס
 יזכתי לגדלס לכל כוז ציחד עס חסתי הלכועס מרח שרה חחיה סכיל
 לחת ע"ח :

זכזה חקיים צצרכה . יוחל חלוה סנערכה . להספיע עלינו
 סלוס וסללחה . ויחריך ימינו וסמתינו צנעימיס . ולח
 יקור מלחלחינו סורה וגדולה לעולמיס . וזמסרה יסלח לנו
 נזסיחו סולך סמיס . כעסירס חחוסה זתי כל סימיס :
 סחוסס פס קלחנענח יוס ז' כי מנחס חז סנת תרכ"ח :

משה יעקב שווערדשארף

היה חתן מו"ה יואל היילפרין מלעשנוב בן הגי"מ ישראל חריף היילפרין
 אבדיק זאסלאב בן הגי"מ אליעזר ליפמאן היילפרין אבדיק סארניגראד . בן
 הגי"מ יצחק איזויק היילפרין אבדיק מיקמיין :

פז . הגי"מ ליפמאן היילפרין אבדיק סארניגראד הגי"ל סימן ז' היה
 חתן הגי"מ יעקב שור אבדיק בריסק . בן הגי"מ אפרים זלמן שור אבדיק
 בריסק לובלין בעחסה"ס חבואת שור קמן קיצור הבית יוסף . נפטר בלובלין ביום
 כ"ח תשרי שנת שצ"ד . בן הגי"מ נפתלי הנקרא ר' הירש שור אבדיק לובלין
 בריסק הנודע בשם ר' הירש עלזאסער בן הגי"מ משה אפרים הנקרא ר'
 זלמן שור ססדינת מעהרין . נכד לרבינו יוסף בכור שור שהובא בתוספות .
 וקבלה בידם שהם משבט יוסף הנקרא בכור שור :

יא . הגי"מ נפתלי הירש שור הנקרא ר' הירש עלזאסער הגיל
 סימן י' היה חתן הגי"מ ישראל ראש ישיבה בלובלין בן הרבי ר' שלום שכנא
 אב"ד וראש ישיבה בלובלין הגיל בהערה זו סימן ז' :

יב . ואשת הגי"מ יעקב שור האבדיק בריסק הגי"ל סימן י' הרבנית
 מרת חנה בת הקצין מו"ה ישעיה מווילנא בן הקצין מו"ה משה לייזערס
 סבדיסק הגי"ל אות ל"ו :

יג . הגי"מ ישראל חריף היילפרין אבדיק זאסלאב הגי"ל סימן ט'
 היה חתן הגי"מ יצחק איזיק באבד אבדיק בערוזא . ברוד . בן הקצין חריף
 מו"ה יששכר בעריש סקראקא ספרנס דריא סמוכא ביחוסו לעיל בהסנים
 אות מיג מ"ד :

דברי הכותב משה יעקב שווערדשארף

תיקוני טעותים שהוגי'לה יחסי'ן סגפ'ל זקל'ה קונטרס'ים וז'הר'וז זכר נזק'פו :

תיקון	טעות	פ"ה	צד	תיקון	טעות	פ"ה	צד
ה'ל'אה (ור')	ה'ל'אה ור'	1	7	ה'י'ל'פ'ר'י'ן	ה'א'ל'פ'ר'י'ן	6	3
ח'ס'ר'ל	ח'ס'ר	27	»	ח'ז'ר"ד"ק	ח'ז'ר"ד	21	»
ט'ע'ז'ר'ט'י'ן	ט'ע'ז'ר'ט'ו'ן	7	9	י'ח'א'ל	י'ח'א'ל	23	»
ד'ו'כ'א'ו'ע'ר'ט	ד'י'כ'א'ו'ע'ר'ט	28	10	כ'ח'ו'ז	ו'כ'ח'ו'ז	32	4
ו'ה'ר'י"ן	ו'ו'ר'י"ן	27	11	ו'ז'ר'ע'ה	ו'ז'ר'ע'י'ה	33	»
כ'פ'ט'ר	כ'פ'ע'ר	17	12	ז'ק'כ'ו	ז'ק'כ'ו	6	5
ט'ט'ע'כ'א'ו'ו'ל'י	ט'ש'ע'ר'כ'א'ו'ו'צ'י	31	»	י'ס'י'ז'ה ז'ו'ח'ק'י'א	י'ס'י'ז'ה	9	5
ה'י'ה	ה'ו'ה	9	13	ה'ג"ו	ה'ג'ו"ה	30	»
ק'י'ו'ן	ק'י"י	27	14	ה'ג"ו	ה'ג'ו"ח	»	»
ח'ז'י'ג'ד'ו'ר	ח'ז'י'ג'ד'ר	20	15	ה'ו'ר'ו'י'ן	ה'א'ר'ו'י'ן	27	6

הוספות ותהינים

הוספות בהקנטרס תעודת היהודים בהתחלת אות א'

א) הנה היהודים אשר באירופא היו בימים הקדמונים במדינות ספרד (שפניא) וצרפת (פראנקרייך) ואיטליא ואשכנז (רויטשלאנד) שם היו יהודים עוד בזמן שהיה בית מקדשנו השני קים, ומשם נתפזרו גם לשאר המדינות באירופא. וכו' :

הוספות להמגילת יוחסין

באות י"ב. ליבוש תאומים (הראשון) אבד"ק קרעשוב צ"ל ליבוש תאומים אבד"ק קרעשוב. וחיבת (הראשון) נמחק. רק שם הלאה כתוב ר' פיבל תאומים האבד"ק פרעמיסלא. צ"ל ר' פיבל תאומים (הראשון) אבד"ק פרעמיסלא (כי נכדו האבד"ק אוסטראווצא המוכא שם הוא ר' פיבל השני) :

בהתחלת אות מ"ח צ"ל : מ"ה אמי זקנתי אשת א"ו הג"מ שאול אבד"ק קראקא הנ"ל אות מ"ז. הרבנית הצדקת מרת אסתר ע"ה. נפטרה בפראג בחדש כסלו שנת תע"ג. בת הגאון הויכ"ר ר"ר לייב וכו' :

באות נ"א צ"ל : רחל ע"ה נפטרה באובין חי' כסלו שנת תמ"ה בת מו"ה אליהו וכו' :

בסוף אות נ"ט צ"ל : אבד"ק אמשטרדם המוכא ביוחסו לעיל אות מ"ו עד סוף אות נ"ב : וא"ו הג"מ משולם זלמן אשכנזי אבד"ק לובלין הנ"ל אות נ"ז היה חתן הגביר החריף נדיב ופורן גדול מו"ה יוסף יוסף א מקאזמור :

בסוף המגילת יוחסין בהתערה בסוף סימן י"א צרכים להוסיף : אשתו השנייה של הג"מ אפרים זלמן שור אבד"ק ברויסק לובלין הנ"ל בהתערה זו סימן י' אשר ולדה לו את בנו ר' יעקב שור הנ"ל, הרבנית הצנועה החכמה מרת העני לי בת הגביר החריף מו"ה שאול וואהל מכריסק הנ"ל ביוחסו בהפנים אות י"ג י"ד :

הוספות מהספר "דור ישרים" במהר"י כ"ץ נ"י מלונדון :

בסוף אות ד' צרכים להוסיף : ור' שלמה שפירא האבד"ק לאנדא והיילברון הנ"ל היה נכד רש"י מצד אמו ממשפחת טריובש (טרוויש) כי ר' שלמה שפירא היה בנו של הג"מ שמואל שפירא מרביץ תורה בקהל אשפירא (שמיער) ואמו של ר' שלמה שפירא היתה אחות הג"מ יזח"ן מריב"ש אבד"ק פארוז וראש הרבנים בכל מדינת צרפת ובשנת ק"ה יצא עם הגולה מצרפת ובא לאיטליא ונפטר שם ביום מ' טבת שנת קס"ט. ובת הג"מ מתתיהו מריב"ש אב"ד ור"מ בפארוז ועל כל מדינת צרפת בן הג"מ יוסף מריב"ש אבד"ק מרסיילא מנזע רש"י ז"ע :

בהתחלת אות י"ט צ"ל : י"ז. אמי זקנתי אשת איז הג"מ יהושע יחזקאל פיבל תאומים (הראשון) האבד"ק פרעמיסלא הנ"ל אות י"ב. הרבנית הצדקת מרת רבקה ע"ה בת הג"מ אריה לייב וכו' :

בהתחלת אות כ"ב צ"ל : כ"ב אמי זקנתי אשת א"ו הגאון ההויכ"ר ר' לייב האבד"ק קראקא הנ"ל אות י"ט הרבנית הצדקת מרת א"ו ע"ה בת הגביר אבי המשפחה פישלס הוא הג"מ אפרים פישל אבד"ק לוקאוו וכו' :

ובסוף אות כ"ב צרכים להוסיף : ואשת הג"מ פישל אבד"ק לוקאוו הנ"ל הרבנית הצדקת מרת גיטל ע"ה בת הקצין הפרנס בלבוב פור כסף רב לצדקות מו"ה מרדכי שרענציל גיטל בן הגביר החריף הנדיב מו"ה יצחק שרענציל אשר בנה בלבוב בית הכנסת בנרבת לבו : ואשת ר' מרדכי שרענציל מ הנ"ל מרת רבקה בת הג"מ יוסף כהן צדק מקראקא בעל שו"ת שארית יוסף נפטר בקראקא ביום ב' ג' שבט שנת שניא בן הג"מ מרדכי גרשון ב הגאון הקדוש הי"ד מו"ה חיים שנהרג בפראג כיום כ"ה תשרי שנת ד"ע לפ"ק בן הג"מ יצחק אבד"ק במגרשו נאלאטא ופערא אשר בקושטנדינא הכורה בן הג"מ עקיבא כהן צדק ס"ט אבד"ק סלאניקי מגולי ספרד : ואשת הג"מ יוסף כ"ץ בעל השארית יוסף הנ"ל הרבנית הצדקת מרת שפרונצא ע"ה בת הגביר מו"ה משה ר' עב ערילס ור' משה ההוא היה בן הגביר הפרנס וגמול בתורה ויראה מו"ה

מו"ה אברהם המכונה עב"ר ממשפחת אלטשו לער מגזע הסירי פרובינצא
 אשר הנלו משם ביום ו' י' אב שנת ה' אלפים ס"ו ובא לפראג וימת שם בשנת
 טובה ושם מנוחתו כבוד: ואשת ר' משה ר' עב"ר יולס הנ"ל מרת חנה
 בת הג"מ אליעזר מריביש (מרוויש) אב"ד ור"מ בעיר שלעטשטאדט
 בארץ עלזאם ואחות ר' נפתלי מריביש בפראנקפורט דמיין:
 בסוף אות כ"ג צריכים להוסיף: ואשת הג"מ נטע שפירא ב"ל
 עמוקות הנ"ל, הרבנית הצדקת מרת ר' זא ע"ה בת הקצין א
 ובצדקת פזרונו בישראל נפשות רבות מנפול לפי הרב מו"ה ט"ש
 ור' משה ההוא היה בן הגביר הראש הקצין המנהיג
 יעקב ל' ר' עב"ר יולס הוא אבי המשפחה יעקב ל' יס ור'
 בן הגביר ר' אברהם עב"ר הנ"ל בהוספה לסוף אות כ"ב:
 בסוף אות כ"ד צ"ל: הג"מ נחמן הכהן ראפורט אבד"ס
 דובנא הנקרא (על שם אמו הגבירה מרת ליפשא) בשם ר' נחמן ליפשי
 (המובא לקמן אות כ"ה) בן הג"מ מאיר הכהן ראפורט אבד"ק חעמא בן
 הג"מ משה ירמיה גרשון כ"ץ ראפורט ר"מ בווען בן המופלג בתורה
 ובחכמה ובזקנה מו"ה שמה הכהן בעהמח"ס קול שמה (רפוס וויניצא שנת
 שס"ב) בן מו"ה גרשון כהן רפא איש פורט, ואשת הג"מ מאיר הכהן ראפורט
 אבד"ק העלמא הנ"ל הרבנית הגבירה המפורסמת ברוב צדקת פזרונה עד מאד מרת
 ליפשא בת הגביר הזורע צדקות ומצמיח ישועות מו"ה נהמן שרענצילס בן
 הגביר החריף מו"ה יצחק שרענצילס הבונה מתונו בית הכנסת בלבוב הנ"ל
 בהוספה לסוף אות כ"ב: ואשת ר' נחמן שרענצילס הנ"ל מרת ר' זא בת הגביר
 מו"ה יעקב ל' ר' עב"ר יולס הנ"ל בהוספה לסוף אות כ"ב:

תקוני הטעותים צפי דעת לנצונים (וקלח נחקנו וועצר לשער ח')
 ד"צ ע"א סורה כ"ו ל"ל ח"י לחו דלח"י לך חספא וני ונטכחת נורגותח
 תותיה". ד"ד ע"ח ט' ע"ז ל"ל סלטה דצרים כנגד. ד"ד ע"ז ט' כי
 וקוצים ל"ל וקוצים. ד"ה ע"ח ט' ג"ו ידקק ל"ל ידקקו. טס ע"ז
 ט' כ"ג ונטצת ל"ל הטצת. ד"ו ע"ח ט' ה' החוטא ל"ל החטא. טס
 ט' כ"ו כמוד ל"כ כנגד. ד"ז ע"ח ט' כ' ללמוד ל"ל ללמוד. ד"ח ע"ז
 ט' ל"ג ל"ל טרחוי ליתן פירותו. ד"י ע"ז ט' כ"ט רעה ל"ל רעה.
 ד"י ע"ז ט' ל"ח לך ל"ל ילך. ד"י"ד ע"ח ט' כ"ז ל"ל ותאזר. טס
 ע"ז ט' כ"ג צעל ל"ל צכל. דט"ו ע"ח ט' כ"ה יורט ל"ל יחושט. טס
 ע"ז ט"ח יעצור ל"ל יעחיק. טס ט' כ"ט סכל ל"ל צכל. דנ"ז
 ע"ז ט' ה גופי ל"ל הגוף. טס ט' י"ח ל"ל האדם להליל עתים. טס
 ט' ע"ז ה' ל"ל "הוי. טס ט' י"ח עסק) ואס לומד ל"ל עסקך) ואס לומד:
 בקונטרס העודת היהודים. ד"ג ע"ז ט' י"ח צלרס ל"ל צלרק:
 תקוני טעותים צמוגילת יוחסין (וקלח תקונים דפסקו ד' 24)
 ל' 14 ט' 6 ל"ל צבלונא. ד' 15 ט' 11 ל"ל הירסל. ד' 16 ט'
 25 ל"ל אינונא. ד' 19 ט' 14 ל"ל חסא גיסי. ד' 23 ט' 3
 ל"ל חיה ר"י ל' טס. צהערה צהמחלת סורה 4 ט) ל"ל י):

ד
נ
וצרפת (פראנק)
בית מקדשנו ה

B

175.